

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-180/2004/32.

Ikt.sz: AM/0427/2006/

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a Magyar Ügyvédi kamara (Budapest) ellen versenykorlátozó megállapodás miatt indított versenyfelügyeleti eljárásban – tárgyaláson – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács megállapítja, hogy az eljárás alá vont Kamara 1999. április 26- tól hatályos, „Az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól” szóló szabályzatának alábbi rendelkezései versenykorlátozó döntésnek minősülnek:

- 11/1., 11/2. és 11/3. pont,
- 11/4. pontjában a „nem tilos reklámként” nevesített reklámszabályokon túli, az ügyvédi tevékenységgel összefüggő közvetett reklámtilalom,
- 11/4. pont a) alpontjában a közzétételi lehetőség 2 hónapban történő korlátozása,
- 11/4. pont c) és e) alpontjainak második mondatai.

Versenykorlátozó döntésnek minősülnek továbbá a Magyar Ügyvédi Kamara Elnökségének 2001. szeptember 3. napjáról hatályos 2/2001. (09.03.) számú, az ügyvédi honlap tartalmáról rendelkező állásfoglalásának azon rendelkezései, miszerint

- az ügyvédi honlap tartalma nem szolgálhatja az ügyvéd, illetve szolgáltatásának népszerűsítését, vagy egyébként reklám célját,
- tilos a hatáskeltő szlogen vagy más gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használata,
- az ügyvéd honlapja nem tartalmazhat sem jogi tanácsadásra, sem bármely más jogi, az ügyvéd által nyújtható szolgáltatásra irányuló ajánlatot vagy ajánlattételre felhívást, díjjajánlatot, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlést és összehasonlítást az ügyvéd által alkalmazott díjakra,
- nem tartalmazhat megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívást vagy ajánlatot vagy a honlapról lehívható megbízási szerződést vagy meghatalmazást,
- az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél a honlapon nem nevezhető meg.

A Versenytanács ezt meghaladóan az eljárást megszünteti.

A Versenytanács eltiltja az eljárás alá vont Kamarát a fenti döntések jogsértőnek minősített szabályai alkalmazásától a határozat kézhezvételétől számított 30 naptól kezdődően.

Kötelezi az eljárás alá vont Kamarát, hogy

- a fenti jogsértő magatartásoktól való eltiltást - a jelen határozat rendelkező részének közlésével - a határozat kézhezvételétől számított 31. napon tegye közzé a Kamara internetes honlapján, továbbá ugyanezen időpontban írásban értesítse a Magyar Ügyvédi Kamara Etikai Bizottságait a jelen határozat rendelkező részének egyidejű megküldésével,
- a határozat kézhezvételétől számított 30 napot követően a legkorábban megjelenő hivatalos lapjában tegye közzé jelen határozat rendelkező részét.

Elrendeli továbbá a Versenytanács, hogy az eljárás alá vont Kamara a törvénybe ütköző állapotot legkésőbb 2006. szeptember 15. napjáig szüntesse meg.

A Versenytanács kötelezi az eljárás alá vont Kamarát, hogy a határozat kézhezvételétől számított 30 nap elteltével fizessen meg a GVH 10032000-01037557 számú bírságbevételi számlájára 30 napon belül 5, azaz Ötmillió Ft verseny felügyeleti bírságot.

A határozat felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható keresettel kérheti az eljárás alá vont Kamara.

VIZSGÁLAT

I.

A versenyfelügyeleti eljárás megindítása

A Gazdasági Versenyhivatal a Tpv. 70.§ (1) bekezdése alapján indított versenyfelügyeleti eljárást a Magyar Ügyvédi Kamara (továbbiakban: Kamara) ellen annak megállapítására, hogy az eljárás alá vont Kamara „Az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól” szülő szabályzata (továbbiakban: Etikai Szabályzat) 11. pontjában írt, az ügyvédi tevékenység reklámozására vonatkozó szabályai, valamint Magyar Ügyvédi Kamara Elnökségének 2/2001. (09.03.) számú, az ügyvédi honlap tartalmáról rendelkező, fentiekkel kapcsolatos állásfoglalása (továbbiakban: állásfoglalás) sértik-e az 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-át, mely tiltja a vállalkozások közötti olyan megállapodást, összehangolt magatartást, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek olyan döntését (a továbbiakban együtt: megállapodás), amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, ilyen hatást fejt, vagy fejthet ki.

A vizsgálat kiterjedt arra is, hogy a rendelkezések sérthetik-e az Európai Közösséget létrehozó szerződés (a továbbiakban: EK Sz.) 81. cikkének (1) bekezdését, mely szerint a közös piaccal összeegyeztethetetlen, és ezért tilos minden olyan, a vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés, és összehangolt magatartás, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelynek célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása.

Az eljárás megindításakor a Gazdasági Versenyhivatal figyelemmel volt arra, hogy az Ügyvédi tv. európai közösségi jogászokra vonatkozó rendelkezései 2004. május 1-én léptek hatályba, így a 2002. évi X. törvény alkalmazására nem került sor.

II.

Tényállás

Az eljárás alá vont Magyar Ügyvédi Kamara

1. A Magyar Ügyvédi Kamara, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 65. §-a szerinti, önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal rendelkező köztestület, mely jogi személy létrehozását törvény rendeli el. Az eljárás alá vont Kamara a tagságához, illetve a tagság által végzett tevékenységhez kapcsolódó közfeladatai ellátása érdekében meghatározott jogosítványokkal rendelkezik, amiket öngazgatás útján érvényesít.

2. A Kamarát, mely az 1874. évi XXXIV. törvénycikk, az 1937. évi IV. törvénycikk, majd az 1958. évi 12. törvényerejű rendelet, illetőleg a 1983. évi 4. törvényerejű rendelet alapján létrehozott országos ügyvédi önkormányzati szervek teljes körű jogutódja, az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (továbbiakban: Ütv.) rendelkezései alapján hozták létre 1998. július 1. napjával.

Az Ütv. 109. § (1) bekezdése szerint a Magyar Ügyvédi Kamara az ügyvédek országos szervezeteként, a (2) bekezdés alapján országos hatáskörrel látja el a törvényben, az alapszabályban és a szabályzataiban meghatározott feladatait.

A Kamara az Ütv. 12. § (1)-(2) bekezdésében írtak szerint az ügyvédek önkormányzati elven alapuló szakmai és érdek-képviselői feladatokat ellátó köztestülete, ellátja az ügyvédek szakmai irányításával, érdekképviselőivel kapcsolatos közfeladatokat.

3. Fenti jogkörében, a Magyar Ügyvédi Kamara Alapszabályában írtak értelmében:

- a) gondoskodik az ügyvédek jogainak védelméről, biztosítja az ügyvédség alkotmányos és egyéb törvényes jogainak érvényesülését, elősegíti a kötelezettségeik teljesítését,
- b.) képviseli az ügyvédség érdekeit,
- c.) szervezi a szakmai továbbképzést,
- d.) véleményt nyilvánít és javaslatot tesz az ügyvédi tevékenységgel kapcsolatos kérdésekben, így különösen a jogalkotás és a jogalkalmazás területén,
- e.) másodfokon dönt mindazon ügyekben, melyeket törvény, vagy annak alapján az Alapszabály a hatáskörébe utal,
- f.) vezeti az ügyvédek országos nyilvántartását,
- g.) elfogadja az Alapszabályt, szabályzatot és iránymutatásokat alkot,
- h.) ellátja a törvényben, az Alapszabályban és a Magyar Ügyvédi Kamara szabályzataiban meghatározott egyéb feladatait.

4. Az Ütv. 12. § (3) bekezdése szerint a kamarák területi kamaraként, és országos kamaraként (Magyar Ügyvédi Kamara) működnek.

A területi kamarák az eljárás alá vont Magyar Ügyvédi Kamara tagjai (Ütv. 109. § (3) bekezdés).

Az országos hatáskörrel bíró eljárás alá vont Kamara, mely önálló ügyintéző szervezettel és költségvetéssel rendelkezik, a feladatai ellátásához szükséges költségeket a területi ügyvédi kamarák hozzájárulásaiból fedezi.

2004-ben a regionális kamaráknak tagonként 6200 forintot kellett fizetniük, a Magyar Ügyvédi Kamara részére, kinek a tagdíjbefizetésekből évi bevétele 55 millió forint bevétele folyt be.

Az eljárás alá vont Kamara szervei:

5. Az eljárás alá vont Kamara legfőbb döntéshozó szerve a teljes ülés, melynek tagjai a területi kamarák elnökei, a területi kamarák által küldött 1-1 tag, illetve a területi kamarák taglétszámának az ügyvédek összlétszámához viszonyított arányában a területi kamarák közgyűlése által választott tagok.

Az Ütv. 111. § (2) bekezdés e) pontja szerint a teljes ülés, mint az eljárás alá vont Kamara legfőbb döntéshozó szerve, szabályzatot és iránymutatást adhat ki, minek alapján a törvény 112. § (1) bekezdés a) pontja lehetővé teszi az ügyvédi hivatás magatartási szabályait rendező etikai szabályzat, így az eljárásban vizsgált Etikai Szabályzat elfogadását is.

Az eljárás alá vont Magyar Ügyvédi Kamara további szerve a teljes ülés által az ügyvédek közül választott Elnökség, mely az Ügyvédi tv. felhatalmazásának megfelelően dönt az ügyvédi joggyakorlatot érintő olyan kérdésekben, mely esetekben nem indokolt az alapszabályban, vagy egyéb szabályzatban, illetve iránymutatásban történő rendezés.

Az Elnökség állásfoglalásokat adhat ki, véleményt nyilváníthat, és javaslatot tehet az ügyvédekkel érintő jogalkotási és jogalkalmazási kérdésekben.

Fentiek szerint az eljárás alá vont Kamara legfőbb döntéshozó szerveinek tagsága teljes egészében az ügyvédi szakma gyakorlóiból kerül ki, kiknek megválasztására, tagságára az állam nem gyakorol befolyást.

Törvényességi felügyelet szabályai

6. Az eljárás alá vont Kamara működése felett az igazságügyminiszter gyakorol törvényességi felügyeletet.

Az igazságügyminiszter törvényességi felügyeleti jogkörében eljárva ellenőrzi a kamarák alapszabályait, szabályzatait, iránymutatásait és határozatait, illetve azt, hogy a működés megfelel-e a jogszabályoknak, az alapszabálynak és a szabályzatoknak (Ütv. 121. § (1)-(2) bekezdés).

Fentiek érdekében a kamarák az alapszabályt, szabályzatokat, iránymutatásokat, azok elfogadástól számított 15 napon belül kötelesek megküldeni az igazságügyi miniszternek. Valamennyi szabályzat és iránymutatás az Igazságügyi Közlönyben történő közzététellel lép hatályba. Az Ütv. 118-a értelmében az Alapszabályt és a Magyar Ügyvédi Kamara szabályzatait az Igazságügyi Közlönyben közzé kell tenni, a kamarák alapszabályát és szabályzatait a tagok és mindenki más számára, akinek jogait érinti, hozzáférhetővé kell tenni.

Amennyiben az Igazságügyi Miniszter egy szabályzat kapcsán megállapítja annak jogszabályba ütközését, felhívja az érintett kamarát a jogszabálysértés megszüntetésére.

Ha az érintett kamara a jogsértést nem szünteti meg, a miniszter a Pp. általános szabályai szerint a bírósághoz fordulhat, mely szerv hatályon kívül helyezheti a jogsértő döntést, és új eljárás lefolytatását rendelheti el, illetve a működés törvényességének helyreállítása céljából elrendelheti a jogszabálysértően működő kamarai szerv megválasztására jogosult kamarai szerv összehívását, a jogszabálysértően működő kamarai szerv működését felfüggesztheti, vagy ellenőrzésére a kamarai tagok közül – felügyelő biztost nevezhet ki (Ügyvédi tv. 122. §. és 123. §).

Az Igazságügyi Minisztérium - a törvényességi felügyeleti jogának terjedelmére vonatkozó megkeresésre adott - állásfoglalása szerint, a felügyeletet gyakorló miniszter e jogkörében eljárva a jogrendnek való megfelelést vizsgálja.

A felügyelet terjedelmét és formáját a felügyelt szervezet autonóm volta határozza meg, és a függelmi viszonyok hiányából adódóan a felügyelő szerv nem „másodfokú” fóruma” a felügyelt szervezetnek.

A felügyelet tárgyi hatályának meghatározásakor figyelemmel kell lenni a felügyeletet gyakorló szervek hatásköri összeütközésének elkerülésére, vagyis arra, hogy az aktus felülvizsgálatára van-e más szervnek jogszabályban biztosított hatásköre, továbbá arra, hogy egyedi vagy normatív aktusok során gyakorolja-e a felügyeletet.

Az esetben, ha a miniszter ügyvédi kamara tekintetében azt állapítja meg, hogy a kamara működése jogszabályba ütközik, azt felhívhatja a jogszabálysértő döntés vizsgálatára, illetve bírósághoz fordulhat.

A bíróság törvényességi felügyeleti joga és a kormány egyik tagjának felügyeleti joga szükségszerűen elkülönül, és a közigazgatás érdemi felügyeleti köréből kikerülnek azok az ügyek, amelyek eldöntése a bíróság hatáskörébe tartozik.

(Fenti típusú felügyelettől megkülönböztethető pl. az igazságügyi szakértők feletti felügyelet, amikor is a kamara jogszabállyal ellentétes döntését a miniszter maga helyezi hatályon kívül, új eljárásra utasítva a kamarát).

Az Etikai kódex vagy egyéb szabályzatok vizsgálatára a Tpv. hatálya kiterjed, amennyiben a tagok gazdasági tevékenységnek minősülő tevékenységet folytatnak.

A Tpv. 33.§ (2) bekezdése erre felhatalmazást ad, rögzítve, hogy törvényben írt versenyfelügyeleti feladatokat a Gazdasági Versenyhivatal látja el, amennyiben törvény nem rendelkezik ellentétesen. A törvényességi felügyelet szabályozásakor a jogalkotó nem állított törvényi korlátot a Gazdasági Versenyhivatal jogosultsága elé, vagyis a kamarai norma általa vizsgálható.

A Kamara döntéseinek hatálya

7. Az eljárás alá vont Kamara döntése - így az ügyvédi hivatás magatartásairól szóló etikai szabályzat, és az arra visszautaló, eljárás tárgyát képező, az Elnökség által meghozott 2/2001 (09.03.) számú Elnökségi állásfoglalás is - kötelező a területi kamarákra, az ügyvédekre, alkalmazott ügyvédekre, valamint a külföldi jogi tanácsadókra és az ügyvédjelöltekre is.

A Magyar Köztársaság területén állandó jelleggel ügyvédi tevékenységet folytató európai közösségi jogászok, működésük során, szintén kötelesek betartani az Etikai Szabályzatot és az arra visszautaló állásfoglalást. (Ütv. 89/L. § (1) bekezdése).

Az eseti szolgáltatást nyújtó európai közösségi jogászok működésére a jogi képviselő tekintetében irányadóak a rendelkezések. (Ütv. 89/L. § (2) bekezdés).

A Kamara Etikai Szabályzatának és Elnökség állásfoglalásának hatálya 2004-ben 8839, 2005-ben kb. 8900 tagot érintett.

Állandó európai közösségi jogászként kb. húsz, míg alkalmazott európai közösségi jogászként 135-en regisztráltatták magukat a Kamaránál.

Az eseti európai közösségi jogászokról, regisztrációs kötelezettség hiányában, nincs adat.

Piacra-lépés és a kizárás feltételei

8. Az ügyvédi szolgáltatások piacára (érintett piacra) való belépés feltételeit törvény határozza meg.

8.1. Az Ütv. 13.§ (1) bekezdése szerint ügyvédi tevékenységet - az alkalmazott ügyvéd kivételével - az végezhet, aki a kamara tagja, és letette az ügyvédi esküt.

A Kamara - a hozzá beterjesztett kérelemre - azt a személyt veszi fel ügyvédként, aki megfelel a törvény által előírt feltételeknek, azaz az Európai Unió valamely tagállamának állampolgára, büntetlen előéletű, jogi egyetemi végzettséggel rendelkezik, magyar jogi szakvizsgát tett, a Magyar Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesületének tagja, vagy a kamara által elfogadott más felelősségbiztosítása van, az ügyvédi tevékenység folyamatos gyakorlására alkalmas irodahelyiséggel rendelkezik a kamara működési területén, és nem esik a törvény által meghatározott kizáró okok alá.

8.2. Az Ütv.-nek a csatlakozással hatályba lépő módosítását követően, 2004. május 1. napjától kezdődően (Ütv. 89/B. § (1) bekezdés) azok, akik európai közösségi jogásként kívánnak a Magyar Köztársaság területén állandó jelleggel ügyvédi tevékenységet folytatni, kötelesek ezt kérelmezni.

Aki eseti jelleggel kíván ügyvédi tevékenységet folytatni, kérelmezheti - kamara által vezetett - európai közösségi jogászok névjegyzékébe történő felvételét.

Névjegyzékbe vételüket kérhetik azok az alkalmazott európai közösségi jogászok is, akik az ügyvédi tevékenységet (ügyvédi irodával) munkaviszony létesítésére irányuló szerződéssel akarják folytatni (Ütv. 89/C § (1)).

8.3. A kamarai tagság megszűnésének eseteit az Ütv. 20.§ (1) bekezdése határozza meg.

Eszerint megszűnik annak az ügyvédnek a kamarai tagsága, akit onnan kizártak.

A kamarából az az ügyvéd zárható ki, aki fegyelmi vétséget követett el, és vele szemben a kizárást szabták ki fegyelmi büntetésként.

Fegyelmi vétséget követ az az ügyvéd el, aki az ügyvédi tevékenység gyakorlásából eredő, jogszabályban, vagy etikai szabályzatban meghatározott kötelességét vétkesen megszegi.

Fentiek értelmében, tekintettel a kötelező kamarai tagságra, az etikai szabályokat megsértő tagot a kamara kizárhatja a tagok sorából, megakadályozva ezzel a tevékenység folytatását.

A 89/L. § (4) bekezdés szerint az európai közösségi jogász fegyelmi felelősségére az Ütv. VI. Fejezetének rendelkezései irányadóak azzal, hogy fegyelmi büntetésként a kamarából kizárás helyett az állandó jelleggel ügyvédi tevékenységet folytató európai közösségi jogással szemben a névjegyzékből történő törlés, az eseti szolgáltatást nyújtó európai közösségi jogással szemben pedig az ügyvédi tevékenység folytatásától eltiltás alkalmazható a Magyar Köztársaság területén.

Az ügyvédi szolgáltatás tartalma

9. Az Ütv.5.§ (1) bekezdése értelmében az ügyvédi szolgáltatás kizárólagos tartalmát képezik az alábbi tevékenységek:

9.1. Az ügyvéd

- a) képviseli az ügyfelét,
- b) büntetőügyben védelmet lát el,
- c) jogi tanácsot ad,
- d) szerződést, beadványt, más iratot készít,
- e) az a)-d) pontban felsoroltakkal összefüggésben pénz és értéktárgy letéti kezelését végzi.

Fenti tevékenységeket – ha törvény másképp nem rendelkezik - kizárólag ügyvédek láthatják el rendszeresen ellenérték fejében.

9.2. A kizárólag ügyvédek által ellátható tevékenységeken túl az ügyvédek az Ügyvédi tv. 1.§ (3) bekezdése szerint a következő tevékenységeket folytathatják:

- a) adótanácsadás,
- b) társadalombiztosítási tanácsadás,

- c) pénzügyi és egyéb üzletviteli tanácsadás,
- d) ingatlanközvetítés,
- e) szabadalmi ügyvivői tevékenység,
- f) olyan tevékenység, amelyre - helyi önkormányzati rendelet kivételével - jogszabály felhatalmazza,
- g) külön törvényben szabályozott közvetítői eljárásban folytatott közvetítői tevékenység,
- h) külön törvényben szabályozott közbeszerzési békéltetői tevékenység, valamint hivatalos közbeszerzési tanácsadói tevékenység.

Az ügyvédi hivatás általános elvei

10. Az Ütv. 1.§-a szerint az ügyvéd, hivatása gyakorlásával –törvényes eszközökkel és módon -elősegíti megbízója jogainak érvényesítését és kötelezettségeinek teljesítését. Közreműködik abban, hogy az ellenérdekű felek jogvitájukat megegyezéssel intézzék el.

A 2.§ értelmében valamennyi hazai bíróság és hatóság előtt eljárhatnak, és minden ügyben elláthatják a megbízó jogi képviseletét.

Külföldön végzett tevékenység esetén más szabályok mellett, kötelezik e törvény rendelkezései is, az Alapszabályban meghatározottak szerint.

11. Az Ütv. az általános rendelkezések között - a 3.§, 4.§, 6.§ és 8. §-ban - rögzíti az ügyvédi hivatás alapelveit:

11.1. Az Ütv.3. § (1) bekezdés szerint az ügyvéd e tevékenységében szabad és független. Nem vállalhat olyan kötelezettséget, amely a hivatásbeli függetlenségét veszélyezteti.

A 3. § (2) bekezdés szerint hivatását a legjobb tudása szerint, lelkiismeretesen, a jogszabályok megtartásával kell gyakorolnia, tevékenységében köteles mindenkor az ügyvédi hivatáshoz méltó magatartást tanúsítani.

A törvény indokolása szerint az ügyvédi tevékenység függetlensége garanciális szabály. A függetlenség egyrészt azt jelenti, hogy az ügyvéd nem utasítható, és nem vállalhat olyan kötelezettségeket, amelyek a függetlenségét veszélyeztetik, másrészt ez a függetlenség nem korlátlan, mert hivatását a (2) bekezdésben meghatározottak szerint kell folytatnia.

11.2 Az Ütv. 4. § alapján ügyvédet mindenki szabadon választhat.

11.3 A 6. § rögzíti az összeférhetetlenség tilalmát.

Az összeférhetetlenség tilalma kétirányú, egyrészt arra vonatkozik, hogy az ügyvéd nem lehet bizonyos jogviszonyok alanya, másrészt a törvény tilalmazza az egyes hatóságoknál való eljárást az esetben, ha az ügyvéd két éven belül ott állt alkalmazásban.

11.4. Az Ütv.8. § alapján az ügyvédet titoktartási kötelezettség terheli minden olyan tény és adatot illetően, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást.

E kötelezettség független az ügyvédi megbízási jogviszony fennállásától, és az ügyvédi működés megszűnése után is fennmarad.

Etikai Szabályzat

12. A Magyar Ügyvédi Kamara 8/1999 (III.22.) számú határozatával fogadta el az eljárás tárgyát képező, az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól szóló szabályzatát, melyet az igazságügyminiszter 1999. április 26-án hagyott jóvá.

Az Etikai Szabályzat az Igazságügyi Közlöny 1998. évi 4. számában jelent meg, az 1999 április 26. napján lepett hatályba.

A Szabályzat deklarált célja azoknak az elvárásoknak, normáknak a megfogalmazása, amelyek - az ügyvédségbe vetett közbizalom megtartása és a hivatás méltóságának további

erősítése érdekében - minden ügyvédtől elvárhatóak, és melyeknek kirívó, vétkes megsértése fegyelmi eljárást von maga után.

Személyi hatálya minden ügyvédi kamarába felvett ügyvédre, valamint névjegyzékbe vett alkalmazott ügyvédre, ügyvédjelöltre és külföldi jogi tanácsadóra, területi hatálya pedig a hazai és külföldön elkövetett cselekményre terjed ki (Etikai szabályzat 1, 2. pont;).

12.1. A Szabályzat 11. pontja - az ügyvédi reklámra vonatkozó rendelkezések között -, az alábbi rendelkezéseket fogalmazza meg:

11/1. Az ügyvéd köteles tartózkodni az ügyfélszerzés minden tisztességtelen formájától, így különösen ügynököt és felhajtót nem vehet igénybe. Az ügyvéd másnak sem anyagi, sem egyéb ellenszolgáltatást nem nyújthat azért, mert őt a jogkereső személy részére ajánlotta. (Az ügynöki és felhajtói fogalmakat a szabályzat külön nem definiálja.)

11/2. Az ügyvéd nem keltheti személyének olyan híret vagy látszatát, hogy egyes hatóságoknál az ügyben vagy egyes ügyekben a többi ügyvédnél kedvezőbb eredményt tud elérni, vagy az ügyet gyorsabban tudja elintézni.

11/3. Az ügyvéd semmilyen módon nem tudathatja, híresztelheti, hogy egyes ügyeket más ügyvédeknel kedvezőbb anyagi feltételek mellett vállal és intéz. Nem hasonlíthatja össze tevékenységét más ügyvéddel.

11/4. Nem minősül tiltott reklámnak, ha az ügyvéd (ügyvédi iroda)

a) irodája, alirodája székhelyének létesítését, áthelyezését, telefon, telefax számának megváltozását - legfeljebb két hónapon keresztül - közzéteszi,

b) ügyfeleit arról tájékoztatja, hogy szakmai tevékenységének köre megváltozott, illetve kiegészül,

c) mindenki számára nyilvánosságot biztosító helyen (pl. telefonkönyv, szaknévsor, szakmai jegyzék stb.) az iroda nevét, székhelyét, alirodájának székhelyét, telefon-, telefaxszámát, nyelvtudását, szakterületét megjelenti. A megjelentetés formája azonban nem lehet sem betűtípusban, sem a hirdetés nagyságában kiemelt. Nem tiltott reklám, ha az ügyvéd, mint

d) szakember publikál, írott sajtóban és elektronikus médiában nyilatkozik, továbbá, ha

e) jogszabályban meghatározott egyéb ügyvédi tevékenységet folytat - így többek között ingatlanközvetítés, társasház-szervezés stb., és az e tevékenységével kapcsolatos információkat hirdetés útján közzéteszi. A hirdetés kizárólag az ügyvéd (az ügyvédi iroda) nevét, címét, telefonszámát és elérhetőségnek idejét, valamint magát a tevékenységet tartalmazhatja.”

12.2. A fent már írtak szerint az Etikai Szabályzat megsértése fegyelmi eljárást vonhat maga után. A Kamara elnöke a panasz beérkezése esetén előzetes vizsgálatot rendel el, melyet megszüntethet, kisebb súlyú vétség esetén figyelmeztetést alkalmazhat, vagy fegyelmi eljárást rendel el.

A fegyelmi eljárás lefolytatására első fokon az a kamara illetékes, melynél a tag névjegyzékbe van véve, míg másodfokon a Magyar Ügyvédi Kamara Fegyelmi Tanácsa jár el. A fegyelmi vétséget elkövető ügyvéddel szemben megrovás, pénzbírság, valamint a kamarából való kizárás szabható ki fegyelmi büntetésként.

A Kamara Fegyelmi Bizottsága elnökének nyilatkozata szerint az ügyvédi köztudatba beivódott az önreklámozás tilalma, így 1996 és 2004 között - a hatályos Etikai Szabályzat, illetve a korábban hatályos Ügyvédi hivatás magatartási szabályairól szóló szabályzat reklámtilalmi rendelkezéseinek megsértése tárgyában - a Kamara Fegyelmi Fellebbviteli Tanácsához 3 ügy került.

Ebből két esetben a korábban hatályos Ügyvédi hivatás magatartási szabályairól szóló szabályzat alapján született jogerős marasztalás, míg a harmadik ügy (újságban megjelent és hirdető táblán elhelyezett reklám miatt) folyamatban van.

2/2001 (09.03.) számú Elnökségi állásfoglalás

13. A Magyar Ügyvédi Kamara Elnöksége az ügyvédi honlappal kapcsolatos 2/2001. (09.03.) számú állásfoglalását annak érdekében adta ki, hogy értelmezést adjon, az Internetes honlappal összefüggésben felmerülő kérdésekre. Célul tűzte ki, hogy a hatályos etikai szabályok elektronikus környezetre vonatkozó magyarázata egyértelmű legyen, továbbá, hogy szabályozás hiányában, a magyar ügyvédi kar ne kerüljön versenyhátrányba az európai és tengerentúli ügyvédekkel és ügyvédi irodákkal szemben.

Az állásfoglalás alapvető követelményként határozta meg, hogy az ügyvéd, az ügyvédi iroda honlapja nem ütközhet az Ügyvédi Hivatás Magatartási Szabályainak rendelkezéseibe (jelenleg Etikai Szabályzat), és önmagában nem lehet ellentétes az etikai szabályzatban megfogalmazott reklámot tiltó általános szabályokkal.

13.1. Az állásfoglalás szerint az ügyvédi honlap az egyéni ügyvédre, az ügyvédi irodára (továbbiakban együtt: „ügyvéd”) és az ügyvéd által nyújtott jogi szolgáltatásra vonatkozó adatokat tartalmazó elektronikus megjelenítési forma.

Az ügyvédi honlap tartalom-szolgáltatója az ügyvéd még abban az esetben is, ha a honlapon megjelenő tartalom összeállításához, szerkesztéséhez, frissítéséhez, műszaki és tartalmi karbantartásához az ahhoz való hozzáférés biztosítása érdekében közreműködőt vesz igénybe. Abban az esetben is az ügyvéd minősül tartalom-szolgáltatónak, amennyiben javára harmadik személy a saját nevében rendeli meg az ügyvédi honlap tervezését, fenntartását és az ahhoz történő hozzáférés biztosítását.

Az ügyvédi honlap mindenki számára nyilvánosságot biztosító információ-közlési és hozzáférési forrás, melyen az ügyvéd által való megjelenés célja és tartalma nem haladhatja meg az ügyvédről és annak szakmai képzettségéről, tevékenységéről való tárgyilagos és etikus nyilvános tájékoztatás kereteit.

13.2. Az ügyvédi honlap címe és látogatása:

Az ügyvédi honlap elnevezése (az az Internet-cím, amelyen a honlap közvetlenül elérhető) csak a Kamaránál bejegyzett ügyvéd nevéből, vagy annak e névre utaló részéből (vezérszavából),- az Internet címekre vonatkozó szabályok szerint- képzett elnevezés lehet. Az ügyvédi honlap elnevezése nem tartalmazhat olyan elemet, amely az Interneten való keresés során az ügyvéd javára más ügyvédekkel szemben indokolatlan előnyt eredményez.

Az ügyvédi honlapon nem tartható fenn vendégkönyv. (Nem tartható fenn a honlap látogatások számát a nyilvánosság számára hozzáférhető módon feltüntető számláló, illetve nem gyűjthetők a látogatók elektronikus levélcímei sem.)

13.3. Az ügyvédi honlap tartalmáról az alábbi tartalmú szövegezés született:

-Tilos az ügyvédi honlapon szerzői (pl. zene, irodalmi, audiovizuális stb.) műveket felhasználni, kivéve a honlap illő és mértéktartó grafikai szerkesztéséhez és felépítéséhez használt szerzői alkotások (elsősorban szoftveres grafikai mű) jogszerű felhasználását.

- Az ügyvédi honlaphoz nem kapcsolható a képernyőn látható bármely reklám közlésre szolgáló felület (banner).

- Az ügyvédi honlapon tilos bármely más honlap címlapjára vagy bármely más tartalmi elemére kapcsolást lehetővé tevő ún. "hyperlink" elhelyezése, kivéve az olyan kapcsolást,

amely az ügyvédi szervezethez vagy a Kamaránál regisztrált külföldi ügyvéd, ügyvédi iroda (külföldi jogi tanácsadó) honlapjának címlapjára mutat. A Kamara kérheti, hogy az ügyvéd igazolja a kapcsolat alapjául szolgáló tényeket.

- Az ügyvédi honlap tartalma nem szolgálhatja az ügyvéd, illetve szolgáltatásának népszerűsítését, vagy egyébként reklám célját.

- Tilos a hatáskeltő szlogen vagy más gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használata.

- Az ügyvéd honlapja nem tartalmazhat sem jogi tanácsadásra, sem bármely más jogi, az ügyvéd által nyújtható szolgáltatásra irányuló ajánlatot vagy ajánlattételre felhívást, díjajánlatot, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlést és összehasonlítást az ügyvéd által alkalmazott díjakra. Nem tartalmazhat továbbá megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívást vagy ajánlatot vagy a honlapról lehívható megbízási szerződést vagy meghatalmazást.

- Az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél a honlapon nem nevezhető meg.

E tartalom nem zárja ki azt, hogy tevékenysége ismertetése körében az ügyvéd az általa ellátott ügy típusát általánosságban megjelölje (pl. biztosítási ügyek, házassági bontóperekben képviselet stb.).

13.4. Az állásfoglalás szerint nem minősül reklámnak az ügyvéd (arc) fényképének, szakmai önéletrajzának, jogi szakmai vagy jogtudományi publikációinak közzétevése, szakmai gyakorlatának bemutatása, illetve nyelvismeretének feltüntetése, ha az kizárólag valós tényeket tartalmaz, tárgyilagos, mértéktartó és nem ütközik az Etikai Szabályzat 11.2 és 11.3. pontjaiban foglalt tiltó rendelkezésekbe.

13.5. Felelősség az ügyvédi honlap tartalmáért:

Az ügyvédek felelősséggel tartoznak az ügyvédi honlap tartalmáért.

Külföldi ügyvéddel, ügyvédi irodával, külföldi jogi tanácsadóval, könyvvizsgáló, illetve más bel-, vagy külföldi gazdálkodó szervezettel, illetve egyéb jogi személlyel vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel bármely jogviszonyban együttműködő ügyvéd felelősséggel tartozik a vele együttműködők honlapjának a magyar ügyvédre vonatkozó tartalmáért is.

13.6. A honlap címének bejelentésével kapcsolatban olyan rendelkezés fogalmazódott meg, miszerint az ügyvéd a honlap Interneten való megjelenését követő 3 napon belül köteles a honlap címét írásban a Kamara elnökének bejelenteni, mely kötelezettség kiterjed a cím megváltozására is.

Az állásfoglalás szerint a Kamara jogosult vizsgálni a honlap elnevezését és tartalmát a hatályos etikai szabályoknak és az Ajánlásnak megfelelően.

Kifogása esetén az ügyvéd köteles az elnevezést vagy a honlap tartalmát módosítani, megváltoztatni. A Kamara kifogása halasztó hatályú.”

13.7. Az ügyvédek felelősséggel tartoznak a honlap tartalmáért is, mint ahogyan arra utal az állásfoglalás is.

Mivel az Elnökségi állásfoglalás a Kamara álláspontja és a szabályozás folytán valamennyi tagra nézve kötelezőek, megsértése fegyelmi eljárást vonhat maga után.

A Kamara Fegyelmi Bizottsága elnökének nyilatkozata szerint a vizsgált Elnökségi állásfoglalás megsértése miatt másodfokon nem volt folyamatban fegyelmi eljárás.

Az Európai Unió ügyvédek Etikai Kódexe

14. A CCBE - mely szervezetnek az eljárás alá vont Kamara is tagja – által kiadott, Európai Unió ügyvédek Etikai Kódexe, annak céljai között rögzítette, hogy - összhangban az ügyvédek az Európai Unió és az Európai Gazdasági Térségen belül végzett határokon átvélt tevékenységére vonatkozó nemzeti vagy EGT eljárásokkal - közérdek indokolja a közös szabályok megalkotását.

Indítványozta, hogy a szabályok mihamarabb nyerjenek alkalmazást a határokon átnyúló eljárásokban, továbbá azt is, hogy azokat a nemzeti szabályok felülvizsgálatakor - az azokhoz való fokozatos harmonizáció szándékával - vegyék figyelembe, illetve az egyes tagállamok etikai illetve magatartási szabályait, amennyiben lehetséges, a Kódex szabályaival összhangban értelmezzék és alkalmazzák (1.3.2. cikk)

14.1. A Kódex 1.1. pontja az ügyvédi hivatással kapcsolatban deklarálja, hogy az ügyvéd a jogállamiság elvének tiszteletben tartásán alapuló társadalomban különleges szerepet tölt be. Feladata az igazság szolgálata és azok érdekeinek érvényesítése, akik jogainak biztosításával és védelmével megbízták.

Deklarálja továbbá, hogy az ügyvédi hivatás számos jogi és etikai kötelezettséget ró az ügyvédre az ügyfél; a bíróságok és más hatóságok irányában, amelyek előtt az ügyvéd ügyfelét perben képviseli vagy nevében eljár; valamint az ügyvédi szakma irányában általánosságban és minden kartársa felé egyenként; és a nyilvánosság felé is, amely számára az emberi jogoknak az állammal és más, a társadalomban létező érdekekkel szembeni eljárásnak nélkülözhetetlen eszköze.

A Kódex az alapelvek között nevesítette a függetlenséget, a bizalmat és személyes feddhetlenséget, és a titoktartást.

14.2. Az ügyvédi reklámról rendelkező 2.6.1. cikk értelmében az ügyvéd jogosult a nyilvánosságot tájékoztatni az általa nyújtott szolgáltatásokról feltéve, hogy a tájékoztatás pontos, nem félrevezető és nem sérti a titoktartás kötelezettségét vagy más alapvető értékeket. A 2.6.2. cikk szerint az ügyvéd reklámozhatja önmagát a média bármely formája, így a sajtó, rádió, televízió, elektronikus kereskedelmi kommunikáció útján, vagy bármely más módon, amennyiben ez a reklám megfelel a 2.6.1. pontban foglalt követelményeknek.

III.

Az eljárás alá vont Magyar Ügyvédi Kamara álláspontja

15. A Kamara szerint a vizsgált Etikai Szabályzat és Elnökségi állásfoglalás mindazon rendelkezései, melyek formailag a Tpv. 11.§-nak rendelkezésébe ütköznének, speciális tevékenységük folytatásának garanciái, azok az igazságszolgáltatás zavartalan rendjét hivatottak biztosítani közérdekű célokat szolgálva.

Fentieknek megfelelően - annak előadása mellett, hogy a vizsgált szabályzatok kifogásolt rendelkezései nem minősülnek gazdasági versenykorlátozó megállapodásnak - jogsértés hiányában - kérte a verseny felügyeleti eljárás megszüntetését.

15.1. Nem vitatva, hogy egyéb jogszabályok - beleértve a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló fenti számú törvény rendelkezését is - az ügyvédi tevékenységet, annak szolgáltató jellegére tekintettel, vállalkozói tevékenységnek minősítik,

álláspontjuk szerint a tevékenységet - az alábbiak miatt - speciális módon kell értelmezni és elbírálni.

Kérte figyelembe venni, hogy az Alkotmánybíróság 22/1994. számú határozatában elvi élel rögzítette a következőket: "Az ügyvédi hivatás megkülönböztető jegye, hogy szellemi szabadfoglalkozásként olyan magán-tevékenység, amely a közhatalmi szervek működési körében, garanciális okokból, hangsúlyozottan magán-tevékenységként különül el a közhatalomtól.

A garanciális okok és az alkotmányos jogbiztonság szükségessé teszik és indokolják, hogy a magán-tevékenységként folytatott jogvédő, jogképviselő feladatok ellátása a magán-tevékenységnek intézményes tekintélyt, intézményes jogvédelmet, intézményes ellensúlyt biztosítson a szervezett közhatalommal szemben. A kamara köztestületként a jogkereső közönség számára intézményesen garantálja tagjainak szakmai hozzáértését, jogvédelem és a jogi képviselet legeartis ellátását, intézményesen garantálja továbbá a magán-tevékenységként végzett feladatok teljesítésében való függetlenséget. Az ügyvédi függetlenségnek tehát az ügyvédi kamara, mint köztestületi szerv ad garanciát és nyomatékot."

Fentiek – az eljárás alá vonti álláspont szerint - megalapozzák az ügyvédi kamara alapvető feladatát a közérdek és az állampolgárok jogos magánérdekének biztosításában.

Mindezeket az Alkotmánybíróság határozata is megfogalmazza az alábbiak szerint:

"az ügyvédi tevékenység a közjogban (az eljárási jogokban) nevesített feladatainak szakszerű ellátását az ügyvédi kamara tagjai tekintetében közhitelesen garantálja a jogkereső közönségnek, egyúttal intézményesen garantálja a magán-tevékenység független folytatását. Ennek érdekében ellenőrzi fegyelmi jogkörében a hivatásgyakorlás szabályainak betartását. Az Ütv. 1.§ (3), (4) és (5) bekezdései ezekről intézkednek, melyek között kiemelkedően szerepel, hogy az ügyvéd köteles mindenkor az ügyvédi hivatáshoz méltó magatartást tanúsítani."

Előadta, hogy az ügyvédek többsége hivatásként gyakorolja az ügyvédséget, a szabályoknak önként vetik alá magukat. A többség azért ért egyet az etikai szabályokkal, hogy a hivatást, annak bizalmi jellegét, alapvető értékeit védje azokkal szemben, akik tisztességtelen eszközökkel élnének az alapvető szabályok terhére.

15.2. Hivatkozott arra, hogy az igazságügyminiszternek törvényes felügyeleti joga van a döntésekkel kapcsolatban, és ezzel összefüggésben - az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (Ütv.) 121-123. § -ai alapján - értékelendő az állami ráhatás kérdése.

15.2.1. Előrebocsátva, hogy abban a tekintetben, hogy az igazságügyminiszter felügyeleti jogköre alá tartozó döntések mennyiben minősülnek vállalkozások köztestülete által elfogadott döntésnek, illetve ebből adódóan mennyiben tartoznak a versenyjog hatálya alá, a Versenytanács indokolatlanul vizsgálta az EK Szerződés 81. Cikke és a Tptv. 1. § (és 11. §) ára figyelemmel elkülönítve a döntéseket, mivel a Tptv. releváns rendelkezései megegyeznek a közösségi joggal, és az 1/2003 (EK) Tanácsi Rendelet' (a "Rendelet") 3. Cikk (2) bekezdéséből éppen az következne, hogy egy, vagyis a közösségi versenyjog alapján kerüljön meghatározásra az állami ráhatás, az alábbiakat kifogásolta:

- Az Előzetes Álláspont tévesen alkalmazta az egyébként pontosan ismertett az Arduino-ügyet. Az Arduino-döntés indokolatlan leszűkítésének tekinthető az az álláspont, miszerint az állami ráhatás azért nem valósul meg, mert a miniszter nem tudja megakadályozni a versenykorlátozó szabályzat elfogadását, és nem helyettesítheti azt a saját döntésével.

Az *Arduino-ügyben* az EK Bíróság szerint az állami ráhatás megállapíthatóságához elegendő volt, hogy a vizsgált köztestület döntéseinek hatályba lépéséhez miniszteri jóváhagyás kellett, azaz a vétőjogon keresztül érvényesülő közvetett befolyásolási lehetőség.

Ehhez kapcsolódóan az EK Bíróság gyakorlata szerint az állami ráhatás megállapíthatóságához nem szükséges, hogy az állam közvetlenül helyettesítse saját döntésével a köztestületi döntést.

Az Etikai Szabályzat tekintetében is fenti módon érvényesül az előzetes állami kontroll, hiszen az igazságügyminiszter nem teszi közzé a szabályzatot az Igazságügyi Közlönyben, ha nem látja biztosítottak a törvényességet, tehát a gyakorlatban vétőjoga van a szabályzat hatályba lépést illetően, minek következtében az Európai Bíróság gyakorlata alapján a Kamara nem marasztalható el a Tpvt. 11. §-ba, illetve az EK Szerződés 81. Cikkébe ütköző magatartás miatt.

A *"Wouters-ítélet"* 68. pontjából is nyilvánvaló, az állami ráhatás utolsó feltétele az, hogy a tagállam "... fenntartja magának a jogot a végső döntés meghozatalára".

Ez jelen esetben megvalósul, bár az ügyvédség sajátos alkotmányos helyzetének és alapértékeinek megfelelően. Az Előzetes Álláspont is elismeri, hogy az ügyvédi alapértékek egyike a függetlenség, elsősorban az államtól. Amennyiben az állam, vagyis a konkrét esetben az igazságügyminiszter mindenféle külső kontroll nélkül, önállóan bírálhatná felül az Alkotmánybíróság által is a függetlenség intézményi garanciájának tekintett kamarai döntést, illetve határozná meg annak tartalmát saját döntésével, megszüntetné a függetlenség tényét. Minderre tekintettel, alkotmányos okokból, nem lehetett automatikus és közvetlen állami kontrollt telepíteni a kamarai döntések fölé.

- Az eljárás alá vont nem értett egyet az igazságügyminiszter felülvizsgálati jogkörének terjedelméről kialakított versenytanácsi állásponttal sem.

Álláspontja szerint semmi sem korlátozza a törvényességi felügyelet során az igazságügyminiszter által figyelembe veendő jogszabályok körét. Az Ütv. 122. § (1) bekezdése kifejezetten az általában a „jogszabályba” és nem az "e törvénybe” ütköző szabályzatok tekintetében kötelezi a minisztert a felhívásra, illetve a keresetindításra.

Fentiekre tekintettel - álláspontja szerint - az állami ráhatás, illetve másik oldalról az EK Szerződés 81. Cikk (1) bekezdése és a Tpvt. 1. és 11.§-ainak hatálya alá tartozó, vállalkozások köztestületének döntése kérdésében az Előzetes Álláspont érvelése és következtetése tévesnek minősül, a helyes értelmezés szerint az igazságügyminiszter törvényességi felügyeleti jogán keresztül megvalósuló állami ráhatás miatt a Kamara nem marasztalható el versenyjogba ütköző magatartás miatt.

- Előadta - korábban kifejtett álláspontját részletezve –, hogy az Etikai Kódex, illetve az Elnökségi Állásfoglalás szempontjából az állami ráhatás tekintetében a különbség akként nevesíthető, hogy az Etikai Kódex vonatkozásában – az állásfoglalással szemben - előzetes normakontrol is megvalósul.

Ebből következően, amennyiben a miniszter nem ért egyet az Etikai Kódex-el, az nem kerül közzétételre, vagyis értelemszerűen nem lép hatályba.

Az Ütv. 118. §-ban írtakat az eljárás alá vont vállalkozás képviselője nem kívánta külön értelmezni a vonatkozásban, hogy az Igazságügyi Közlönyben mikor és hogyan kell közzétenni azt a szabályzatot, ami - a minisztérium megítélése szerint - valamely jogszabállyal ütközik. A gyakorlati alkalmazhatóság vonatkozásában azonban elmondta, hogy ha a minisztériumnak aggálya van valamely szabályzat vonatkozásában, azt nem teszi közzé.

Az esetben, ha az Etikai Kódex vonatkozásában az Igazságügyi Minisztérium utólag, vagyis már a közzétételt követően észlel jogsértést – aminek lehet oka jogszabályváltozás, de az is,

hogy átment a korábbi szűrőn a Kódex – fordulhat bírósághoz akkor, ha a felhívást követően a Kamara nem korrigál magától.

A bírósághoz fordulhat továbbá akkor is, ha más szerv szignalizál (pl. Gazdasági Versenyhivatal) valamely tételezett jogszabálysértés miatt. Ez esetben a minisztériumnak lehetősége van, vagy volt pert indítani.

Az állásfoglalás vonatkozásában csak utólagos normakontrol valósul meg. Ennek keretén belül, az esetben, ha jogsértést észlel a minisztérium, a döntést hozó Elnökséget felhívja ennek megszüntetésére, és amennyiben az Elnökség a jelzésnek nem tesz eleget, a minisztérium bírósághoz fordulhat.

Az Ütv. 113. § /2/ bekezdésében az Elnökség által megtehető intézkedések nem tartalmazzak taxatív felsorolást, vagyis az ott meg nem jelölt kérdésekben is hozhat a Kamara határozatot az általa kívánt körben. Az Alapszabály nem rendelkezik az Elnökség fenti, állásfoglalást hozó jogköréről, azonban nem is zárja ki azt.

Az állásfoglalás azonban megjelent úgy az Interneten, és a az Ügyvédi Hivatalos Lapban, vagyis a miniszter arról tudomást szerezhetett, és fenti tudomásszerzésre alapozva az Ütv. 122. § /1/ bekezdésében biztosított jogkörében eljárhatott. Tudomást szerezhetett a minisztérium az állásfoglalásról esetleges bejelentés, vagy szignalizálás alapján is.

15.2.3. Az Igazságügyi Minisztérium által megküldött irattal kapcsolatban előadta, hogy nem a jelen ügyben felmerült konkrét kérdéseket válaszolta meg az igazságügyminiszter felügyeleti jogköre vonatkozásában, így az nem szolgál eligazításul.

A levél nem cáfolja, sőt alátámasztja a Kamara hatáskörre vonatkozó álláspontját. Az IM levél - a Kamara kiemelése szerint - kifejezetten megerősíti, hogy az igazságügyminiszter "a felügyelt szervezet tevékenységét kizárólag a jogrendnek való megfelelés szempontjából, de e szempontból globálisan értelmezve, minden jogszabály tekintetében vizsgálhatja", ami álláspontja szerint azt jelenti, hogy a miniszter törvényességi felügyelete kiterjed a Tpvt.-nek való megfelelésre is.

Az IM levél kizárólag azzal hátrítja el a miniszter versenyszempontú előzetes felülvizsgálati jogkörét, hogy "nem lenne célszerű" annak a gyakorlatnak a kialakítása, ha a szabályzatok kialakítása során az igazságügy-miniszter versenyfelügyeleti kontrollt is gyakorolna, mivel ez egy e célra felállított hivatal hatásköre". Álláspontja szerint viszont a törvényességi felügyeleti jog terjedelmét és tartalmát kizárólag törvény szűkítheti. Ezért az igazságügyminiszter, mint jogalkalmazó célszerűségi szempontból sem írhatja felül a törvényeket, amelyek a fentiek szerint kifejezetten kötelességévé teszik a kamarai szabályzatok, döntések versenyszempontú felülvizsgálatát (is).

Jelen esetben az Etikai Szabályzat és az állásfoglalás elfogadásra került, így csak utólagos törvényességi felülvizsgálatra kerülhet sor. Utólagos felülvizsgálat esetén pedig lehetséges, hogy a jogsértés megállapítását a versenyjogi jogszabályok megsértésére alapozza a miniszter. Az IM levél arra a következtetésre jut, hogy a miniszternek és a GVH-nak párhuzamos hatásköre van a kamarai szabályzatok, döntések versenyszempontú értékelésére.

Ezen lehetséges párhuzamos eljárások jogpolitikai célja és szankció rendszere viszont eltérő, vagyis a verseny felügyeleti hatóságnak - sincs jogköre arra, hogy a jogsértő normát a jogrendből kiiktassa, erre csak az önkormányzati szervnek, illetve ha nem teszi, a miniszternek vagy a felügyeletet ellátó szerv kezdeményezésére a bíróságnak van hatásköre. (Ez összhangban van a Tpvt. 45.§ megközelítésével is, amely szerint a GVH csak olyan ügyekben jár el, amelyben a bíróságnak nincs hatásköre.)

Fentiekből az következik, hogy bár egyedi esetekben a GVH is eljárhat, de az Etikai Szabályzattal és az Állásfoglalással szembeni általános versenyjogi kifogásokat kizárólag az igazságügyminiszter érvényesítheti törvényességi felügyeleti jogkörében a jelen eljárásban

vizsgált, az Ütv. 121. § /2/ bekezdése alá tartozó döntéseket, aminek eredményeképpen végső soron kizárólag a bíróság jogosult a kifogásolt rendelkezéseket hatályon kívül helyezni. A bíróság eljárására nézve a 123. § /1/ bekezdése rendelkezik.

Amennyiben fentiek ellenére hozna a Gazdasági Versenyhivatal döntést, hatásköri összeütközésre kerülne sor.

15.3. Hivatkozott a Wouters ítéletre előadva, hogy a *Wouters-ítélet* 97. pontja alapján következően egyetért az Előzetes Álláspont azon megközelítésével, miszerint vizsgálta, hogy a közérdek, illetve valamely ügyvédi alapérték érvényesülésének céljából, abból levezethetően született-e a reklámtilalom (korlátozás), illetve, hogy a versenykorlátozás ésszerűen szükséges-e a célok eléréséhez.

15.3.1. Fentiekhez képest azonban kifejtette, hogy a Versenytanács (ez előzetes álláspontban) téves következtetésre jutott.

Előadta, hogy a tagállamok szuverén joga az alkalmazott feltételek kialakítása, mivel a Wouters-ítélet 99. pontja rögzíti, hogy minden tagállam szabadon szabályozhatja területén a jogászai hivatás gyakorlását, miből következően „a hivatásra vonatkozó szabályok tagállamonként nagymértékben különböznek lehetnek”

Ebből -az ítélet 108. pontja szerint - az következik, hogy az a tény, „hogy egy tagállamban eltérő szabályok vannak, nem jelenti azt, hogy a másik tagállamban hatályos szabályok ellentétesek a közösségi joggal”.

Ezért, amint azt az Európai Parlament Állásfoglalása (Az Európai Parlament állásfoglalása a jogi szakmákról és a jogrendszerek működéséhez fűződő általános érdekről, 2006. március 23.) 12. pontja megfogalmazta, "az EU versenyre vonatkozó elveit meghaladó közérdek azon tagállamok jogrendszerében található, amelyekben a vonatkozó szabályokat elfogadják, illetve ahol azok hatásukat kifejtik” Ez azt jelenti, hogy mindig az adott ország körülményeire, jogrendszerére tekintettel kell elbírálni fenti feltételek teljesülését.

A Wouters-ítélet 108. pontjának megfogalmazásából kitűnik, hogy a köztestületnek van bizonyos diszkrecionális joga annak meghatározásában, hogy mely rendelkezéseket tart a közérdekű célok eléréséhez szükségesnek és arányosnak: „...a Holland Ügyvédi Kamara jogosult úgy dönteni, hogy az 1993-as Szabályozás céljait ... nem lehet kevésbé korlátozó eszközökkel elérni”.

Ezt a Parlamenti Állásfoglalás is megerősíti a (6. pont), annak kiemelésével, hogy „a Bíróság mérlegelési mozgásteret engedélyezett a nemzeti jogalkotóknak és a szakmai szervezeteknek és testületeknek annak meghatározásában, mi elengedhetetlen és mi szükséges a jogi szakmáknak az adott tagállamban történő megfelelő gyakorlása védelméhez’

Fentiek értelmében kellett volna vizsgálni - a Versenytanács általános versenyjogi megközelítése alapján -, hogy lehetséges volt-e egy kevésbé versenykorlátozó megoldás kialakítása, illetve azt, hogy ésszerűen gondolhatta-e a Kamara, hogy „a szabályozás eleve nem eshet a 81. cikkben meghatározott tilalom alá”, vagyis kizárható-e, hogy a Kamara - az adott gazdasági és társadalmi körülmények között - az alapértékek eléréséhez szükségesnek tarthatta az azokból következő versenykorlátozást, melynek bizonyítása a GVH-t terheli.

15.3.2. A Versenytanács fentiekkel szemben mechanikusan, az ügyvédi hivatás speciális jellegének figyelmen kívül hagyásával védett egy olyan versenyt, amely pontosan a piaci sajátosságok miatt nem is létezik.

Az ügyvédi szolgáltatások tekintetében nem klasszikus verseny folyik, ahol egymással racionálisan összemérhető tulajdonságú termékek közül választ a fogyasztó.

Az eljárás alá vont Kamara kifejtette, hogy jelen esetben létező speciális verseny lényeges jellemzője, miszerint meglehetősen szűk azoknak az információknak a köre, amelyek alapján az ügyfeleknek választaniuk kell, és amelyek alkalmasak az objektív és jogszerű reklám jellegű (azaz szükségszerűen tömör és nem teljeskörű, ugyanakkor megalapozott és tényszerű) információközlésre. Az alábbiakban kifejtett álláspontunk szerint pedig a Szabályzatok az e körbe tartozó, azaz tisztességes és megengedhető reklámok tekintetében nem tartalmaztak jelentős indokolatlan korlátozást.

Az ügyvédség az igazságszolgáltatás részeként működik, az Alkotmányban is nevesített közfeladatot lát el azzal, hogy a jogkereső ügyfél számára jogi tanácsot nyújt vagy képviselőt lát el hivatalos eljárásokban.

Bár e tevékenység más oldalról piaci magatartás, hiszen az ügyvéd tevékenységét ellenszolgáltatás fejében végzi, e szolgáltatás nem tekinthető tipikus, standardizálható szolgáltatásnak, következésképpen az ilyen szolgáltatások terén folyó verseny sem tipikus. Az ügyfél választását a jogállamiság és a törvény előtti egyenlőség alapelveire tekintettel nem az ár, illetve a szolgáltatás egyéb lényeges (gazdaságilag megfogható) tulajdonsága kell, hogy meghatározza, hanem az ügyvéddel szembeni bizalom, ami számos gyakorlati következménnyel jár a reklámozás kérdésére. A bizalom főként az ügyvéd szakmai felkészültségén és a hivatás ellátásához szükséges egyéb képességeken múlik (az irracionális szempontokon túl, pl. szimpátia), amelyekről minden ügyfél természetesen különböző szubjektív véleményt alkot.

Fentiek miatt szükségszerű, hogy a megbízás csak az ügyvéd és potenciális ügyfele közötti közvetlen kapcsolatot követően alakuljon ki, enélkül ugyanis az ügyfél nem választhat megalapozottan. A fogyasztó a bizalom tényével kapcsolódik hozzá az egyébkénti közszolgáltatáshoz, vagyis az igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó tevékenységhez.

A bizalom – az eddigi már megjelölt alapértéken túl - az alapértékek közé sorolható, illetve a Wouters ítélet alapján a többi alapértéket szolgáló alapérték a 81. § (1) bekezdésének értékelése körében

Bár a szolgáltatás gazdasági vonatkozásai miatt létezik gazdasági hatékonyság, az ügyfél számára ez nem jár közvetlen kézzelfogható előnnyel. Adott esetben az egyes ügyfél számára éppen az lehet a legmegfelelőbb szolgáltatás, ha az ügyvéd kizárólag az ő ügyével foglalkozik, ami gazdaságilag nyilván nem hatékony megoldás. Ezért a piaci szereplők elsődleges célja nem a hatékonyság növelése, nem is ebben versenyeznek, sőt a gazdasági hatékonyságot mindenek feletti célnak tekintő ügyvédek nagy valószínűséggel nem megfelelően látják el feladatukat (pl. nagy ügyszám mellett nem marad idő az ügyek alapos ellátására és a folyamatos képzésre).

Fentiekre tekintettel nem tartotta megalapozottnak azt a megközelítést, hogy az ügyvédi szolgáltatások tekintetében a gazdaságilag hatékonyabb szereplőknek nagyobb piaci részesedéssel kell rendelkezniük, illetve, hogy a nem hatékony szereplők részesedésének zsugorodnia kellene.

Az is a tevékenység sajátos jellegéből folyik, hogy még széles körben megengedett reklámok esetén sem lenne érzékelhető mértékben csökkenthető az ügyfelek "keresési költsége", a fentiekben ismertetett körülmények miatt ugyanis a döntésben elsődleges szempontok szubjektív jellegük miatt megfelelő módon nem reklámozhatók.

Ebből következően viszont megnő az arra való készletelés, hogy az ügyvéd ellenőrizhetetlen, szubjektív értékítéleten alapuló közlésekkel reklámozza magát, aminek térnyerése ellentétes az ügyfelek érdekeivel. Fentiek nemcsak a kizárólag ügyvédek által ellátható tevékenységi körökre, hanem az ügyvédek által végezhető majdnem minden tevékenységre vonatkoznak, bár ennek a későbbiekben kifejtettek tekintettel nincs hatása az ügy érdemi megítélésére.

Feltéve mégis, hogy ha az esetben, ha az ügyfelek rendelkezének is a megalapozott döntéshez szükséges információkkal, az információs asszimetria miatt nagy valószínűséggel nem tudnának az így rendelkezésükre jutó információk között eligazodni, és belőlük a

megfelelő következtetéseket levonni, amit az Európai Bizottság jelentései is kifejezetten elismer a 44. pontban, azzal, hogy "a fogyasztók a szakmai szolgáltatásokra vonatkozó információk közötti eligazodást nehéznek találják, ezért különleges védelmet igényelnek a félrevezető vagy manipulatív állításokkal szemben". A korlátlan reklám és hirdetés ezért éppen ellentétes hatás kiváltására lehet alkalmas.

15.3.3. Mivel a GVH nem vizsgálta az eljárásban, illetve nem ismeri az ügyvédi szolgáltatások terén folyó versenyt, az ügyvédi szolgáltatások tényleges magyarországi állapotát, az ügyvédek közötti éles és tényleges versenyt, az ügyvédeknek a jogkereső közönség általi kiválasztása szempontjait, ebben az interperszonális bizalmi viszony meghatározó jellegét, illetve az ilyen reklámok fogyasztói vonatkozásait, továbbá azt, hogy milyen reklámok lehetnének a szabályozás liberalizálása után, és mindez milyen hatással járna a fogyasztókra, nem tudhatja, hogy indokolt lenne-e a fogyasztók szempontjából a reklámokra vonatkozó szabályok lazítása, és igenlő válasz esetén mennyiben és milyen tekintetben - a Versenyhivatal nem végzett felmérést, erre semmilyen empirikus tapasztalat nem állt rendelkezésre -, így álláspontja az ügyvédi hivatás sajátosságait nélkülöző levezetések alapján.

A Kamara ismeretei szerint Dániában készült fogyasztói felmérés, amelynek eredménye szerint az ügyvédi reklámok terén a túlzott liberalizációnak káros hatásai is lehetnek (elsősorban a magánszemélyek számára nehezebbé válhat az ügyvédi szolgáltatás minőségének felmérése), továbbá az ügyvédi szolgáltatások igénybevevőire általánosan érvényes, hogy fontosabb számukra a szakértelem, a tanácsadás minősége, a kapcsolatok és a bizalom, mint az ár.

15.4. A közérdek érdekében - törvényben előírt feladatait - a Kamara csak akkor képes teljesíteni, ha e méltó magatartás normáit megfelelő módon szabályozza, melyekhez a felsorolt szabályzatok rendelkezései szükségszerűen hozzátartoznak.

A Kamara álláspontja szerint az ügyvédi tevékenység alapértékeiben - miket az Ügyvédi tv. 3.§, 4.§. és 8.§-a határoz meg az ügyvédi függetlenség, szabadság és titoktartási kötelezettség nevesítésével - nem hasonlítható más kamarák tevékenységeihez, mivel az az igazságszolgáltatáshoz szorosan kapcsolódó tevékenységnek tekintendő, amit nem gyengít az a tény, hogy a tevékenység a szolgáltatás jellegéből adódóan csak magántevékenységként folytatható, tekintettel arra, hogy a függetlenség másképp nem biztosítható.

Minden olyan rendelkezést, amely látszólag a Tpv. hatálya alá tartozóan sértheti a 11.§-ban foglaltakat, fenti szempontok a figyelembe vételével kell vizsgálni, azaz azt kell szem előtt tartani, hogy a közérdek megkívánja azt, hogy szabályzatukban bizonyos korlátozások érvényesüljenek.

Álláspontjukat alátámasztják a fent írt alkotmánybírósági határozatok, valamint a Wouters-ügyben hozott döntés is, amelyben fenti elveket elismerte az Európai Bíróság.

Eszerint elsődlegesen az értékelendő, hogy a közérdek szempontjai érvényesülnek az ügyvédi alapértékek védelmével összefüggésben.

Fentiekhez képest az ügyvédi alapértékeket kell vizsgálni, illetve azt, hogy a vizsgált szabályok mennyiben szolgálják az alapértékek érvényesülését, majd azt, hogy lehetne-e kevésbé korlátozó módon szabályozni, illetve a vizsgált korlátozások a legenyhébbnek minősülnek-e, és az ügyvédi törvény felhatalmazása alapján született kamarai szabályzatok minden esetben szolgálják-e az állampolgárok érdekét.

Fentiekhez képest másodlagos szempontnak tekintette, hogy a vizsgált rendelkezések mennyire szolgálják a versenyhatékonyt.

Álláspontja szerint a konkrét rendelkezések alapján az állapítható meg, hogy ezek a közérdek érvényesülését, nem egy hivatásrend privilégiumait biztosítják.

15.5. Előadta, hogy az Etikai Szabályzat illetve az állásfoglalás sem fogalmaz meg általános reklámtilalmat.

15.5.1. Az Etikai Szabályzatban kifogásolt rendelkezések a közérdek biztosítása érdekében korlátozzák a hirdetéssel kapcsolatos lehetőségeket, ezt a hivatás gyakorlásának tisztasága, az ügyfelek érdekeinek elsődlegessége teszi szükségessé (3. számú irat).

A Szabályzatok keretjelleget, általános tilalmainak célja a függetlenség és a méltóság, mint ügyvédi alapérték védelme. A versenykorlátozásnak úgy a döntés meghozatalakor, mint az azóta uralkodó körülmények fényében ésszerűen szükségszerűnek és arányosnak kell lennie, összhangban a védett közérdekű céllal.

Az Etikai Szabályzat bizonyos magatartásokat konkrétan (pl. felhajtó igénybevételének, összehasonlító reklám tilalma), míg más magatartásokat keretjelleggel (tiszteességtelen ügyfélszerzés) tilalmaz. Az Etikai Szabályzat 11.1. pontja egy generál klauzulának tekinthető, az valamennyi tiszteességtelen reklámformát tilt, ezen belül nevesítve egyes magatartásokat. Ehhez a szabályozási módhoz példaként hozható fel a korábban hatályos Tptv.3. §-a, illetve a most hatályos Tptv. 2. §-a. Előadta, hogy egyetlen rendelkezés sem tiltja általános jelleggel az olyan reklámot, amely nem ütközik a keretjelleget vagy konkrét tilalomba.

Fentiekhez képest a Versenytanács tévesen értelmezte a 11.4. pontot, mely pont nem sorolja fel teljes körűen a "nem tiltott" reklámokat, hanem kizárólag a legtipikusabb esetet határozta meg olyanként, amelyeket betartva (11/4. pont) az adott reklám nem minősül tiszteességtelennek. Ez azt jelenti, hogy az ott írt feltételeknek megfelelő magatartás mindig megengedett, míg az ezen kívüli magatartásokat, hirdetések esetileg kell elbírálni. Az Etikai Szabályzat azonban ezzel a megoldással nem zárta ki a reklámozás terén folyó versenyt a kifejezetten sem nem tiltott, sem megengedett területen.

Az Etikai Szabályzat általános jelleggel a tiszteességtelen ügyfélszerzést tilalmazza, ami ténylegesen a tiszteességtelennek minősülő reklámokra terjed ki.

Az ügyvédség túlnyomó többsége számára világos a tiszteességtelen (így tilalmazott), és a tiszteességes (így megengedett) reklámozás, valamint az Etikai Szabályzatban meghatározott fogalmak többsége, így gyakorlatilag nem is indult ügy a reklámszabályok megsértése miatt.

A nem jogi szolgáltatások piacain is tilalmazott a tiszteességtelen reklám, ami különösen igaz az ügyvédi hivatás tekintetében. Az ügyvédség csak akkor tudja alkotmányos feladatát ellátni, függetlensége, az iránta való bizalom akkor biztosítható, ha méltóságához, etikus magatartásához nem férhet kétség.

Ezt a CCBE Etikai Kódex' is kifejezetten az ügyvédség alapértékei között említi a 2.2 pontban, hogy a „bizalmi viszony csak akkor létezhet, ha a jogász személyes tisztessége, becsülete és integritása vitán felül áll. A jogász számára ezek a hagyományos értékek szakmai kötelezettségek”.

A reklámmal lehet a legkönnyebben széles körben a tradicionális értékeknek kárt okozni, hiszen a reklám lényege, hogy nyilvánosságra kerül, nem lehet eltitkolni, viszont a tiszteességtelen reklám nem csak az adott ügyvédre, hanem az egész karra vet negatív fényt.

15.5.2. A gazdasági reklámtevékenységről szóló törvény 2. § h.) pontja szerinti gazdasági reklám fogalomból kiindulva az állásfoglalás kifejezetten lehetővé teszi olyan tartalmak megjelenítését, amely a Grtv. fenti törvényi definíciója alapján reklámnak minősül, azaz nem tiltja általános jelleggel a reklámot.

Az állásfoglalás nem tiltja az ügyvédet abban, hogy az Interneten keresztül tartson kapcsolatot ügyfeleivel, vagyis a Kamara a modern technikai módszerek felhasználását sem kívánja akadályozni az ügyvédi hivatás területén.

Álláspontja szerint megengedett a honlapon is közétetni az ügyvéd és ügyvédi iroda adatait, illetve a főbb tevékenységi köröket, azok jellemzőit, vagyis mindenfajta tisztességes információt, mivel az megengedett és szabályos információközlés.

15. 6. A Wouters- kivételek kapcsán hivatkozott arra, hogy az Etikai Szabályzat csak a tisztességtelen ügyfélszerzést tilalmazza általános jelleggel. A tilalom a tisztességtelen reklámozás tilalmaként jelentkezik.

Utalt arra, hogy a Versenytanács is elismeri (Előzetes Álláspont 31.1. pont), hogy a tisztességtelen ügyfélszerzésre vonatkozó elvi tiltás olyan etikai elvárás, mely tartalmát tekintve kívül esik a versenyjog hatályán. Ennek ellenére arra tekintettel tekinti mégis aránytalanul versenykorlátozónak a rendelkezéseket, mert véleménye szerint a fogalmak köre nem egyértelmű.

Meggyőződésünk szerint az EK Szerződés és a Tpvt. megsértésének megállapítását nem alapozhatja meg vélt fogalmazásbeli, értelmezési pontatlanság.

Álláspontja szerint a tisztességtelen ügyfélszerzés fogalma nem határozható meg pontosan, mivel a reklámok/ügyfélszerzés megoldásai végtelenek. Az ilyen magatartások köre folyamatosan változik a társadalmi-gazdasági körülményekkel, ezért a magatartásokat mindig esetileg kell elbírálni.

Az Előzetes Álláspont osztja azt, a Bizottság által képviselt álláspontot, miszerint azokban az esetekben, amikor nem egyértelmű - adott esetben tetszőlegesen bővíthető - az érvényes szabályozás, ez önmagában visszatarthatja a szolgáltatókat egyes reklámmódszerek alkalmazásától, vagyis versenykorlátozáshoz vezethet.

Véleménye szerint ez a feltételezés minden alapot nélkülöz, mivel az ügyvédség túlnyomó többsége számára nem okoz problémát annak felismerése, hogy mely reklámok minősülnek az általános etikai és erkölcsi elvárásokba, illetve jogszabályba ütközőnek, valamint melyek okoznának károkat az ügyvédi alapértéknek minősülő társadalmi megbecsülésnek. Ezt az is igazolja, hogy gyakorlatilag nem indult eljárás e szabályok megsértése miatt.

A tisztességtelen ügyfélszerzésre vonatkozó általános tilalom jelenlegi megfogalmazása ésszerűen szükséges a változatos formákat ölthető tisztességtelen reklámok kiszűrésére, és éppen egy kazuisztikus megfogalmazás eredményezné a tisztességtelen ügyfélszerzés általános tilalmának megkerülhetőségét.

15.7 Az Etikai Szabályzat 11. pontja vonatkozásában előrebocsátotta, hogy a Wouters-ügy 99. pontjából megállapíthatóan a Kamarának szabad belátása van abban, hogy hogyan szabályozza a szakmát.

15.7.1. Fentiek szerint autonóm döntési joga abban a tekintetben, hogy a felhajtó igénybevételeit összeegyeztethetőnek tartja-e a hivatás méltóságával, figyelemmel arra, hogy az ügyvédi tevékenység nem hagyományos értelemben vett szolgáltatás (bizalmi elem), illetve az a tudáson, tekintélyen alapul. Álláspontja szerint a közvetítő igénybevétele sérti a szabad ügyvédválasztás és az ügyvédek függetlenségének alapelvét, és tisztességtelen üzleti kapcsolatok kialakulásához vezethet. Az ügyvédi hivatás speciális jellege, annak erkölcsi tisztaságához fűződő közérdek megkívánja az ily módon való ügyfélszerzés tilalmazását, figyelemmel a jogviszony bizalmi jellegére is.

A felhajtó igénybevétele - a tiltás a szűk értelemben vett felhajtóra vonatkozik, akit kifejezetten azzal bíznak meg díjazás biztosítása mellett, hogy ügyfelet találjon az ügyvéd

számára.¹ - sérti a szabad ügyvédválasztás, valamint az ügyvéd függetlenségének alapelvét, mivel mind a megbízó, mind az ügyvéd valamilyen módon tekintettel van a felhajtó érdekeire, így ez szükségtelenül tisztességtelen üzleti kapcsolatok kialakulásához vezethet.

Felhajtó igénybevételenek az tekintendő, ha megbízás alapján ellenérték fejében végzi valaki az ügyfélszerző tevékenységet.

A felhajtó tilalmát nem csupán az uniós alapelvek ismerik el, hanem a Reklám tv., valamint az elektronikus kereskedelemre vonatkozó, 31-es Irányelven alapuló jogszabály is,

Előadását pontosítva előadta, hogy az Etikai Szabályzatban használt ügynök és felhajtó fogalom tartalmilag azonos, függetlenül attól, hogy az Etikai Szabályzat az „és” kötőszót alkalmazza a 11.1. pontban írt fogalmak között.

Álláspontja szerint egy, az ügyvédi hivatás alapvető magatartási elveit rögzítő szabályzatnak nem feladata, hogy minden általa megemlített fogalmat külön definiáljon és ez versenyjogi szempontból sem kifogásolható.

Az ügynök és a felhajtó fogalma az ügyvédség számára tradicionálisan ismert. Az ügynöknek és felhajtónak egyaránt jellemzője a személyre szóló megkeresés, ez pedig ismereteink szerint mindenütt tiltott magatartás.

Hivatkozott arra, hogy a tilalom nem vonatkozik például a szakmai jegyzékben (directory) való megjelenésre, a Kamara ezt nem értékeli felhajtó igénybevételeként²

A marketing tanácsadó megengedett és a gyakorlat is azt bizonyítja, hogy több iroda igénybe veszi ezt az eszközt. Az Elnökségi Állásfoglalásban említett, illetve nevesített „közreműködő” a honlap-tartalom összeállításához, szerkesztéséhez és egyéb munkálataihoz és az ahhoz való hozzáférésben működik közre.

A reklámügynök sem tiltott, hiszen a reklám esetében nem a személyre szóló megkeresés dominál, a tiltott ügynök, felhajtó igénybevétele a személyre szóló megkeresésekre vonatkozik (ezt eddig soha egyetlen ügyvéd sem értette félre), és nem vonatkozik a reklámügynökre.

Tudomásunk szerint még nem fordult elő, hogy valaki azért nem bízott volna meg egy reklámügynökséget hirdetések elkészítésével vagy közzétételével, mert azt az Etikai Szabályzatba ütközőnek tartotta volna.

Álláspontja szerint egyébként, az ügyvédi szolgáltatások és az ügyvédség szerkezete alapján, egyébként sem várható ésszerűen, hogy egyéni ügyvédek vagy irodák reklámügynökségeket vegyenek igénybe a reklámok terjesztésének, elhelyezésének megszervezésére, azonban egyes ügyvédi irodák eddig is alkalmaztak belső és külső marketingszakértőket promóciós tevékenységük megtervezéséhez és elkészítéséhez.

Nem tartotta életszerűnek a felvetést, és fenntartotta, hogy a kamara nem gondolhatta ésszerűen, hogy a felhajtók és az ügynökök használatának tilalma a jelenlegi megfogalmazásban szükségtelen versenykorlátozást okozhat a szakmai fogalmakat szükségszerűen ismerő ügyvédség körében.

15.7.2. A kedvezőbb ügyintézés ígéretének tilalma egyértelműen tilos, mivel bűncselekmény. Ezt tiltani kell az etikai kódexben annak ellenére, hogy jogszabály is tiltja, mert az etikai kódex oktatási, tájékoztatósi, eligazítási jelleggel is készül azoknak is, akik most kezdik a pályát, így iránymutatást ad a praktizálás, illetve az ügyfelekkel, kollégákkal, hatóságok előtt való viselkedésre.

---

¹ Vj-180/2004/13. 7. oldal.

² Vj-180/2004/13. 7. oldal.

15.7.3. Az összehasonlító reklám, valamint a díjak összehasonlítása tilalmának az az indoka, hogy az ügyvéd és az ügyfél megállapodása szabad díjmegállapítás tárgya. Hangsúlyosan hivatkozott arra, hogy az összehasonlító reklám Reklám tv.-ben írt kritériumai nem teljesíthetők, hiszen nincsenek összehasonlítható valós információk.

A Kamara álláspontja szerint mind a díjakat, mind a szolgáltatásokat összehasonlító reklám csak megtévesztő lehet, és ezeknek nincs gyakorlatban alátámasztható példája sem.

Az Előzetes Álláspont 33.2.4. pontja vonatkozásában előadta, hogy véleménye szerint nincsenek olyan, a fogyasztó megalapozott döntéséhez szükséges körülmények, amelyeket objektíven lehetne mérni, így azok összehasonlíthatatlanok. Megítélése szerint a Versenytanács által hivatkozott példák nem olyanok, amelyek az alaposan eljáró fogyasztó döntését lényegesen befolyásolják.

Minderre tekintettel nem látott olyan, összehasonlító reklámozásra alkalmas kérdést, amelyet a Szabályzat (és állásfoglalás), kizárt volna, így – álláspontja szerint - az összehasonlító reklám tilalma nem ütközik az EK Szerződés 81. Cikk (1) bekezdésébe és a Tptv. 11.§ (1) bekezdésébe.

A CCBE szabályozása is ugyanazt a felfogást vallja, miszerint az összehasonlító reklám mindig megtévesztő, ezért tilos.

15.7.4. Külön értékelte az árreklámozás kérdését, ami mind a Szabályzatot, mind az állásfoglalást érinti.

Álláspontja szerint az ügyvédi feladatokkal kapcsolatos árreklámok nem csak az ügyvédi méltóságot, de szükségszerűen a megtévesztő reklámokat tiltó Tptv. 8-10. §-t, illetve a Grtv. 7. §-t is sértenék.

Az ügyvédválasztás főbb szempontjai - bizalom, kompetencia, minőség, eredményesség, megbízási díj - közül egy szempont kiemelése az ügyfelet semmivel sem viszi közelebb a választáshoz, sőt éppenséggel a megtévesztés biztos veszélyével jár.

Az ügyvédi szolgáltatások kapcsán tehát nem lehetséges olyan árhirdetés, amely ne lenne megtévesztő.

Az ügyvéd mindig egy adott ügy ellátásáért kapja munkadíját, annak nagysága az adott ügytől és az ügyféltől függ, nincs két azonos ügy, és az ügyfelek körülményei is értelemszerűen különbözők, ezért az ügyvéd csakis az ügy megítélése szempontjából releváns tények birtokában tudja meghatározni munkadíját, szükségszerűen esetileg. (A másik oldalról ez azt jelenti, hogy a fogyasztók „keresési költségei” lényegesen nem csökkenthetők, hiszen az ügyvéd csak az egyedi körülmények ismeretében tud megalapozottan díjat ajánlani, ami feltételezi a közvetlen kapcsolatfelvételt.)

Kifejtette, hogy az Előzetes Álláspontban írtak három kategóriát határoztak meg, ahol lehetséges árverseny, így a standardizált szolgáltatásokat, az óradíjat és az ajánlott díjakat.

Standardizált szolgáltatás

A díjakkal kapcsolatban eladta, hogy minden ügy más, így a díjakat egyéniesíteni kell. Az ügyvédi tanácsadás és képviseleti tevékenység nem standardizálható tevékenység, nincs két egyforma ügy, nincs két egyforma ügyfél, az egyes szolgáltatások különbözőek, az ebben szereplő információk, mint szükségszerűen megtévesztők, csak félrevezetnék az ügyfeleket.

A termékesedő (standardizálható) szolgáltatásnak tekintett okiratszerkesztés esetében is lényeges különbségek vannak az ügyek között, különösen a szerződés tárgyára és az ügyfelek személyére tekintettel (például nem mindegy, hogy egy számos széljeggyel terhelt tulajdoni lappal rendelkező vagy egy „~jogtisztá” ingatlan adásvételi szerződését kell megszerkeszteni, illetve lényeges körülmény, ha például az egyik fél kiskorú, a vevő munkáltatói- vagy bankkölcsönt vesz igénybe, haszonélvezeti jog kikötésére kerül sor,

stb.) mely körülmények lényegesen befolyásolják az ügyvéd feladatait, munkáját, és így a munkadíját is.

Az ilyen körülmények nem határozhatók meg teljes körűen, azokat tehát még egy szabott ár esetén sem lehetne teljes körűen meghirdetni. Ezért az árak hirdetése az ilyen szolgáltatások esetében is általánosságban alkalmas lehet a fogyasztók félrevezetésére.

Az ilyen szolgáltatások esetében megengedett árhirdetések továbbá versenyelőnybe is hozhatnának egyes ügyvédek, hiszen az az ügyvéd, aki általános jelleggel hirdet árakat (tegyük hozzá: szükségszerűen az ügyfelek félrevezetésével, hiányos tájékoztatásával), majd a nála jelentkezők számára - különféle egyedi körülményekre hivatkozással - magasabb árat ad meg, előnybe kerül azzal szemben, aki a fenti körülményekre tekintettel nem hirdet árakat, hanem azokat - akár alacsonyán is, de - esetileg határozza meg.

A Kamarának ellenőriznie kell a szabályok betartását, melyre összehasonlító reklám esetén képtelen lenne, mivel egyrészt nincs rá kapacitása, másrészt az ügyvédi titoktartás miatt az összehasonlítható végleges díj nem kontrollálható.

Óradíjak kérdése

Számos ügyvédi iroda óradíjakkal dolgozik, az óradíj elvileg alkalmas lehetne összehasonlítási alapnak, azonban az ügyfél által fizetendő munkadíjat nem csak az óradíj mértéke, hanem a munkával töltött idő is befolyásolja, ez pedig az ügyvéd szakmai felkészültségétől függ. Ez a tényező viszont nem mérhető objektíven, tehát az ügyfelet érdeklő kérdés, ügye ellátásának költsége, nem határozható meg előre, objektíven és általánosan. Ilyen esetben is az egyedi kapcsolatfelvétel és árajánlatkérés tehát az egyetlen reális módszer.

Ajánlott díjak kérdése

A tényleges óradíj számos körülmény befolyásolja, amelyek részletes meghirdetése a számos körülmény és az üzleti titok védelme miatt nem lehetséges, elhallgatása viszont a potenciális megbízó (fogyasztó) félrevezetését, megtévesztését eredményezi.

Az Előzetes Álláspont 35.1 pontja szerint „az árinformáció jelentőségére utal az az információ is, hogy a Kamara támogatná a nem kötelezően ajánlott díjak megfogalmazását. Kifejtette, hogy a Versenytanács saját korábbi döntésével (Vj-56/2003), valamint az Európai Bizottsággal szemben kívánatosnak tartja az ajánlott árak bevezetését, amire valóban lett volna igény, és erre kizárólag a Versenytanács ezzel ellentétes döntése miatt nem került sor. A nem kötelező erejű, csak iránymutatásul szolgáló ajánlott díjak közzétételét - mely középértéket határozná meg ügykategóriánként, vagy perértékenként és amelytől mind lefelé, mind felfelé el lehetne térni - a Kamara támogatná. Ez megfelelő információ lenne az ügyfeleknek, s az ügyvédek is visszatartaná a tisztességtelen árak alkalmazásától, továbbá az árak önmagukban nem adnak információt a szolgáltatás minőségéről sem. Fentiek előre bocsátása után előadta, hogy a fenti ajánlott árak nem hozhatók közvetlen összefüggésbe az árreklámozással, az ajánlott árak ugyanis hangsúlyozottan orientáló jellegűek, azaz egy középértéket adnak meg, tehát az átlagos fogyasztó számára nyilvánvaló, hogy a konkrét árak ettől eltérhetnek.

Ezzel szemben viszont az egyes ügyvéd által megjelentetett árhirdetéssel szemben éppen a Tpv-t.-ből és a Grtv. 7.§-ből folyó követelmény, hogy az teljes körű, hiteles és pontos tájékoztatást adjon. Attól tehát utólag nem lehetséges eltérni, legfeljebb akkor, ha az eltérés lehetőségére és feltételeire maga a hirdetés is utal - ez pedig a fentiekben kifejtettek miatt, az ügyek sokféleségére tekintettel, a gyakorlatban lehetetlen.

Álláspontja szerint nincs olyan ügyvédi árhirdetés, amely nem megtévesztő, így a Kamara indokoltan zárta ki az árakra vonatkozó reklámot a Szabályzatokban. A teljes kizárásnál –

ésszerűen- nincs kevésbé korlátozó, gyakorlatban is kivitelezhető lehetőség, ez a tilalom teljesíti a Wouters-ítéletben megfogalmazott feltételeket.

Előadta, hogy fentiekől függetlenül van árverseny, de az árverseny formája nem a szabott árak hirdetése, hanem az ügy és az ügyfél ismeretében, egyedileg és esetileg kialakított árak összehasonlítása útján történik az ügyfél által.

15.8. Álláspontja szerint fentiek megfelelően irányadóak az állásfoglalás értelmezése során is. Megjegyezte, hogy a Kamara az állásfoglalás meghozatalakor még nem volt elegendő mennyiségű tapasztalat az Internet, mint reklámozási csatorna felhasználásáról, ezért a Kamara igyekezett a minimumra csökkenteni az ügyvédi karra káros, jogsértő és az ügyvédi hivatás méltóságával össze nem egyeztethető reklámok körét a nagyszámú potenciális ügyfélre és az ebből adódó nagyobb a veszélyre tekintettel.

A fent írtakat és a külföldi társ kamarák példáit is figyelembe véve, a Kamara ésszerűen gondolhatta, hogy az e csatornán való reklámozás szabályainak kialakulásáig, a túlkapások elkerülése érdekében kezdetben indokolt viszonylag tágan meghatározni a tiltott magatartások körét.

Egyébként a tisztességtelen ügyfélszerzésnek minősülő, etikátlan reklámoknak, illetve a folyamatosan növekvő számú honlapok ellenőrzésére a Kamara nem rendelkezik kapacitással. A tilalom nem értelmezhető úgy, hogy az ügyvédek a térítéses Internetes közvetítői oldalon való megjelenése tilalmazott. Ez nem minősül felhajtó igénybevételének.

15.8.1. Az előzetes álláspontban jogsértőnek nem talált magatartásokra előadta, hogy a honlapra vonatkozó szabályok között szereplő e-mail gyűjtésének tilalmát az alkotmányos előírások és az adatvédelmi törvény indokolja, tilos a szisztematikus gyűjtés, melynek célja az adatbázisként történő felhasználás.

A hyperlink és a banner alkalmazásának tilalma kapcsán a Kamara előadta, hogy az azt érzetet keltheti a honlapra látogatóban, hogy az ügyvéd a másik honlap tartalmát is jóváhagyta, amelyre átlinkelte a látogatót. Ugyanakkor az ügyvéd nincs abban a helyzetben, hogy a másik honlap tartalmát kontrollálni tudná.

Az Ütv. alapján az ügyvéd nem végezhet más érdekében reklámtevékenységet, ez a tevékenység nem szerepel az Ütv. 5. §-ban. Ebből adódóan a banner, amik valóságos tartalmát tekintve más érdekében álló reklám, nem megengedhető meg.

15.8.2. A továbbiakra nézve az alábbiak szerint nyilatkozott:

15.8.2.1. Az a tiltás, miszerint tilos az ügyfelek megnevezése, vagy az eredményességre utalás, szükséges az ügyvédi hivatás méltóságának megőrzéséhez, és összhangban áll az állampolgárok érdekével.

A tilalmat alapvetően közérdek indokolja és a titoktartási kötelezettség indokolja, illetve engedélyezés esetén nem lenne megfelelő információs hatása az ilyen típusú reklámnak.

Az információ félrevezető lehet az ügyek részletes ismertetése nélkül, és ezáltal az ügyvéd-ügyfél kapcsolat bizalmi jellegére is károsan hathat, ha például az ügyvéd egy, az ügyfele számára negatív üggyel reklámozza magát.

Utalt a Wouters-ítéletre, mely kifejezetten hangsúlyozta, hogy az a körülmény, hogy egy tagállam nem tilalmaz egy magatartást, nem teszi más tagállam tilalmát a közösségi jogba ütközővé. Utalt az Európai Parlament állásfoglalásának 12. pontjában foglaltakra, miszerint "az EU versenyre vonatkozó elveit meghaladó közérdek azon tagállamok jogrendszerében található, amelyekben a vonatkozó szabályokat elfogadják, illetve ahol ezek hatásukat kifejtik, ... nem létezik ELI-s közérdeket vizsgáló teszt, akárhogy is határozzák meg". Ezért a külföldi példákra vonatkozó utalás értékelhetetlen.

Az arra való hivatkozás is megalapozatlan, hogy az ügyvédek az olyan ügyeket reklámozhassák, ahol az ügyfél feloldotta az ügyvédet a titoktartási kötelezettség alól. Ez tisztességtelen versenyelőnyt jelentene azoknak, akik kaptak felmentést, azokkal szemben, akik ezt nem kapták meg. Az ügyvédek természetes reakcióként el kezdenének szelektálni az ügyek között annak alapján, hogy az adott ügy mennyire reklámozható, illetve az ügyfél megadja-e hozzájárulását, ami függetlenségüket és a jogkereső ügyfelek törvény előtti egyenlőségét veszélyeztetné.

A korlátozás aránytalannak sem minősül. Semmi sem tiltja, hogy az ügyvéd a konkrét ügy és ügyfél megnevezése nélkül, azonosításra alkalmatlan módon ismertesse az általa ellátott ügyeket, az ügyfeleket érdeklő információk tekintetében (az ügyvéd által ellátott ügy lényege, ehhez kapcsolódóan az ügyvéd felkészültsége), vagyis az ügyfeleket érdeklő kérdéseket anonim módon az ügyvéd mindenképpen közzéteheti, reklámozhatja.

Ezen túl a tilalmat csak az Állásfoglalás tartalmazza, tehát csak a honlapokra terjed ki, ahol sok, könnyedén elérhető információ tehető tartósan közzé.

15.8.2.2. A letölthető dokumentumok kapcsán a tiltás célja csak a megbízási szerződés és az ügyvédi meghatalmazás letölthetőségének megakadályozása. Ennek indoka az, hogy meg kell győződni az ügyfél kilétéről, különös tekintettel egyes törvényekre, mint például a pénzmosási törvény esetében. A szerződésminták letölthetők, bár kel kell hívni a figyelmet a kockázatokra.

15.8.2.3. A szerzői művek felhasználásának tilalma mögött az ügyvédi hivatás méltósága áll. Csak az ügyvédi hivatás méltóságával összefüggő mértékig van a hirdetés korlátozva azzal a céllal, hogy ne legyenek a honlapon szélsőséges zenei vagy egyéb alkotások, ami nem összeegyeztethető az ügyvédi hivatás méltóságával.

Fentiekre tekintettel az ügyfelek és az ügyek (interneten való) reklámozásának tilalmát az ügyvédi titoktartás és az ügyvédi tisztesség, valamint a megfelelő jogi képviselőhez való jog indokolja, és a tilalom nem aránytalan.

15.9. Nyilatkozata szerint a – fentieket figyelembe véve – a Versenytanács jogsértés megvalósításával kapcsolatos előzetes álláspontja téves, mivel

- tévesen értékelte az igazságügyminiszter felügyeleti jogkörét, illetve ennek a Kamara szabályzataira gyakorolt hatását az Európai Közösségek Bíróságának gyakorlatának tükrében;
- tévesen értelmezte a Kamara által alkotott szabályokat, alaptalanul kiterjesztve az állítólagos reklámtilalom körét, miáltal a szabályzatok versenyjogi értékelése szükségszerűen téves lett;
- életszerűtlen példákra hivatkozott állítólagosan indokolatlanul tiltott reklámokként, viszont figyelmen kívül hagyta az ügyvédség sajátos feladatából adódó, a tipikus reklámtól való szükségszerű eltéréseket:
- ügyvédség alapértékeit indokolatlanul szűken értelmezve megalapozatlanul minősített tilalmazottnak számos rendelkezést; és
- megalapozatlanul tulajdonított versenykorlátozó célzatot és felróható magatartást a Kamarának.

15. 10. Álláspontja szerint viszont a versenykorlátozó célzat sem bizonyított.

A Kamara közjogi feladatkörében eljárva alkotta meg a Szabályzatokat, amelyek kialakítása során kizárólag a közérdek és az ügyvédi alapértékek érvényre juttatása vezérelte, nem volt célja a verseny jogellenes korlátozása.

Az EU-csatlakozásra felkészülve a Kamara véleményeztette a Szabályzatát a CCBE-vel a közösségi joggal való összhang szempontjából, a CCBE pedig megerősítette az Etikai Szabályzat megfelelőségét, ezért álláspontja szerint a Kamara felróhatósága nem állapítható meg.

A CCBE véleménye szerint a Kamara Etikai Szabályzatának hirdetésekkel kapcsolatos rendelkezései -bár részletesebbek és jobban "cizelláltak", mint az Európai Unió ügyvédek Etikai Kódexe - az abban foglalt rendelkezések helytállóak és elfogadhatónak minősülnek.

15.11. Eljárási kérdések

Az eljárás alá vont Kamara álláspontja szerint több eljárási jellegű szabálysértést észlelt, amelyek kihatnak az érdemi döntésre, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvénybe („Római Egyezmény”) is ütköznek.

15.11.1. Méltánytalanul rövid felkészülési határidő állt rendelkezésére.

A Római Egyezmény 6. Cikkének 3.b) pontja szerint biztosítani kell, hogy a terhelt „rendelkezzék a védekezésének előkészítéséhez szükséges idővel és eszközökkel”, amely alapelv irányadó a büntetőjogi jellegű eljárásokban is, amilyenek - többek között - a versenyfelügyeleti eljárás is minősül. Emellett a Tpv. 73.§-a szerint „*a tárgyalás napját úgy kell meghatározni, hogy az ügyfélnek módjában legyen ... a tárgyalásra felkészülni*”.

A jelen eljárás 2004. november 19-én indult, és jöllehet a vizsgálati jelentés 2005. július 18-án elkészült, azt a Kamara részére nem kézbesítették, így a Kamarának az Előzetes Álláspont majd egy évvel későbbi közléséig nem is volt tudomása arról, hogy a Versenytanács mit tekint versenykorlátozónak.

A vizsgáló és a Versenytanács véleménye közötti lényeges különbség önmagában is jól érzékelteti azt, hogy a felvetett kérdések megítélése nem egyszerű és nem egyértelmű, következésképpen a Kamara ésszerűen feltételezhetette azt, hogy a több mint két éve húzódó vizsgálat megszüneteléssel fejeződik be. Az Előzetes Álláspont közlését követően viszont a Kamarának a jogainak gyakorlását korlátozóan méltánytalanul rövid határideje maradt észrevételeinek előterjesztésére, amely során ráadásul az időközben zajló kamarai választások is hátráltatták a felkészülést. Erre tekintettel álláspontunk szerint a Kamara védekezéshez való joga alapvetően sérült.

15.11. 2. A bizonyítékok megismerhetősége korlátozott volt.

A tisztességes eljáráshoz fűződő jog azt is megköveteli, hogy az eljárás alá vont megismerhesse a vele szembeni bizonyítékokat. Ennek az alapelvnek a konkrét megvalósulása a versenyfelügyeleti eljárásban a Tpv. 55.§ (1) bekezdése, amely szerint az ügyfél betekinthez az ügy irataiba, az üzleti titkot képező iratok kivételével.

Ezzel szemben viszont az iratbetekintés során az aktában nem volt megtalálható az az állítólagos igazságügyminiszteri állásfoglalás, amelyre a t. Versenytanács hivatkozik a jogsértés megállapíthatóságát lehetővé tevő egyik bizonyítékként. Ezért tehát álláspontunk szerint sérült a Kamara. védekezéshez való joga azáltal, hogy egy fontos, vele szembeni bizonyítékhoz nem férhetett hozzá.

Fenti körülményt nem jelezte az iratbetekintést biztosító versenyhivatali dolgozónak és a Versenytanács eljáró versenytagnak sem – sem szóban, sem írásban-. Eljárási kifogást nem tett.

15.11.3. Az előzetes álláspontra tett nyilatkozatában előadta, hogy védekezés tartalmát olyan fórumon kell megvitatni, mint ahogyan azt elfogadták, majd az első tárgyaláson, 2006. május 11-én kérte a tárgyalás elhalasztását figyelemmel arra, hogy a területi kamarák választásai

befejeződtek, mit követően az Országos Ügyvédi Kamaránál 2006. május 15-én lesz megválasztva az új elnökség, illetve az elnök.

A tisztségviselők megválasztása nem formai kérdés, a teljes ülés tagi összetétele is változhat, ami egyben véleménybeli változást is jelenthet álláspont változást is eredményezhet adott ügyben az új tisztségviselők személye által reprezentáltan.

IV.

Vizsgálati jelentés

16. A vizsgálati jelentés megállapította, a Versenytanács korábbi döntéseit is figyelembe véve (VJ.119/1996/20 és VJ 56/2003 számú határozatok), hogy a Tpvt. tárgyi és személyi hatálya kiterjed az ügyvédi tevékenységre.

16.1. A Tpvt. 11.§ (1) bekezdésében, a Tpvt. 17.§, az EKSz. 81. cikk (1) bekezdésében, valamint az EKSz. 81. (3) bekezdésében és a Tpvt. 72. § (2) bekezdés c) pontjában írtakra tekintettel indítványozta annak megállapítását, hogy a az „Ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól” szóló 8/1999. (III.22.) Szabályzat 11.1-11.4. pontjai a Tpvt. 11. § (1) bekezdésébe, valamint az EKSz. 81. cikk (1) bekezdésébe ütköznek.

Indítványozta továbbá a Kamara eltiltását e jogsértő rendelkezések alkalmazásától, valamint a 1999. április 26.-tól a jogsértés fennállásáig terjedő időszakra bírság kiszabását, a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének az antitröszt ügyekben alkalmazandó bírságszámítás módszertanáról szóló 4/Eln/2003. számú belső utasításának iránymutatásai alapján, a Vizsgálati Jelentés I. számú mellékletében javasolt szempontok figyelembe vételével.

A törvénybe ütköző állapot megszüntetése érdekében javasolta, hogy a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a jogsértőnek ítélt rendelkezések megváltoztatásig az alábbi intézkedések megtételére kötelezze a Kamarát.

- Megfelelő határidő kitűzésével, kötelezze a Kamarát annak biztosítására, hogy az Etikai Szabályzat jogsértőnek ítélt rendelkezései ne legyenek alkalmazhatók a gyakorlatban. Ennek érdekében a Kamara:

- ne tegye hozzáférhetővé az Etikai Szabályzat jelenleg hatályos változata 11.1.-11.4. pontjának egyes rendelkezéseit a Kamara honlapján
- tájékoztassa tagjait a Kamara hivatalos lapjában (Ügyvédek Lapja), valamint honlapján a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozatáról, valamint arról, hogy az Etikai Szabályzat 11.1.-11.4. pontjai a gyakorlatban nem alkalmazhatók;
- tájékoztassa a Kamara etikai bizottságait a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozatáról, valamint arról, hogy az Etikai Szabályzat 11.1.-11.4. pontjai a gyakorlatban nem alkalmazhatók.

Amennyiben a Kamara vállalja, hogy a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozathozatala előtt az Etikai Szabályzat 11.1.-11.4. pontjait az alábbi javaslatok szerint módosítja, a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a Tpvt. 75. § (1) bekezdésére tekintettel rendelje el az eljárás szünetelését azzal, hogy a Kamara az Etikai Szabályzat

- 11/1. pontját helyezze át az Etikai Szabályzat 15. Etikai elvárások pontjába;
- 11/2. pontját helyezze át az Etikai Szabályzat 12. Ügyvéd kapcsolata a hatósággal, a megbízóval és az ellenérdekű ügyvéddel pontjába;

- 11/3. és 11/4. pontokat alakítsa át úgy, hogy azok lehetővé tegyék az ügyvédi szolgáltatás valamennyi jellemzőjére vonatkozó, a gazdasági reklám követelményeinek megfelelő információk közzétételi lehetőségének biztosítását, s csak a valótlan, megtévesztő vagy félrevezető, nem objektív tényeken alapuló, az ügyvédi alapértékeket sértő információk közzétételének tilalmazását. Így a vizsgálat javasolja, hogy az Etikai Szabályzat 11/3.-11/4. pontjai az Európai Unió Ügyvédek Etikai Kódexe (CCBE Etikai Kódex) szerinti kritériumokat tartalmazza.

16.2. A jelentés indítványozta továbbá annak megállapítását, hogy a Magyar Ügyvédi Kamara a 2/2001. (V.7.) számú, az ügyvédi honlap tartalmáról szóló Elnökségi állásfoglalás következő szövegrészei a Tptv. 11.§ (1) bekezdésébe, valamint az EKSz. 81. cikk (1) bekezdésébe ütköznek az alábbiak rendelkezések folytán:

- Az ügyvédi honlap tartalma nem szolgálhatja az ügyvéd, illetve szolgáltatásának népszerűsítését, vagy egyébként reklám célját. Tilos a hatáskeltő szlogen vagy más gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használata.
- Az ügyvédi honlaphoz nem kapcsolható a képernyőn látható bármely reklám közlésre szolgáló felület (banner), valamint az ügyvédi honlapon bármely más honlap címlapjára vagy bármely más tartalmi elemére való kapcsolást lehetővé tevő ún. "hyperlink" elhelyezési tilalma, kivéve az olyan kapcsolást, amely az ügyvédi szervezethez vagy a Kamaránál regisztrált külföldi ügyvéd, ügyvédi iroda (külföldi jogi tanácsadó) honlapjának címoldalára mutat
- Az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél a honlapon nem nevezhető meg.
- Az ügyvéd honlapja nem tartalmazhat sem jogi tanácsadásra, sem bármely más jogi, az ügyvéd által nyújtható szolgáltatásra irányuló ajánlatot vagy ajánlattételre felhívást, díjajánlatot, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlést és összehasonlítást az ügyvéd által alkalmazott díjakra.
- Nem tartalmazhat továbbá megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívást vagy ajánlatot vagy a honlapról lehívható megbízási szerződést vagy meghatalmazást.
- Nem minősül reklámnak az ügyvéd (arc) fényképének, szakmai önéletrajzának, jogi szakmai vagy jogtudományi publikációinak közzétevése, szakmai gyakorlatának bemutatása, illetve nyelvismeretének feltüntetése, ha az kizárólag valós tényeket tartalmaz, tárgyilagos, mértéktartó és nem ütközik az Etikai Szabályzat 11.2 és 11.3. pontjaiban foglalt tiltó rendelkezésekbe.

Indítványozta továbbá a Kamara eltiltását e jogsértő rendelkezések alkalmazásától, valamint 2001. május 7-től a jogsértés fennállásáig terjedő időszakra bírság kiszabását fent már írt szempontok alapján, a Vizsgálati Jelentés I. számú mellékletében javasolt szempontok figyelembe vételével.

Javasolta a törvénybe ütköző állapot megszüntetése érdekében, hogy a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a jogsértőnek ítélt rendelkezések megváltoztatásig kötelezze a Kamarát megfelelő határidő kitűzésével annak biztosítását, hogy az Etikai Szabályzat jogsértőnek ítélt rendelkezései ne legyenek alkalmazhatók a gyakorlatban. Ennek érdekében a Kamara:

- ne tegye hozzáférhetővé a 2/2001. (V.7.) számú, az ügyvédi honlap tartalmáról szóló Elnökségi állásfoglalását a Kamara honlapján,
- tájékoztassa tagjait a Kamara hivatalos lapjában (Ügyvédek Lapja), valamint honlapján a Versenytanács határozatáról, valamint arról, hogy a 2/2001. (V.7.) számú, az ügyvédi honlap tartalmáról szóló Elnökségi állásfoglalás a gyakorlatban nem alkalmazható;

- tájékoztassa a Kamara etikai bizottságait a Versenytanácsnak határozatáról, valamint arról, hogy a 2/2001. (V.7.) számú, az ügyvédi honlap tartalmáról szóló Elnökségi állásfoglalás a gyakorlatban nem alkalmazható.
- Amennyiben a Kamara vállalja a Versenytanács határozathozatala előtt az Elnökségi állásfoglalása fentiekben jogsértőnek értékelt szövegrészeinek kiiktatását, a Versenytanács a Tptv. 75. § (1) bekezdésére tekintettel rendelje el az eljárás szünetelését.

A VERSENYTANÁCS ÁLLÁSPONTJA AZ EKSz. ALKALMAZÁSÁBAN

V.

A Tanács 2002. december 16-i 1/2003/EK. rendelete

17. A rendelet 3. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok közötti kereskedelmi érintettség esetén a tagállamok versenyhatóságainak és nemzeti bíróságainak alkalmazniuk kell a Szerződés 81. cikkét is az esetben, amennyiben a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése szerinti megállapodásokra, vállalkozások társulásainak döntéseire, vagy összehangolt magatartására a nemzeti versenyjog kerül alkalmazásra.

A 3. cikk (2) bekezdése értelmében a nemzeti versenyjog alkalmazása nem vezethet azoknak a megállapodások, vállalkozások társulásai döntései, vagy az összehangolt magatartások megtiltásához, amelyek befolyásolhatják ugyan a tagállamok közötti kereskedelmet, de a versenyt nem korlátozzák a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése alkalmazásában, továbbá eleget tesznek a Szerződés 81. cikkének (3) bekezdésében írt feltételeknek, vagy valamelyik, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdése alkalmazására kiadott rendelet hatálya alá esnek.

Fentiekből megállapíthatóan az esetben, amennyiben a Versenytanács – a tagállamok közötti érintettség megállapítása mellett – a nemzeti versenyjog alapján vizsgálja a társulás döntését, a döntést vizsgálnia kell a Szerződés 81. cikke alapján is.

A jogalkalmazási gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a párhuzamos jogalapon folyó eljárásokban a Szerződés 81. cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezések elsőbbséget kapnak a nemzeti jog rendelkezéseihez képest. Azt is jelentik továbbá, hogy függetlenül attól, hogy a vállalkozások társulásának döntése jogsértő lenne-e a nemzeti jog alapján, már a versenykorlátozás megállapíthatósága szempontjából is (Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése) a közösségi jog rendelkezései tekintendők irányadónak.

Az esetben továbbá, ha a Szerződés 81. cikkének (3) bekezdése alkalmazásában a vizsgált döntés nem tiltott, az adott időszakra már nem indokolt külön a nemzeti jog alapján való mentesülés-vizsgálat, mivel ennek eredménye nem állhat ellentétben a Szerződés 81. cikk (3) bekezdése alapján lefolytatott vizsgálat eredményével.

17. A rendelet 3. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok közötti kereskedelmi érintettség esetén a tagállamok versenyhatóságainak és nemzeti bíróságainak alkalmazniuk kell a Szerződés 81. cikkét az esetben, amennyiben a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése szerinti megállapodásokra, vállalkozások társulásainak döntéseire, vagy összehangolt magatartására a nemzeti versenyjog kerül alkalmazásra.

A 3. cikk (2) bekezdése értelmében a nemzeti versenyjog alkalmazása nem vezethet azoknak a megállapodások, vállalkozások társulásai döntései, vagy az összehangolt magatartások megtiltásához, amelyek befolyásolhatják ugyan a tagállamok közötti kereskedelmet, de a versenyt nem korlátozzák a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése alkalmazásában, továbbá

elegendőnek a Szerződés 81. cikkének (3) bekezdésében írt feltételeknek, vagy valamelyik, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdése alkalmazására kiadott rendelet hatálya alá esnek. Fentiekből megállapíthatóan az esetben, amennyiben a Versenytanács – a tagállamok közötti érintettség megállapítása mellett – a nemzeti versenyjog alapján vizsgálja a társulás döntését, a döntést vizsgálnia kell a Szerződés 81. cikke alapján is.

A Versenytanács szerint a jogalkalmazási gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a párhuzamos jogalapon folyó eljárásokban a nemzeti versenyjog mellett a Szerződés 81. cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket alkalmazni kell, és a jogalkalmazás során az Eksz. rendelkezései elsőbbséget kapnak a nemzeti jog rendelkezéseire képest.

Azt is jelenti továbbá, hogy függetlenül attól, hogy a vállalkozások társulásának döntése jogsértő lenne-e a nemzeti jog alapján, már a versenykorlátozás megállapíthatósága szempontjából is (Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése) is a közösségi jog rendelkezései tekintendők irányadónak. Az esetben továbbá, ha a Szerződés 81. cikkének (3) bekezdése alkalmazásában a vizsgált döntés nem tiltott, az adott időszakra nem indokolt külön a nemzeti jog alapján való mentesülés vizsgálata sem, mivel ennek eredménye nem állhat ellentétben a Szerződés 81. cikk (3) bekezdése alapján lefolytatott vizsgálat eredményével.

Az esetben viszont, ha a Szerződés alapján valamely magatartás a Szerződés 81. cikke alkalmazásában tiltottnak minősül, a nemzeti jog alapján lefolytatott eljárás jellemzően – így adott ügyet tekintve is - nem vezethet más eredményre, mivel a nemzeti versenyhatóságnak (bírósnak) a 81. cikk (1) bekezdése értelmében követnie kell a közösségi jogot.

VI.

A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége

18. A Versenytanács - 2004. május 1. napjától - a Szerződés (továbbiakban: EK Sz) alapján vizsgálta az eljárás tárgyát képező kamarai döntések egyes rendelkezéseit.

18.1 Kiindulópontként rögzíthető, hogy a versenyjogi jogalkalmazási gyakorlat szerint a nemzeti és közösségi jog alkalmazása közötti választóvonalat³ a vizsgált megállapodásnak a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására alkalmas volta határozza meg.

Az Európai Közösségek Bírósága (továbbiakban: EKB) joggyakorlatában a tagállamok közötti kereskedelem érintettséghez elegendő, ha jogi vagy ténybeli objektív tényezők egy csoportja alapján kellő mértékű valószínűséggel előrelátható, hogy egy megállapodás, illetve magatartás közvetlen vagy közvetett, tényleges vagy potenciális hatást gyakorolhat a tagállamok közötti kereskedelem jellegére.⁴

A Wouters ügyben⁵ hozott ítélet 95. pontja szerint az olyan megállapodás, döntés vagy összehangolt magatartás, amely egy tagállam egész területére kiterjed, természeténél fogva

---

³ 56 és 58/64 ügy *Établissements Consten S.à.R.L. and Grundig-Verkaufs-GmbH kontra Bizottság* [EBHT 1966., 299. o.]

⁴ 56/65 ügy *Société Technique Minière (L.T.M.) kontra Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.)* [EBHT 1966., 337. o.]

⁵ EKB 2002. február 19-i C-309/99 sz. ítélete a *J.C.J. Wouters, J.W. Savelbergh és Price Waterhouse Belastingadviseurs BV kontra Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten* [2002 ECR I-01577.o.]

azzal a hatással jár, hogy erősíti a piacok nemzeti alapon történő felosztását, és megakadályozza az EKSz. egyik céljának tekintett kölcsönös gazdasági behatolást.⁶

Az EKB álláspontja szerint – melyet fenti, a holland ügyvédi kamarai döntés kapcsán indult eljárásban (96. pont) fejtett ki - ez a hatás annál inkább fennállt, mivel a Holland Ügyvédi Kamara döntése - az adott feltételek mellett - a más tagállamok kamaráinál bejegyzett jogászokra is vonatkozott. A bíróság értékelte azt is, hogy a gazdasági és kereskedelmi jog egyre inkább kiterjed a nemzetközi megállapodásokra, miből következően a vállalkozások több tagállamban jelenlévő ügyvédi irodákban dolgozó jogászokat keresnek.

18.2. Fenti értelemben foglalt állást a Bizottság a szakmai szolgáltatásokról kiadott, 2004. február 9.-i Jelentésében is, mely szerint „a szakmai szabályozások legalább akkor alkalmasak a tagállamok közötti kereskedelem jelentős befolyásolására, ha az adott szabályozás egy egész országra kiterjed”.⁷

A Bizottság Közleménye⁸ azt az álláspontot fogalmazta meg, miszerint egyes szolgáltatások az EKSz. által célul kitűzött egyre növekvő gazdasági interpenetráció miatt olyan szolgáltatásnak bizonyulnak, amelyek fontosak azon vállalkozások számára, amelyek más tagállamokba kívánnak bejutni, vagy más tagállamokban akarják tevékenységüket bővíteni”

A Versenytanács érintettséggel kapcsolatos álláspontja

18.3. Az eljárás alá vont, köztestületként működő Kamara teljes ülése, az ügyvédek országos szervezete döntést hozó szerveként, ad ki szabályzatot és iránymutatást, melyek kötelezőek a területi kamarákra, a hazai ügyvédekre, és alkalmazott ügyvédekre, illetve előzőeken túl a külföldi jogi tanácsadókra és ügyvédjelöltekre is. Fentiek szerint a Kamara döntése az ügyvédek vonatkozásában Magyarország, mint tagállam, teljes területére kiterjed.

A szabályzat rendelkezései, az Ütv. 89/L. § (1) bekezdése alapján, kötelezőek a Magyar Köztársaság területén állandó és - a törvényben írt megszorítással (Ütv. 89/L. § (2) bekezdés) – az eseti jelleggel ügyvédi tevékenységet folytató európai közösségi jogászok működésére is. Ugyancsak országosan alkalmazandó szabályokat tartalmaz az állásfoglalás is, annak hatálya valamennyi ügyvédre kötelezően kiterjed.

18.4. Fentiek alapján a Versenytanács megállapíthatónak látta az eljárás alá vont Kamara vizsgált döntései vonatkozásában, hogy az EKSz. 81. cikk szerinti - a Wouters ügyben hozott ítéletben külön is kifejtett (95. pont) – érintettség megállapításához szükséges feltételek teljesülnek, valamint az érintettség megállapítható az EKB joggyakorlata szerinti, más szempontú, a Société Technique Minière (L.T.M.) kontra Maschinenbau Ulm GmbH ügyben kifejtett, feltételrendszer alapján is⁹.

⁶ 8/72 ügy Vereeniging van Cementhandelaren kontra Bizottság [EBHT 1972., 977. o., 29. pont]; 42/84 ügy Remia és mások kontra Bizottság [EBHT 1985., 2545. o., 22. pont]; és CNSD ügy 48. pont

⁷ Bizottsági Jelentés 73. pont

⁸ Iránymutatás a kereskedelemre gyakorolt hatásnak a Szerződés 81. és 82. cikke szerinti fogalmáról (2004/C 101/07) 30. pont

⁹ 56/65 ügy Sociéte Technique Minière (L.T.M.) kontra Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.) [EBHT 1966., 337. o.].

VII.

EKSz. 81. cikk szerinti vállalkozás

19. Az EKB kialakult joggyakorlata szerint az a tevékenység, amely áruk és szolgáltatások igénybevételét biztosítja, gazdasági tevékenységnek minősül.¹⁰

A tevékenység gazdasági tevékenységnek tekinthető, amennyiben valamely magántulajdonú vállalkozás részére annak profitszerzési céllal történő folytatása biztosított.¹¹

Az esetben, ha a szolgáltatást biztosító viseli a szolgáltatáshoz kapcsolódó pénzügyi kockázatot - vagyis a veszteségeket neki kell fedeznie az esetben is, mennyiben a kiadások meghaladják a bevételeket -, versenyjogi értelemben vállalkozásról beszélhetünk.¹²

Az a tény, hogy a nyújtott szolgáltatás bonyolult, specializált és szellemi tevékenység, valamint gyakorlása szabályozás alá esik, nem változtat (fenti) minősítésen.¹³

A vállalkozás fogalmi körébe vonható minden olyan piaci szereplő, aki gazdasági tevékenységet folytat, függetlenül annak jogi helyzetétől és finanszírozási módjától.¹⁴

A Versenytanács vállalkozással kapcsolatos álláspontja

Fentiekből következően a Versenytanács szerint a megbízási jogviszony alapján profitszerzési céllal végzett ügyvédi szolgáltatás, mint rendszeresen, ellenérték fejében, kockázatviselés mellett végzett tevékenység, gazdasági tevékenységnek, illetve a gazdasági tevékenységet végző ügyvéd az EKSz. 81. cikke szerinti magántulajdonú vállalkozásnak minősül, amit az eljárás alá vont Kamara sem vitatott.

Az EKSz. 81. cikk szerinti vállalkozások társulása és döntéseik

20. Az eljárás tárgyát képező döntéseket elsődlegesen abból a szempontból kellett vizsgálni, hogy a (vállalkozások által létrehozott) vállalkozások döntései, a 81. cikk alkalmazása körében vállalkozások társulása döntéseinek minősülnek-e.

20.1. Fentiekkel kapcsolatban vizsgálat tárgyát képezte, hogy a kamarai döntés a versenyjog hatálya alá tartozó vállalkozások társulása döntésnek minősül-e - az eljárás alá vont Kamara

---

¹⁰ 118/85 ügy Bizottság kontra Olaszország [EBHT 1987., 2599. o., 7. pont];

C-35/96 ügy Bizottság kontra Olaszország (továbbiakban „CNSD ügy”) [EBHT 1998., I-3851. o., 36. pont].

¹¹ Tesaro főtanácsnok véleménye a Poucet ügyben 8. pont; illetve a C-364/92 ügy SAT Fluggesellschaft kontra Eurocontrol (továbbiakban „SAT ügy”) [EBHT 1994., I-43. o., 9. pont]; Jacobs főtanácsnok véleménye az Albany ügyben 311. pont.

¹² Lásd Wouters ügy 48. pont; CNSD ügy 37. pont; Léger főtanácsnok véleménye a Wouters ügyben 51. pont; vagy a Bizottság 1999. április 7-i 1999/267/EK határozata a Szerződés 85. cikke szerinti eljárásban (IV/36.147 EPI etikai kódex) (továbbiakban „EPI ügy”) 23. bekezdés.

¹³ Lásd CNSD ügy 38. pont;

C-180-184/98 egyesített ügyek Pavel Pavlov és mások kontra Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten [EBHT 2000., I-6451. o., 77. pont];

C-309/99 J. C. J. Wouters, J. W. Savelbergh és Price Waterhouse Belastingadviseurs BV kontra Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten (továbbiakban „Wouters ügy”) [EBHT 2002., I-1577. o., 49. pont].

¹⁴ C-41/90 ügy Höfner és Elser kontra Macrotron GmbH [EBHT 1991., I-1979. o., 21. pont];

C-159/91 és C-160/91 egyesített ügyek Poucet és Pistre kontra Assurances Generales de France (továbbiakban „Poucet ügy”) [EBHT 1993., I-637. o., 17. pont];

C-244/94 ügy Fédération Française des Sociétés d'Assurance és mások kontra Ministère de l'Agriculture et de la Pêche [EBHT 1995., I-4013. o., 14. pont];

C-55/96 ügy Job Centre II [EBHT 1997., I-7119. o., 21. pont];

C-67/96 ügy Albany International BV kontra Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (továbbiakban „Albany ügy”) [EBHT 1999., I-5751. o., 77. pont].

által hivatkozott törvényességi felügyelet tekintettel -, vagy ennek következtében kívül esik a versenyjogi értékelhetőség határán, amit az eljárás alá vont Kamara vitatott.

Az EKB jogalkalmazási gyakorlata

20.1.1. Ahhoz, hogy egy magatartás állami döntésnek minősül-e, az EKB több elemet vizsgált, tekintettel a döntésben résztvevő személyek körére, a döntésben szerepet játszó értékelési szempontokra, illetve az állami ellenőrzésre, az állam végső döntéshozatalra való ráhatására.

- Ami a tagokat illeti, jelentőséggel bír, hogy a tagokat ki delegálja, választja az adott testületbe.¹⁵ A legfontosabb kérdés azonban az, hogy a tagok mennyire tekinthetők függetlennek az esetlegesen őket delegáló, vagy jelölő magán szereplőktől.¹⁶ A döntés állami döntés jellegét erősíti, ha szerepe független piaci szereplők, tőlük utasítást nem fogad el, még akkor sem, ha a piaci szereplők jelölték is őket.
- Az értékelési szempontok esetében a döntés állami jellegét erősíti, ha a döntésnél tekintettel kell lenni a közérdekre. A közérdek a Reiff vagy Delta ügyekben¹⁷ azt jelentette, hogy a döntés meghozatala során a szereplőknek nem csak saját, - hanem más ágazatok, illetve a szolgáltatás igénybevevőinek - érdekét is figyelembe kellett venniük.
- Az állami ellenőrzés akkor érvényesül feltétlenül az adott döntés kapcsán, ha az állam képviselője maga is részt vehet a döntés folyamatában, befolyásolhatja a döntéshozók személyét, de főként akkor, ha saját döntésével helyettesítheti a felek döntését, amennyiben az nem felelne meg a közérdeknek.¹⁸

A bíróság álláspontja szerint az esetben, ha a tevékenység közhatalmi szervek jogköreinek gyakorlásához kapcsolódik,¹⁹ a magatartás közhatalmi jelleggel rendelkező állami döntésnek minősül. Ez utóbbi esetben - gazdasági tevékenység hiányában - nem beszélhetünk vállalkozásról, ugyanis hiányzik a 81. cikk egyik eleme, miáltal a versenyjogi rendelkezések nem alkalmazhatók.

20.1.2. Fenti esetjogi irányt követte az EKB a CNSD ügyben²⁰, ahol az olasz vámügynökök szakmai szervezete kapcsán vizsgálta, hogy miért tekinthető vállalkozások társulásának a CNSD:

- A 41. pont szerint a CNSD tagsága kizárólag a szakma képviselőiből állt össze,
- a 42. pont szerint a felügyeletet ellátó miniszter, mint az állam képviselője, nem volt hatással sem az elnök, sem a tagság kinevezésére, sem a szervezet összetételére,
- a döntési kritériumokat illetően - a 41. pont szerint- a jogszabályokban nem volt olyan rendelkezés, ami megakadályozta volna, hogy a tagok a döntésnél kizárólagosan saját érdekeiket vegyék figyelembe, továbbá
- a 43. pont szerint semmi nem írta elő, hogy a közérdeket figyelembe vegyék.
- Az állami ellenőrzés nem érvényesült, az olasz állam lemondott arról az 55. pont szerint, hogy bármilyen hatást gyakoroljon a döntésre.

¹⁵ Lásd pl. Reiff ügy 17. és 19. pont; Delta ügy 16. pont; DIP ügy 18. és 19. pont

¹⁶ Lásd pl. Reiff ügy 17. pont; Delta ügy 16. pont; DIP ügy 18. pont

¹⁷ Reiff ügy 17. pont; Delta ügy 18. pont; lásd még DIP ügy 18. pont.

¹⁸ Lásd pl. Reiff 22. pont; Delta 21. pont.

¹⁹ SAT ügy 30. pont; és C-343/95 ügy Diego Cali & Figli kontra Servizi Ecologici Porto di Genoa (SEPG) [EBHT 1997., I-1547. o., 22. és 23. pont].

²⁰ Az Elsőfokú Bíróság 2000. március 30-i T-513/93 sz. ítélete a Consiglio Nazionale degli Spedizioneri Doganali kontra Bizottság ügyben ECR [2000] II-1807. o.

Fentiek alapján az EKB arra a következtetésre jutott, hogy a CNSD tagjai vonatkozásában nem alkalmazandók a Reiff, Delta és DIP ügyekben írtak, mivel a döntéshozókkal szemben nem volt követelmény, hogy az őket delegáló vállalkozások és vállalkozások társulásainak érdekei mellett más ágazatok, vagy a fogyasztók érdekeit (közérdeket) is figyelembe vegyék.²¹

Nem érvényesült az állami ellenőrzés sem, hiszen az 55. pont szerint az olasz állam egyértelműen lemondott arról, hogy bármilyen hatást gyakoroljon a döntésre.

A levont következtetés szerint a CNSD, mint szakmai szervezet döntése vállalkozások társulása döntésének tekintendő.

- 20.1.3. Ami a tagokat illeti, jelentőséggel bír, hogy a tagokat ki delegálja, választja az adott testületbe.²² A legfontosabb kérdés azonban az, hogy a tagok mennyire tekinthetők függetlennek az esetlegesen őket delegáló, vagy jelölő magán szereplőktől.²³ A döntés állami döntés jellegét erősíti, ha szerepe független piaci szereplők, tőlük utasítást nem fogad el, még akkor sem, ha a piaci szereplők jelölték is őket.
- Az értékelési szempontok esetében a döntés állami jellegét erősíti, ha a döntésnél tekintettel kell lenni a közérdekre.
- A közérdek a Reiff vagy Delta ügyekben²⁴ azt jelentette, hogy a döntés meghozatala során a szereplőknek nem csak saját, - hanem más ágazatok, illetve a szolgáltatás igénybevevőinek - érdekét is figyelembe kellett venniük
- Az állami ellenőrzés akkor érvényesül feltétlenül az adott döntés kapcsán, ha az állam képviselője maga is részt vehet a döntés folyamatában, befolyásolhatja a döntéshozók személyét, *de főként akkor, ha saját döntésével helyettesítheti a felek döntését, amennyiben az nem felel meg a közérdeknek.*²⁵

20.1.3. A Wouters ügy 57. pontja szerint a versenyjog nem alkalmazható azon tevékenységre, mely természeténél, céljánál és a rá vonatkozó szabályok miatt nem tartozik a gazdasági tevékenység körébe.

A Holland Ügyvédi Kamara esetében - elsősorban a CNSD ügyre hivatkozva - az alábbiakat értékelte:

- A 61. pont szerint a Holland Kamara valamennyi vezető szerve a tagok által *választott személyekből* tevődik össze és
- döntései meghozatalakor *nem köteles a közérdek figyelembevételére.*²⁶
- Bár az ügy az állami döntés kérdésével nem foglalkozott kifejezetten, az ítélet általánosságban egy igen fontos kijelentést tett.²⁷ Ezek szerint amennyiben egy tagállam szabályozói jogkört ad egy szakmai szervezetnek, pontosan meghatározva, hogy melyek a *közérdek kritériumai, és fenntartja magának a végső döntés eszközét*, akkor a szervezet döntései állami intézkedésnek minősülnek, és kikerülnek a vállalati versenyjog hatálya alól.

---

²¹ CNSD ügy 44. pont.

²² Lásd pl. Reiff ügy 17. és 19. pont; Delta ügy 16. pont; DIP ügy 18. és 19. pont

²³ Lásd pl. Reiff ügy 17. pont; Delta ügy 16. pont; DIP ügy 18. pont

²⁴ Reiff ügy 17. pont; Delta ügy 18. pont; lásd még DIP ügy 18. pont.

²⁵ Lásd pl. Reiff 22. pont; Delta 21. pont.

²⁶ Wouters ügy 62. pont.

²⁷ Wouters ügy 68. pont.

20.1.4. A Wouters ügygel egy napon, ugyanazon főtanácsnok véleménye alapján, ugyanaz a bírói tanács hozta meg ítéletét az Arduino ügyben is.

- Az ítélet hivatkozott a Reiff, Delta és DIP ügyekre, a *közérdeket* szem előtt tartó független döntéshozók szükségessége kapcsán,²⁸ továbbá arra, hogy
- az ügyben kizárólag az ügyvédi kamarai tagok által, maguk közül választott tagok döntenek, és egyetlen jogszabály sem fektetett le kritériumokat a közérdek kapcsán.²⁹
- Az EKB mégis állami döntésnek minősítette a kérdéses magatartást tekintettel arra, hogy az államot képviselő miniszter kezében volt a végső döntés joga, és kikényszeríthette a döntés megváltoztatását azáltal, hogy jóváhagyása nélkül nem hatályosult a döntés.³⁰ Az EKB Arduino ítélete a *végső döntés jogát* tekintette meghatározó tényezőnek a többi, a Wouters ítéletben szintén megjelenő kritériumok mellett.

A Versenytanács álláspontja

20.2. A Versenytanács álláspontja szerint fenti ítéletekből megállapítható, hogy a versenyfelügyeleti eljárásokban, így az adott ügyben is, valamennyi fent írt kritériumot, továbbá ezek együttes hatását mérlegelve kell döntenie annak elbírálásakor, hogy a vizsgálat tárgyát képező kamarai döntések állami döntésnek minősülnek -e, illetve azok a versenyjog hatálya alá tartoznak-e.

Fenti mérlegelés szempontjaként rögzíthető, hogy amennyiben az adott szabályozási jogkör, vagy a közérdek meghatározása részletesnek tekinthető, akkor gyengébb állami ellenőrzés is elegendő lehet ahhoz, hogy a különböző tényezők együttes hatása eredményeként a magatartás állami döntésnek minősüljön.

Az esetben pedig, ha a végső állami döntési jogkör erős, a továbbiakban, figyelembe veendő elemek ellenére a végső döntési jogkör erős volta határozza meg a minősítést.

A Versenytanács jelen eljárásban álláspontja kialakításánál figyelembe vette, hogy

- a társulást *vállalkozások* (ügyvédek) hozták létre, és csak saját *piaci magatartásukat* koordinálják, határozzák meg az eljárásban vizsgált döntések,
- a *tagság* kizárólag a *szakma képviselőiből áll össze*, és a felügyeletet ellátó miniszter, mint az állam képviselője, nincs hatással sem az elnök kinevezésére, sem a tagság összetételére.
- a *közérdek* figyelembe vétele vonatkozásában nincs részletesen lebontott állami szabályozás, és
- nincs olyan, jogszabályokban előírt rendelkezés, ami megakadályozná, hogy a tagok döntésüknél *saját érdekeikre* legyenek figyelemmel és
- az igazságügyminiszter törvényességi felügyelet joga nem alapozza meg azt, a Wouters ügyben írt feltételt, miszerint a miniszter fenntartotta volna magának a *végső döntés eszközét*. Nem teljesül - az ott írt módon - az EKB Arduino ítéletében megfogalmazott feltétel sem, miszerint az államot képviselő miniszter kezében van a *végső döntés joga*, vagyis *kikényszerítheti* a döntés megváltoztatását azáltal, hogy jóváhagyása nélkül nem válik hatályossá a döntés.³¹

A Versenytanács a fenti ügyekben írt végső döntés fogalmát úgy értelmezi, hogy állami döntésről akkor lehet szó, ha valamely állami szervnek korlátozás nélküli joga van a Kamara által hozott döntés visszavonására, megváltoztatására, illetve más döntéssel helyettesítésére,

²⁸ Arduino ügy 37. pont.

²⁹ Arduino ügy 38. pont.

³⁰ Arduino ügy 40. és 41. pont.

³¹ Arduino ügy 40. és 41. pont.

vagyis az állam az általa különböző okokból átengedett döntéshozatali folyamat végeredményét oly módon ellenőrzi, hogy amennyiben az elkészült szabályzat nem felel meg az állami elvárásnak, akkor a döntés helyébe az állami akaratnak megfelelő tartalmú szabályzat lép. A Versenytanács szerint a kamarai döntés vonatkozásában a miniszter nem gyakorol fentieknek megfelelő jogot, mivel a szabályzatot csak bírósági úton kifogásolhatja anélkül, hogy az általa jogértőnek talált kamarai döntést valamilyen módon helyettesíthetné saját döntésével.

Az igazságügyiminiszter kontrollálja ugyan ágazati úton a szabályzatot, de végső döntési jog hiányában, – a törvényben írt módon - csak „továbbíthatja” a jogsértőnek tételezett döntést az erre hatáskörrel bíró és döntésre jogosult bíróságnak. A kamarai szabályzattal kapcsolatos döntésre – a másik hatalmi ághoz tartozó - bíróság jogosult, de a bíróság is csak oly formában, hogy a szabályzatot hatályon kívül helyez(het)i, új eljárásra, és ezáltal -közvetve- új döntés hozatalára utasítva a Kamarát anélkül, hogy az Ütv 123. § b.) c.) pontjában írtakon túl bármilyen más jogkövetkezményt levonna.

A Versenytanács álláspontja szerint fenti eljárás felel meg - az eljárás alá vont Kamara által helyesen idézett sajátos alkotmányos helyzetnek és az ügyvédi a függetlenségnek, mint alapértékeknek, mely a Kamara szerint is elsősorban az államtól való függetlenséget jelenti.

A Versenytanács szerint a korlátozott miniszteri és a törvényben írt bírósági kontroll fenti kívánalmakat kielégíti, annál is inkább, hogy az eljárást követően egyedül a Kamarának van joga az újabb jogszerű döntés meghozatalára saját tagjai vonatkozásában, vagyis a „végső”, ténylegesen alkalmazható hatályos döntéshozatal joga őt illeti.

Fentieket alapul véve a közjogi státuszú Kamarával kapcsolatos felügyeleti jog nem lehet akadálya annak, hogy a kamarai döntések vállalkozások társulása döntéseinek minősüljenek, és ezáltal versenyjogi szempontú értékelés alá essenek, így a közösségi jogban alkalmazott feltételeket figyelembe véve, a Versenytanács megállíthatónak találta, hogy az Etikai Szabályzat vonatkozásában fennáll a 81. Cikk érvényesíthetősége.

A vizsgált rendelkezések az ügyvédi gazdasági tevékenységgel összefüggő, és ezáltal a gazdasági szférára hatást gyakorló döntéseknek tekinthetők, és mint ilyenek vizsgálhatók és minősíthetők a Gazdasági Versenyhivatal által lefolytatott eljárásban, mivel erre a hatályos magyar jogszabály (Tpvt) feljogosítja. A Gazdasági Versenyhivatal akkor nem folytathatna eljárást, ha a Tpvt.1.§-ában írt hatály-rendekezés ezt nem tenné lehetővé, illetve az esetben, ha erre nem lenne hatásköre.

A miniszter, a fentiek szerint ellenőrzi a szabályzatot. Az Ütv. által alkalmazott konstrukció értelmében a hozzá benyújtott szabályzatot köteles közzétenni a hivatalos lapban (Ütv. 118. §), vagyis nincs joga megakadályozni a közzétételt, minek következtében a gyakorlatban az utólagos normakontroll gyakorlására van joga a már írt formában. Bírósághoz ugyan fordulhat, azonban a bírósági eljárás - amennyiben a bíróság a keresetnek helyt ad - csak az adott eljárásra előírt következményekkel járhat.

Fenti és a Gazdasági Versenyhivatal eljárása speciális párhuzamosság, mivel az eljárások más formában és más „szankciórendszerrel” folynak le.

A fenti miniszteri jogkörtől eltér pl. az igazságügyi szakértői kamara felett 1995. évi CXIV. Törvény 49. §-ában írt jogkör, mely szerint az igazságügyiminiszter maga helyezheti hatályon kívül a jogszabállyal ellentétes kamarai döntést, új eljárásra kötelezve a kamarát.

A minisztérium nyilatkozata szerint az általános törvényeknek való megfelelés ellenőrzés és a Gazdasági Versenyhivatal eljárása nem jelent hatásköri összeütközést, mely álláspontot oszt a Versenytanács.

Az eljárás alá vont Kamara nyilatkozatával kapcsolatban a Versenytanács -a már írtakon túl -a következőket fejti ki.

A Versenytanács álláspontja szerint az Elnökség állásfoglalása nem tartozik miniszteri felügyelet alá, így az fent idézett bírósági döntések alkalmazásában (20.1.1-20.1.4. pont) – minden feltételnek megfelelően - vállalkozások társulása döntésének minősül.

Az Ütv. nem ismeri az Elnökségi állásfoglalás fogalmát (Ütv.113.§), így bár az Elnökség - szuverenitásának megfelelően - hozhat ilyen kötelező döntést, ez azonban kívül esik a miniszteri kontroll körén, mely vizsgálható szabályozási kört az Ütv. 121. § (2) bekezdése nevesít.

IX.

Az EKSz. 81. cikk (1) bekezdése szerinti versenykorlátozás

Szabályozás

21. Az EKSz. 81. cikk (1) bekezdése szerint a közös piaccal összeegyeztethetetlen, és tilos minden olyan vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés és összehangolt magatartás, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelynek célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása.

Fenti körben nevesítetten tiltott az (1) bekezdés: b) pontjába ütközően a termelés, az értékesítés, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozása vagy ellenőrzése.

Az EKSz. 81. cikk (3) bekezdése szerint az (1) bekezdés rendelkezéseinek alkalmazásától el lehet tekinteni az olyan esetekben, amikor a vállalkozások közötti megállapodás vagy megállapodások csoportja, a vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy döntések csoportja; az összehangolt magatartás vagy összehangolt magatartások csoportja hozzájárul az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, illetve a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához, ugyanakkor lehetővé teszi a fogyasztók méltányos részesedését az ebből eredő előnyből anélkül, hogy:

- a.) az érintett vállalkozásokra olyan korlátozásokat róna, amelyek e célok eléréséhez nem nélkülözhetetlenek; illetve
- b.) lehetővé tenné a vállalkozásoknak, hogy a kérdéses áruk jelentős része tekintetében megszüntessék a versenyt.

Fentiek értelmében a kamarai döntés, mint vállalkozások társulásának döntése versenykorlátozónak minősül, amennyiben megállapítható, hogy megvalósítja az EKSz. 81 cikk (1) bekezdésében írt tényállást.

Versenykorlátozó célzat és hatás

22. Adott magatartás, így esetünkben a Kamara döntése abban az esetben minősül versenykorlátozónak, amennyiben annak célja vagy hatása a verseny megakadályozása, korlátozása, vagy torzítása.

Az a magatartás, amely természeténél fogva magában hordozza a versenykorlátozás lehetőségét, versenykorlátozó célúnak minősül. A döntés célja levezethető annak szövegéből, objektív törekvéseiből, a döntés jogi és gazdasági környezetéből, valamint a felek magatartásából, és a versenykorlátozó cél nem függ a felek szubjektív akaratától.³² A döntés

³² 96-102, 104, 105, 108 és 110/82 egyesített ügyek IAZ International Belgium NV kontra Bizottság [EBHT 1983. 3369. o., 22-25. pont]; 29 és 30/83 egyesített ügyek Compagnie Royale Asturienne des Mines SA és Rheinzink GmbH kontra Bizottság [EBHT 1984. 1679. o., 25-26. pont]; a Bizottság 2004. június 24-i

végrehajtásának módja is felfedheti a versenykorlátozó célt, még ha a döntés nem is tartalmaz erre utaló kifejezett rendelkezést.³³

Az esetben, ha a versenykorlátozó cél nem állapítható meg, vizsgálni kell, hogy a magatartásnak van-e versenykorlátozó hatása. Versenykorlátozó hatás alatt érteni kell mind a tényleges, mind a lehetséges versenykorlátozó hatást.³⁴

Egy döntés akkor versenykorlátozó hatású, ha a tényleges vagy potenciális versenyre gyakorolt hatásaként ésszerű valószínűséggel várható, hogy az érintett piacon negatív hatást fog gyakorolni az árakra, a kibocsátásra, innovációra, vagy az áruk és szolgáltatások kínálatára, minőségére.³⁵ A negatív hatásoknak érezhetőnek kell lenniük.³⁶

A jelen eljárásban vizsgált döntésekben foglalt szabályokat az egyes magatartások értékelését követően minősíti a Versenytanács fenti szempontból.

Az egyes szakmai szolgáltatások és az azokhoz kapcsolódó döntések

23. Az egyes szakmai szolgáltatások (jogi, egészségügyi, műszaki, számviteli szakmák) - köztük mint szellemi szabadfoglalkozás az ügyvédi tevékenység is, -, fontos szerepet töltenek be a gazdasági versenyképesség szempontjából, a társadalom számára értékes közjavakat állítva elő, illetve közvetlen és közvetett hatást gyakorolva az adott fogyasztóra és más személyekre.

Az egyes szakmai szolgáltatásokkal kapcsolatban - a reklámtevékenységgel összefüggésben - az alábbi jogalkalmazási gyakorlatot vette figyelembe a Versenytanács.

Az EPI ügyben hozott ítélet

23.1. Az Elsőfokú Bíróság az EPI ügyben hozott ítéletében – melynek tárgya egy szellemi szabadfoglalkozású önszabályozó testület (szabadalmi ügyvivők) etikai szabályzatában megfogalmazott reklámkorlátozás volt -, az Európai Szabadalmi Hivatal előtt eljáró szabadalmi ügyvivők etikai kódexének reklámkorlátozásával kapcsolatban kifejtette:

A reklám bármely piacon a versenyhelyzet fontos elemét jelenti, hiszen jobb képet biztosít az egyes piaci szereplők értékéről, szolgáltatásaik minőségéről és áraikról.³⁷

Az EPI ügy Elsőfokú Bíróság által is megerősített 41. bekezdése szerint a pontos reklám nemcsak fontos információ a fogyasztók számára, hanem egyben a piacon kínált termékek népszerűsítését is szolgálja, ideértve a versenytársakkal, vagy a versenytárs szolgáltatásaival való összehasonlítást is.

2005/8/EK határozata a Szerződés 81. cikke szerinti eljárásban (COMP/38.549 – Belga Építész Kamara) 80. bekezdés;

³³ A Bizottság Közleménye, Iránymutatás a Szerződés 81. cikk (3) bekezdés alkalmazásáról (2004/C 101/08) 22. pont (továbbiakban 81. (3) közlemény)

³⁴ C-7/95 P ügy John Deere Limited kontra Bizottság [EBHT 1998., I-3111. o., 77. pont]; 31/85 ügy ETA Fabriques d' Ebauches SA kontra DK Investment SA [EBHT 1985. 3933. o., 12. pont]; 142/84 és 156/84 egyesített ügyek British American Tobacco Co Ltd and R. J. Reynolds Industries Inc kontra Bizottság [EBHT 1987. 4487. o., 54. pont].

³⁵ 81. (3) közlemény 24. pont

³⁶ Lásd 5/69 ügy Völk kontra Vervaecke [EBHT 1969. 295. o.]; Bizottsági közlemény a csekély jelentőségű megállapodásokról, amelyek nem korlátozzák a Szerződés 81. cikk (1) bekezdése szerinti versenyt érzékelhetően (de minimis) (2001/C 386/07).

³⁷ T-144/99 ügy Institute of Professional Representatives before the European Patent Office kontra Bizottság [EBHT II-1087. o., 72. pont] (továbbiakban „EPI bírósági ügy”)

A Bizottság álláspontja az volt, hogy a felkínált termékekre vonatkozó információ biztosítása - feltéve, hogy az helyes és pontos - a fogyasztói tájékoztatás, az információ biztosításának eszköze, és egyben a verseny folyamatának fontos eleme.

Az Elsőfokú Bíróság által megerősített 43. bekezdés szerint a reklámkorlátozások akadályozzák a hatékonyabb szereplőket, hogy szolgáltatásaikat a kevésbé hatékony szereplők kárára bővítsék, miáltal a fogyasztóknak nincs teljes képe az elérhető szolgáltatásokról, szolgáltatókról.

A Bizottság eljárásban előadott véleménye (40. bekezdés) szerint, elismerik a foglalkozást gyakorlók érdemeit és értékét a szellemi szabadfoglalkozásuk versenyében, továbbá azt is, hogy szolgáltatásaik lényeges eleme a minőség, a verseny azonban más tényezőkre is kiterjed, mint például az árak és a reklám.³⁸

Az EPI ügyben alkalmazott megoldás szerint az Elsőfokú Bíróság az Európai Szabadalmi Hivatal előtt eljáró szabadalmi ügyvivők etikai kódexének bizonyos rendelkezéseit nem ítélte a 81. cikk (1) bekezdésének tilalma alá esőnek, mivel azok az adott szakma sajátos kontextusában a pártatlanság, hozzáértés, integritás, titoktartás, és más szakmai alapértékek biztosítását szolgálták.³⁹

Az összehasonlító reklámmal foglalkozva a z Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy a tisztességes és a megfelelő szabályokat kielégítő összehasonlító reklám több információval látja el a felhasználókat a megfelelő szolgáltató (adott esetben a szabadalmi ügyvivő kiválasztásában,⁴⁰ míg az összehasonlító reklám tilalma korlátozza a hatékonyabb szabadalmi ügyvivőket szolgáltatásaik fejlesztésében.⁴¹

Bár az eljárásban az Elsőfokú Bíróság részben megsemmisítette a Bizottság határozatának 1. cikkét, ez nem érintette a reklámmal kapcsolatos megállapításokat. Amikor az Elsőfokú Bíróság (az alperes harmadik kifogása kapcsán) az etikai kódex reklámmal kapcsolatos rendelkezéseit vizsgálta a 81. cikk alkalmazásában, kifejezetten megerősítette a bizottsági megállapítások helyességét⁴².

A felperes adott ügyben azzal érvelt az Elsőfokú Bíróság előtt, hogy az összehasonlító reklám tilalma indokolt a szakmai méltóság, diszkréció és szükséges udvariasság, mint szakmai alapelvek alapján.⁴³

Az Elsőfokú Bíróság közvetve a - később tárgyalandó - Wouters kivételhez hasonló megközelítést alkalmazott akkor, amikor azért utasította el a felek érvelését, hogy nem indokolták kielégítően, hogy miért szükséges az alkalmazott versenykorlátozás a szakmai méltóság megőrzéséhez.⁴⁴

A Bizottság eljárásban előadott véleménye szerint az összehasonlító reklám - feltéve, hogy az helyes és pontos – a fogyasztói tájékoztatás, és egyben a verseny folyamatának fontos eleme. A reklám ugyanis lehetővé teszi a fogyasztónak, hogy az különbséget tehessen az alternatívák között, így racionálisan válasszon az egyes szolgáltatók között. A reklám azt is megkönnyíti, hogy az új szereplők megvethessék lábukat a piacon, és ösztönzi az innovációt.

Az Elsőfokú Bíróság nem tért el a Bizottságnak az EPI ügy 39. bekezdésében tett azon megállapításától sem, miszerint az eljárásban vizsgált etikai kódex célja, vagy hatása reklámozás megtiltásakor a versenykorlátozás volt.

---

³⁸ EPI ügy 40. bekezdés.

³⁹ EPI ügy 38. bekezdés.

⁴⁰ EPI bírósági ügy 73. pont.

⁴¹ EPI bírósági ügy 74. pont.

⁴² EPI bírósági ügy 75. pont.

⁴³ EPI bírósági ügy 77. pont.

⁴⁴ EPI bírósági ügy 77. pont.

Az Elsőfokú Bíróság ismertetett megállapításából az is megállapítható, hogy amennyiben egy magatartás kapcsán bizonyított a versenykorlátozás, akkor mindig a felek feladatát képezi annak bizonyítása, hogy az adott korlátozás ennek ellenére miért nem tartozik a 81. cikk hatálya alá.

A Wouters kivétel és a szakma alapértékei.

23.2. A Kamara döntésének versenyjogi megítélésekor a közösségi bíróságok esetjoga alapján mérlegelendő az a körülmény, hogy egy adott szakmai szövetség nem minden, a tagok szabadságát és a versenyt egyébként korlátozó döntése ütközik a 81. cikkben meghatározott tilalomba.

A Wouters ügy 97. pontja szerint:

„[...] nem minden, a felek, vagy a felek egyikének cselekvési szabadságát korlátozó vállalkozások közötti megállapodás, vagy vállalkozások társulásának döntése esik szükségszerűen a Szerződés [81.] cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tilalom alá.

Ezen rendelkezés konkrét esetben történő alkalmazásakor elsősorban arra kell tekintettel lenni, hogy milyen az a környezet, az a globális háttér, amelyben a vállalkozások társulásának döntése született, vagy amelyben hatásait kifejti.

Különösen figyelembe kell venni a döntés céljait, amelyek jelen esetben a szervezeti viszonyok, végzettség, szakmai etika, felügyelet és felelősség szabályozásának szükségességével kapcsolatosak, annak érdekében, hogy a jogi szolgáltatások végső fogyasztói és a megfelelő igazságszolgáltatás számára biztosítva legyenek az integritáshoz és tapasztalathoz kapcsolódó kívánatos garanciák⁴⁵.

Szükséges továbbá annak vizsgálata, hogy a döntésből következő versenykorlátozó hatások feltétlenül kapcsolódnak-e ezen célok eléréséhez.”

A Wouters ügy 110. pontja - az adott összefüggésben - további szempontot is adott a vizsgálathoz.

Eszerint a Holland Ügyvédi Kamara által elfogadott szabályozás kapcsán kifejtette, hogy a holland ügyvédi kamarai szabályozás (a továbbiakban SWV) - amely tiltotta az ügyvédek és könyvvizsgálók partnerségét, szoros együttműködését -:

„[...] nem sérti a Szerződés [81.] cikk (1) bekezdését, mert a testület ésszerűen gondolhatta, hogy a szabályozás, a szükség szerint benne rejlő versenykorlátozó hatások ellenére, elengedhetetlen a jogi szakma megfelelő gyakorlásához.”

A Kamara célja az ügyvédi függetlenség, titoktartás és az ügyfél érdekeinek feltétlen képviselésének biztosítása volt, így a Holland Ügyvédi Kamara joggal feltételezte azt, hogy tagjai nem feltétlenül lesznek képesek a függetlenség és titoktartás követelményeinek megfelelően jogi szolgáltatást nyújtani ügyfeleiknek, amennyiben egyszerre egy olyan szervezethez is tartoznak, amelyre a holland szabályozás nem rótt hasonló kötelezettségeket.

A Holland Ügyvédi Kamara ebből adódóan gondolhatta ésszerűen, hogy a versenykorlátozás a jogi munka megfelelő gyakorlásához szükséges függetlenség és titoktartás érdekében nélkülözhetetlen.

A jogi szolgáltatásokkal kapcsolatos közérdekről Léger főügyész a Wouters ügyben kifejtett véleménye ad eligazítást.⁴⁶ Eszerint az Európai Unió és annak tagállamai a jogállam elvére épülnek.

⁴⁵ ehhez lásd C-3/95 ügy Reisebüro Broede [EBHT 1996. I-6511. o., 38. pont]

⁴⁶ Léger főtanácsnok véleménye a Wouters ügyben 172-176. pontok.

Az ügyvédek központi szerepet játszanak az igazságszolgáltatásban., mint az egyének és a hatóságok közötti közvetítők. Az ügyvédek olyan tevékenységet folytatnak, amely nélkülözhetetlen a jogállamban, ők biztosítják a jogérvényesítés és bírósághoz fordulás hatékonyságát, vagyis hivatásuk gyakorlása nélkülözhetetlen a jogállamisághoz és megfelelő igazságszolgáltatáshoz.

A főügyész az ügyvédi hivatás gyakorlásának alapértékeivel is foglalkozott,⁴⁷ ezeket három elvben foglalva össze, melyek a függetlenség, a titoktartás és az érdekellentét elkerülésének szükségessége.

Az alapértékeket el az EKB is elismerte ítélete 100. pontjában.

Az Európai Bizottság véleménye

24. Az Európai Bizottság 2004. február 9-én adta ki a szakmai szolgáltatások versenyjogi megítéléséről szóló Jelentését (továbbiakban: Bizottsági Jelentés), mely a szakmai kamarák szabályozási jogosultságait és gyakorlatát értékelte versenyjogi szempontból, meghatározva a lehetséges versenykorlátozó rendelkezések körét és azok megítélését⁴⁸.

24.1. A Bizottsági Jelentés – mely az ügyvédekkel, közjegyzőkkel, mérnökökkel, építészekkel, gyógyszerészekkel, és könyvvizsgálókkal foglalkozott – az EPI ügyhöz hasonló megközelítést alkalmazva - megállapította, hogy három okból lehet szükség a szabadfoglalkozások szabályozására, melyek:

- a fogyasztók és szolgáltatók közötti információs aszimmetria,
- az ún. „külső hatások” fogalma, mivel a szolgáltatás hatással lehet harmadik felekre, valamint azért, mert
- az egyes szakmai szolgáltatások 'közjavakat' állítanak elő, melyek a társadalom egésze számára értéket képviselnek, mint például a jól működő igazságszolgáltatás.

E szabályok a szakmai szolgáltatások színvonalának megőrzését és a fogyasztók védelmét célozhatják a szakmai hibákkal szemben.

A szakmai szabályozásokat ugyanakkor, bizonyos esetekben, a szükséges és indokolt mértéknél korlátozóbbnak értékelte a Bizottság.

Szükségesnek találta annak felmérését, hogy a versenykorlátozó szakmai szabályok és szabályozások az arányosság mércéje szerint, milyen mértékben szolgálják ténylegesen a közérdeket, illetve mennyiben indokolhatók objektívan.

24.2. A Bizottsági Jelentés a kötelező, vagy ajánlott díjtételek megállapításán, a belépési korlátok és kizárólagos szolgáltatási jogosultságok, a tevékenységi struktúra meghatározásán (pl. együttműködés lehetősége más szolgáltatókkal) túl a reklámkorlátozásokat - a reklámozás helyének vagy tartalmának meghatározása -, illetve az ezekhez kapcsolódó fegyelmi eljárási gyakorlatokat határozta meg elsősorban (lehetséges) versenykorlátozó szabályozásokként.

24.3. Megítélése szerint a korlátok megszüntethetők, vagy korlátozhatják a szolgáltatók közötti versenyt, így akadályozzák a szakmában dolgozókat abban, hogy költség-hatékonyan, alacsonyabb árakkal, jobb minőséggel dolgozzanak, így véleménye szerint biztosítani kell a szolgáltatók közötti versenyt kevésbé akadályozó, a valós szabályozási célokat és indokokat jobban szolgáló megoldások kialakítását.

⁴⁷ Léger főtanácsnok véleménye a Wouters ügyben 180-183. pontok.

⁴⁸ Communication from the Commission; Report on Competition in Professional Services (Brussels, 9 February 2004, COM (2004) 83)

24.4. A Bizottsági Jelentés megállapította, hogy az EU számos tagállamának egyes szakmaiban ágazat-specifikus reklámkorlátozások vannak érvényben, sőt egyes esetekben a reklámozás teljes tilalom alá esik. Másutt egyes konkrét média- vagy hirdetési módszerek tiltottak, például rádióreklám, tévéreklám, „hideg hívások” vagy meghatározott tartalmú hirdetések.

Azokban az esetekben, ahol az érvényes reklámszabályok szabályok nem egyértelműek, ezek már önmagukban is visszatarthatják a szolgáltatókat az egyes reklámok alkalmazásától.

24.5. A Bizottság kifejtette, hogy a közgazdaságtan szerint a reklámozás segítheti a versenyt, mivel tájékoztatja a fogyasztókat a különböző termékekről, és lehetővé teszi, hogy megfelelő információk birtokában hozzák meg a fogyasztók vásárlási döntésüket.

A Bizottság álláspontja szerint ugyanakkor a reklámozás korlátozása csökkentheti a versenyt, mivel megnöveli a különböző termékekről való tájékozódás költségeit, megnehezíti a fogyasztók számára, hogy megkeressék az igényeiknek leginkább megfelelő minőséget és árat.

Ezen túl a hirdetés, - különösen az összehasonlító reklám - létfontosságú versenyesszköz lehet különösen az új piacra lépők számára, illetve akkor is, ha a piacon lévő cégek új termékeket kívánnak forgalomba hozni. A szakma gyakorlóit és a szolgáltatás igénybe vevőit között fennálló információs aszimmetria problémája miatt a fogyasztók különös védelemre szorulnak a megtévesztő vagy manipulatív állításokkal szemben.

A Bizottság kifejtette, hogy empirikus kutatások is alátámasztják az egyes reklámkorlátozások potenciális negatív hatásait, így azt, hogy bizonyos esetekben növelhetik a szolgáltatások díját anélkül, hogy pozitív hatással lennének az érintett szolgáltatások minőségére.

Álláspontja az volt, hogy a reklámkorlátozások nem szükségszerűen adnak megfelelő választ a szellemi foglalkozások területén fennálló információs aszimmetriára, és a megtévesztő állításoktól sem védik meg a fogyasztókat, ellenkezőleg: a valós és objektív reklám segítheti a fogyasztókat abban, hogy leküzdjék az aszimmetriát, és jobb információk alapján hozzák meg vásárlási döntéseiket.

24.6. A tagállamok körében végzett felmérés alapján megállapíthatónak találta, hogy az elmúlt két évtized során több helyen is enyhítették a reklámkorlátozásokat a szabad foglalkozások területén, így pl. az Egyesült Királyságban az ügyvédi és könyvelői szakmákban, Dániában a jogászai, könyvelői és építészeti szakmákban, illetve Németországban is enyhítették vagy törölték a reklámtiltalmakat.

24.7. A hamis vagy megtévesztő reklámot tiltó előírásokat természetesen továbbra is indokoltnak tekintette a Bizottsági Jelentés.

24.8. A szakmai szolgáltatásokról kiadott Jelentésében a Bizottság nem vitatta, hogy bizonyos mértékű szabályozás indokolt a szakmai szolgáltatások terén, azonban úgy vélte, hogy bizonyos esetekben egyes hagyományos versenykorlátozó szabályok helyett versenybarátabb mechanizmusokat lehet és kell alkalmazni.⁴⁹

A Versenytanács egyes szakmai szolgáltatások reklámtevékenységével kapcsolatos álláspontja

25. Az EKSz. 81. cikk (1) bekezdése alkalmazásában:

---

⁴⁹ Bizottsági Jelentés 4. oldal

25.1. A reklámkorlátozás versenykorlátozásként jelentkezik, minek következtében egyes vállalkozások – a már meglévő fogyasztói ismertség folytán - meredekebb keresleti görbével találkoznak, ami lehetővé teszi számukra, hogy (például) magasabb árakat alkalmazzanak, illetve alacsonyabb minőséget biztosítsanak annál az árnál, minőségénél, amit versenykorlátozás hiányában tudnának alkalmazni.

A verseny gyengülése a már megszerzett pozíciók megtarthatását szolgálja.

A reklámkorlátozás, annak ténye és hatása folytán, csökkenti a versenyzést ösztönző indítékot, illetve a verseny intenzitásának kényszerét, mivel egyrészt a fent írtak szerint konzerválja a már kialakult piaci állapotot, másrészt az alacsonyabb árakban, vagy jobb szolgáltatásokban megnyilvánuló versenyzőbb stratégia – annak fogyasztók előtti megjeleníthetősége hiányában - nem feltétlenül jár további fogyasztók megszerzésével.

A reklámkorlátozások ugyanis akadályozhatják a piaci részesedésüket növelni kívánó hatékonyabb szereplők térnyerését is, és nagyban csökkentik az új piacra lépők ismertté válásának lehetőségeit.

Az esetben, ha a korlátozott információáramlás miatt a fogyasztók korlátozott ismeretekkel rendelkeznek a versenytársak termékeinek létezéséről, áráról, vagy egyéb lényeges tulajdonságairól, kevésbé lesznek képesek választani a szolgáltatások között, illetve kevésbé lesznek képesek átváltani más árura, szolgáltatásra a már ismert árurol, szolgáltatásról függetlenül attól, hogy azzal ténylegesen meg vannak/voltak-e elégedve.

A reklámok korlátozása megnehezíti, hogy a fogyasztók beazonosítsák a piacon még rendelkezésükre álló megfelelő árukat, szolgáltatásokat, miáltal nőnek keresési költségeik is.

A reklámot megengedő szabályok jellemzően megkönnyítik és erősítik a versenyt, növelve ezáltal a fogyasztók ellátottságának reális esélyét.

Az így kialakult verseny alacsonyabb árakat, jobb minőséget és ezáltal nagyobb hatékonyságot vált ki és eredményez.

A Versenytanács álláspontja szerint a reklámkorlátozás fentiek miatt – jellemzően - korlátozza a verseny szabályainak érvényesülését.

Az eljárás alá vont Kamara által az előzetes álláspont kézhezvételét követően kifejtett – általános – a piaci versennyel, illetve a szolgáltatás piaci sajátosságaival kapcsolatos álláspontjára a Versenytanács előadja, hogy a Versenytanács véleményeként kifogásolt azon megállapítás, hogy a „reklámkorlátozások akadályozzák a hatékonyabb szereplőket, hogy szolgáltatásaikat a kevésbé hatékony szereplők kárára bővítsék, miáltal a fogyasztóknak nincs teljes képe az elérhető szolgáltatásokról, szolgáltatásokról”, nem a Versenytanács álláspontja, hanem azt az általa bemutatott EPI ügy tartalmazza (Elsőfokú Bíróság által megerősített 43. bekezdés).

Mindazonáltal a Versenytanács a részéről indokoltan talált és a későbbiekben írtak szerint alkalmazott egyéniesítés (szabályok szintjére lebontott vizsgálat) mellett - minek következtében egyes reklámszabályokat versenykorlátozónak talált, míg másokat nem – elvben egyetért az Elsőfokú Bírósággal, azzal azonban, hogy fenti megállapítást egyéniesíteni kell az ügyvédi tevékenységre és ezen belül a vizsgált döntések egyes szabályaira is.

Az ügyvédi tevékenység sajátosságait a Versenytanács nem vitatja. Ezek kifejezésre jutnak az általa részletesen értékelt és figyelembe vett alapelvekben, amit mutat az is, hogy azt, hogy az ügyvédség az igazságszolgáltatás részeként működik, az Alkotmányban is nevesített közfeladatot ellátva, külön értékelt azokról a feladatokról, melyek nem függenek ily módon össze fenti közfeladattal.

Álláspontja szerint azonban a Kamara által sem vitatott piaci magatartás (ügyvédi tevékenység) sajátosságait az alapelvek közvetve be is határolják, mint ahogyan az EPI vagy a Wouters ügyből megállapítható. A szakma egyedi voltát a jogalkotó is elismerte, azt azonban nem vette ki az egyébkénti piaci törvények alól. A speciális versenyt nem vitatva, annak

következményeit a Versenytanács az egyes rendelkezések értékelésekor vont le (lásd pl. titoktartási kötelezettség az összehasonlító reklámmal kapcsolatban).

Nem fogadta el ugyanakkor azt, a Kamara által megfogalmazott általános elvárást, amiből az következne, hogy a hivatkozott okokból eleve mentesülnek a döntések a versenykontroll alól, ami azt is jelenti, hogy a szakmához igazodó, annak sajátosságait figyelembe vevő reklámtevékenységnek elvárhatóan érvényesülnie kell. A Versenytanács, mint rögzítésre került, a részletes elemzésnél tért ki arra, hogy álláspontja szerint a döntések indokolatlan korlátozást valósítottak-e meg.

A Versenytanács szerint a hatékonyság kérdése nem egy-egy adott ügyvéd által ellátott ügy kapcsán vizsgálendő, hanem a szakma egésze szempontjából. Álláspontja szerint az aránytalan és indokolatlan reklámkorlátozás alkalmas arra, hogy - a már írt módon - gyengítse a versenyt, annak káros következményeit kiváltva. A verseny gyengülése a már megszerzett pozíciók megtarthatását szolgálja, és csökkenti a versenyzést ösztönző indítékot, a verseny intenzitását.

A Versenytanács szerint a korlátozott információáramlás, annak következményével együtt, a fogyasztói ismeretszerzés potenciális lehetőségét szűkíti be, hozzájárulva a piaci viszonyok megmerevedéséhez.

Fentieket valamennyi bírósági döntés és a Bizottság Jelentése is rögzíti azzal, hogy a megjelent reklámoknak viszont valósnak és pontosnak kell lennie.

Nem vitásan a bizalom fontos szubjektív elem.

Jelen eljárásban azonban arról kellett döntenie, hogy jusson-e az ügyfél nagyobb, szélesebb körű ismeretanyag - vagyis az eljárás alá vont Kamara által előadottan - a „szolgáltatás gazdaságilag megfogható tulajdonsága” birtokába a majdani közvetlen kapcsolatfelvétel előtt és érdekében.

A Versenytanács szerint a reklámtevékenység a bizalmi elemet nem teszi feleslegessé, következménye e szempontból csak annyi, hogy a közvetlen kapcsolatfelvétel (majd a megbízás), a reklámból szerzett ismeret után jön létre, természetesen a bizalmi elem közben jöttével. A reklám nem változtat azon a kamarai elváráson, hogy a megbízás az ügyvéd és az ügyfél közötti közvetlen kapcsolat után jöjjön létre, viszont növeli az ügyfél választási lehetőségét.

A Versenytanács szerint a valós és pontos reklám azon túl, hogy fentiek szerint növeli a megismerhető szolgáltatói (szolgáltatási) kört, és csökkenti a keresés költségét, egyben azzal is jár, hogy szélesebb ismeretanyag birtokában hozza döntési helyzetbe az (ésszerű) fogyasztót, mely döntés utóbb ugyan bizonyulhat helyesnek, vagy helytelennek a szolgáltatás jellege miatt, ez azonban nincs másként szolgáltatás természetéből adódóan a jelenlegi körülmények között sem. A Versenytanács szerint tehát a szolgáltatással járó bizonytalansági tényező nem a reklám következménye.

Megjegyzzi a Versenytanács, hogy a Kamara által írt felmérés elkészítése nem törvényi kötelezettség, már csak abból adódóan is, hogy a versenykorlátozás akkor is fennállhat, ha valamely magatartás alkalmas a versenykorlátozásra. (A dán példa egyébként a *túlzott* liberalizációtól, illetve annak káros hatásaitól óv, mely megállapítással a Versenytanács egyetért és ezt mérlegelésénél szem előtt is tartotta.)

Itt idézi a Bizottsági Jelentést, miszerint a Bizottság a tagállamok körében végzett felmérés alapján megállapíthatónak találta, hogy az elmúlt két évtized során több helyen is enyhítették a reklámkorlátozásokat a szabad foglalkozások területén (így pl. az Egyesült Királyságban az ügyvédi, Dániában a jogász szakmában), ami azt mutatja, hogy az azonos szakma közös hagyományai szerint, szakma-specifikusan korlátozták a reklámozást, mely hagyományokon az érintett kamarák önként léptek túl.

A Versenytanács szerint e szempontból is jelentőséggel bír, hogy a szakma érdekeit, adottságait ismerő és figyelembe vevő, kizárólag az adott szakmát szabályzó Európai Unió ügyvédi szabályok (Etikai Kódex) nem alkalmaznak olyan tilalmakat, amit a Versenytanács jelen ügyben aránytalannak talált. Arra, hogy a vizsgált korlátozások sajátosan magyar, vagyis más ügyvédi piacoktól eltérő vonásokat hordoznak, a Versenytanács szerint a Kamarának kellett volna hivatkoznia, amit egyébként – az általa az eljárás során indokoltnak tartott esetben (lásd. Felhajtó) meg is tett.

25.2 A 25.1. pontban írtak a EKSz. 81. cikk (1) bekezdése alkalmazásában vizsgált korlátozás - a versenytanács szerint - nem feltétlenül eredményeziazta, hogy a vizsgált döntés (vagy annak egyes rendelkezései) – jogsértő (*Wouters kivétel hatása*).

Ebből következően a különböző szakmákra, valamint a szolgáltatási piacot jellemző sajátosságokra tekintettel nem alkalmazható általános formula. Csak az adott (vizsgált) szakmára lebontva, annak sajátosságait figyelembe véve, lehet megállapítani, hogy a vizsgált szabályozás jogsértő versenykorlátozáshoz vezet-e. Bizonyos szakmákban - adott esetben - korlátozó szabályozásra is szükség lehet a szolgáltatások színvonalának megőrzése, a fogyasztói jogok védelme érdekében, tekintettel arra is, hogy a szolgáltatás hatással lehet a szolgáltatást igénybe nem vevő harmadik felekre is. Indokolhatja továbbá a speciális szabályozást az is, hogy egyes szakmai szolgáltatások, mint ahogyan azt a Bizottság megfogalmazta, olyan 'közjavakat' állítanak elő, melyek a társadalom egésze számára értéket képviselnek.

Az eljárásban figyelembe vette a Versenytanács azt, az EPI ügyből következő elvet is, miszerint az arra hivatkozó félnek kell bizonyítania azt, hogy milyen szakmai alapérték indokolja a korlátozást, illetve milyen - nem verseny szempontú - közérdek eléréséhez van szükség a korlátozásra, illetve miért objektíve nélkülözhetetlen a korlátozás ezen cél eléréséhez, megjegyezve, hogy ez utóbbi ítéleti megállapítás sem szól a szakmai kamara teljes önállósága mellett.

26. Az eljárásban vizsgált döntések vizsgálata érdekében a Versenytanács az alábbiakra is figyelemmel volt.

26.1. Az országos piacot érintő kizárólagos és nem kizárólagos ügyvédi szolgáltatásra vonatkozó tiltó reklámszabályok több típusú ügyvédi szolgáltatásra kiterjednek.

Álláspontja szerint külön kategóriába tartozik – így jelen eljárásban nem releváns - a kirendelés alapján végzett tevékenység (Ütv. V. fejezet), mely nem minősül piaci jellegűnek. Más részről viszont az ügyvédek - kizárólagos ügyvédi szolgáltatásukat, mint gazdasági, piaci jellegű tevékenységet - a jogállamiság elvének érvényesülése érdekében fejtik ki, mely körben elősegítik a jól működő igazságszolgáltatás működését. A köz érdekében - az egyének és a hatóságok közötti közvetítőként - a jogállam megfelelő működéséhez kapcsolódóan kifejtett tevékenység részeként feladatuk a jogérvényesítés, a bírósághoz (más hatósághoz) fordulás hatékonyságának biztosítása, illetve a jogi tanácsadás, és a peren kívüli megegyezés előmozdítása.

A Versenytanács szerint, közvetlenül, az igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódnak - az eljárás alá vont vállalkozás által hivatkozott - a perbeli képviselet, büntető ügyben védelem ellátása, jogi tanács adása és az ezekhez társuló, az Ütv. 5. §-ában nevesített tevékenységek, illetve beadványkészítés.

A jobbiztonságot szolgálja továbbá a szerződési, illetve okirati biztonság elősegítése is, mely szolgáltatás - védve a fogyasztói jogokat más egyénnel szemben - a jogrendszer bonyolultsága folytán lényegesnek tekinthető az állampolgári jogok érvényesülése körében. A szerződések szerkesztése és az ezzel összefüggő letétkezelés -, bár nincs feltétlenül közvetlen

kapcsolatban az igazságszolgáltatás tevékenységével, a Versenytanács szerint az ahhoz közvetlenül kapcsolódó tevékenységgel azonos szempontok szerint bírálendő el.

26.2. Az ügyvédek a már írtakon túl különböző szomszédos piacokon is kifejthetnek (nem kizárólagos) ügyvédi tevékenységet (pl. ingatlanközvetítés, adótanácsadás, szabadalmi ügyvivői tevékenység), mely, a Versenytanács szerint, jelentőséggel bír az ügyvédi alapértékek értékelése körében.

Ez utóbbira tekintettel külön értékelte az egyéb ügyvédi tevékenységek vonatkozásában megfogalmazott reklámtilalmat, mivel ezen szolgáltatások - a szolgáltatáshoz és nem a szolgáltató személyéhez kötöttek - más-más alapértékek mentén rendeződnek az adott szakma sajátos kontextusában (EPI ügy), és versenykorlátozásra alkalmas voltak részletes – a Kamarát terhelő – bizonyítás során volt feltárható

A Versenytanács szerint azt, hogy az arányosság mércéje figyelembe vételével az adott szakma sajátosságai alapján milyen korlátozás indokolt, az eljárás alá vont Kamara álláspontjával szemben, nem a tevékenység folytatójának személye, hanem a szakma ismervei határozhatják meg

Az ügyvédi szolgáltatáson belüli differenciáltságot támasztja alá az eljárás alá vont Kamara által hivatkozott Alkotmánybírósági határozat is (22/1994. számú határozat), mely a közhatalmi szervek működési körében, garanciális okokból végzett tevékenységet minősítette olyanként, mely magántevékenység intézményes tekintélyt, intézményes jogvédelmet kell kapjon annak érdekében, hogy intézményes ellensúlyt biztosítson a szervezett közhatalommal szemben. Fentiekben túl a jogkereső közönség számára biztosított szakmai hozzáértést, jogvédelmet és a jogi képviseletet nevesítette.

Fentieknek megfelelően a Versenytanács az ügyvédi tevékenység differenciáltságát is értékelte az egyes szolgáltatástípusokkal összefüggésben kifejthető reklámtevékenység kapcsán.

X.

A Kamara döntéseinek értékelése az EKSz. 81. cikk (1) bekezdése rendelkezései alkalmazásában

27. Fentiekben figyelembe vételével értékelte részletesen a Versenytanács, hogy az eljárásban vizsgált döntések sérthetik-e az EKSz. 81. cikk (1) bekezdése rendelkezéseit az érintett piacon az ügyvédi tevékenység szakmai jellemzőire tekintettel.

28. A jogállamiság érvényesülését, a hatékony igazságszolgáltatás működését, illetve a felek hatékony jogérvényesítésével kapcsolatos ügyvédi tevékenységet az Ütv. 3., 4., 6. és 8. §-ban rögzített elvek, az ügyvédi hivatás alapértékei alapozzák meg.

28.1. A Versenytanács, fentiek szerint, elfogadta a Kamara azon álláspontját, miszerint a hivatkozott alapértékek jogszabályi céljukat tekintve a speciális célú és tartalmú ügyvédi szakmai tevékenység folytatásának garanciái, melyek a közérdeknek minősülő jogállamisághoz kapcsolódóan az igazságszolgáltatás zavartalan rendjét hivatottak biztosítani. Nem vitatja, hogy céljuk az egyéni jogok más egyénekkel szembeni érvényesítése, azaz rendeltetésük a jogbiztonsággal kapcsolatos közérdekű célok szolgálata az adott szolgáltatás természetét figyelembe véve.

28.2. Értelemszerűen elfogadta az Alkotmánybíróságnak az alkotmányos biztonsággal összefüggő, illetve a szervezeti függetlenséggel és a magántevékenységgel kapcsolatos megállapításait, egyetértve azzal is, hogy fentiekkel összefüggésben az ügyvéd köteles hivatásához méltó magatartást tanúsítani. Figyelembe vette azonban azt is, hogy az Alkotmánybíróság az ügyvédi tevékenység közjogban (az eljárási jogokban) nevesített feladataira vonatkozóan tett elsősorban megállapításokat.

Fentieket is figyelembe véve a Versenytanács nem vitatja azt a kamarai álláspontot, hogy a tagállamok szuverén joga az alkalmazott feltételek kialakítása, azonban álláspontja szerint a Wouters-ítélet 99. pontja, de a szuverenitásból fakadó, az államok között fennálló különbözőség sem alapozza meg a szakma teljes szabályozói önállóságát, illetve azt, hogy a szabályozás kontroll nélküli.

Nem következik ez az eljárás alá vont Kamara által idézett állásfoglalásból sem, melyet az Európai Parlament a jogi szakmáról és a jogrendszerek működéséhez fűződő általános érdekről elfogadott. Utóbbi összecseng az eljárásban a Wouters ügy alapján vizsgált közérdekkel, azzal azonban, hogy a vizsgált szakma közös sajátosságokkal is bír, azt nem jellemzi (jellemezheti) a Kamara által felvázolt *teljes* szeparáció abban a helyzetben, amikor egy adott tagállam szabályozása a más tagállamokban honos, de az adott helyen tevékenységet kifejtő ügyvédekre is kötelező szabályokat fogalmaz meg, és a nemzeti hatóságok az EKSz. alapján is eljárhatnak.

Helyesen rögzíti viszont a Kamara, hogy a Wouters-ítélet 108. pontjából adódóan a köztestületnek van *bizonyos diszkrecionális joga* annak meghatározásában, hogy mely rendelkezéseket tart a közérdekű célok eléréséhez szükségesnek és arányosnak, de ez a jog – a határozat szelleméből és teljes szövegezéséből megállapíthatóan - nem korlátlan, illetve az adott államban kontrollálható a jelen eljárásban alkalmazott jogalapokon.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy a szuverenitást kiemelő Kamara más relációban az állami ráhatás szuverenitást csorbító tényét hangsúlyozza.

A Versenytanács álláspontja szerint tehát a Wouters kivétel nem értelmezhető úgy, hogy az ítélet – az ott nevesített közérdek miatt - eleve mentességet adott az ügyvédeknek (mint adott szakma gyakorlóinak) a versenyszabályok alkalmazása alól, és úgy sem, hogy az ítélet a szakmai szolgáltatás valamennyi etikai szabályát mérlegelés nélkül érvényesülni engedi.

A fentiekkel kapcsolatos vizsgálatnak ki kell terjednie arra, hogy az adott döntésből következő versenykorlátozó hatás feltétlenül kapcsolódik-e az elérni kívánt közérdekű célhoz, vagyis – álláspontja szerint - a szabályozás *minden rendelkezését külön kell vizsgálni* az elérni kívánt cél, illetve ahhoz kötődően a korlátozás indokoltsága és arányossága tekintetében.⁵⁰

Fentiek egybeesnek a Bizottság álláspontjával, miszerint szükséges annak felmérése, hogy az esetleges versenykorlátozó szakmai szabályok, az arányosság mércéje alkalmazásával, milyen mértékben szolgálják a közérdeket, illetve objektíve mennyiben indokolhatók.

Nem vitatja tehát, miszerint a vizsgálatot arra tekintettel kell lefolytatni - mint ahogyan ezt tette-, hogy a versenykorlátozás arányos-e, illetve figyelemmel kell lenni arra is - ami jelen vizsgálatban megtörtént -, hogy ésszerűen gondolhatta-e a Kamara azt, hogy a szabályozás eleve nem eshet a 81. cikkben meghatározott tilalom alá.

28.3. A Versenytanács – a fent korlátozással – tehát nem vitatja az önszabályozó szervezet autonómiáját, illetve az indokolt tartalommal bíró szabályozás létjogosultságát sem azzal azonban, hogy mérlegelnie kell, hogy a szakma szabályozói az alkalmazható szükséges mértékhez képest arányosan korlátozzák-e az adott piac szereplői között folyó versenyt, vagyis kellően értékelik-e a kicsi szempontokat.

---

⁵⁰ Lásd még Belga Építész Kamara ügy 97-99. bekezdések.

Nem osztja az eljárás alá vont Kamara azon álláspontját, miszerint az Etikai Szabályzatban és az Elnökségi állásfoglalásban írt, reklámmal kapcsolatos döntések célhoz kötöttségük folytán, eleve és maradéktalanul az indokoltság és az arányosság követelménye szerint fogalmazódnak meg, vagyis a döntésben jelentkező versenykorlátozó hatások feltétlenül arányosak és indokoltak a jogállamisággal összefüggő közfeladattal, vagyis az eljárás alá vont Kamara által másodlagosként nevesített versenyjogi szempontok kellő értékelést kapnak a döntésekben.

A Versenytanács szerint a törvényi felhatalmazás alapján született kamarai szabályzatok ugyan hivatottak a közérdek és egyben az állampolgárok érdekének szolgálatára, azonban - álláspontja szerint – a hivatkozott közérdek (jogállamiság, igazságszolgáltatáshoz kötöttség) és a versenyjog által védett közérdek, vagyis a fogyasztók megfelelő tájékoztatásának, megtévesztésétől való megvédésének, és a tisztességes verseny fenntartásának érdeke, jellemzően csak bizonyos ügyvédi tevékenységekhez kötött egyes reklámok megtiltását igazolhatja, illetve indokolhatja arányosan.

Az egyes tilalmak indokoltságát, illetve indokolatlanságát – a bírói gyakorlattal egyezően - egyéniesítve kell mérlegelni, figyelembe véve az adott szakma specialitásait, és az általa szolgált közérdeket, valamint az azt szolgáló alapértékeket.

Az ügyvédi alapértékek

29. A Versenytanács elsőként – az eljárás alá vont Kamara által is felhívott - alapértékeket vizsgálta, melyek a döntések egyes szabályainak értékelésekor mérlegelésre kerülhetnek abból a szempontból, hogy az adott döntésben, illetve egyes szabályaiban megfogalmazódott esetleges versenykorlátozás feltétlenül kapcsolódik-e az elérni kívánt közérdekű célhoz, illetve megállapítható-e a célhoz kötött korlátozás indokoltsága és arányossága.⁵¹

A Versenytanács az alapértékeket csak a kizárólagos ügyvédi tevékenység vonatkozásában vette figyelembe, mivel az egyéb ügyvédi tevékenység nem az igazságszolgáltatáshoz kötötten működik.

29.1. Az ügyvédi *függetlenség* az ügyvéd által vállalható kötelezettségekkel összhangban fogalmazódik meg, és az olyan tevékenységek végzését tilalmazza, amely veszélyezteti a hivatásbeli függetlenséget (Ütv.3.§.(1) bekezdés).

A garanciális szabály egyrészt azt jelenti, hogy az ügyvéd nem utasítható, és nem vállalhat olyan kötelezettségeket, amelyek a függetlenségét veszélyeztetik, másrészt ez a függetlenség nem korlátlan, mert hivatását a (2) bekezdésben meghatározottak szerint kell folytatnia, miszerint hivatásához méltó magatartást kell tanúsítania, vagyis hivatását a legjobb tudása szerint, lelkiismeretesen, a jogszabályok megtartásával kell gyakorolnia.

29.1.1. A függetlenség elve alapján követelmény, hogy az ügyvéd tanácsadói és képviseleti tevékenységét kizárólag az ügyfél érdekében befolyásmentesen végezze, és függetlenségét biztosítsa mind a hatóságok, mind harmadik felek irányába.

A Versenytanács szerint az a tény, hogy az ügyvéd reklámot jelentet meg, önmagában – egy-egy magatartás külön vizsgálata nélkül - nem veszélyezteti a hivatásbeli függetlenséget, illetve nem jelent olyan kötelezettség vállalást (pl. utasíthatóságot, befolyásolhatóságot), ami érinti a szakmai függetlenséget akár a hatóságok, akár harmadik felek irányában.

29.1.2. A függetlenség korlátjaként megfogalmazott, hivatáshoz méltó magatartás sem tesz indokolttá feltétlenül minden versenykorlátozást.

---

⁵¹ Lásd még Belga Építész Kamara ügy 97-99. bekezdések.

Az az elvárás, hogy az ügyvédnek a hivatáshoz méltó magatartás érdekében legjobb tudása szerint, lelkiismeretesen, és a jogszabályok megtartásával kell eljárnia, nem hozható eleve összefüggésbe a reklámkorlátozás tilalmának kimondásával, illetve azt nem is indokolja.

Önmagában az a tény, hogy az ügyvéd reklám útján szerezte meg ügyfelét, nem befolyásolhatja őt a megbízási jogviszony alapján egyébként követendő tisztességes eljárásban, vagyis további differenciálás nélkül a reklámozás (pl. árreklám) nem sérti az ügyvédi hivatás méltóságát. Nyilvánvaló tény, hogy az ügyvédi kar tagjai nem ingyen végzik szolgáltatásukat, ennél fogva – más szellemi foglalkozásokhoz hasonlóan – tevékenységüknek üzleti jellege van, vagyis az ügyvéd és az ügyfél között létrejött megbízási szerződés alapján nyújtott jogi szolgáltatásáért ellenszolgáltatás jár.

Az a körülmény, hogy az egyébként is ismert üzleti jelleg reklámozás formájában is megjelenik, nem jelentheti az adott szakma méltóságának erodálódását, viszont átláthatóbbá teszi a szolgáltatás feltételeit és díját.

29.1.3. A Versenytanács szerint a reklámtilalom hiánya, vagy korlátozottabb volta nem az egyes ügyvédek függetlenségét, a szakma méltóságát, hanem a köztük lévő versenyt és egyben a szakma átláthatóságát érinthetné, mely, a reklámtilalomhoz fűződő esetleges érdek nem minősíthető a Kamara által hivatkozott célhoz kötött közérdeknek, míg ennek ellentettjéhez versenyszempontú közérdek fűződik.

A reklámozás önmagában, illetve a valós tartalmú, pontos reklámok nem sértik az ügyvédi méltóságot, az pedig, hogy egyes ügyvédek visszaélészerűen élnének a reklámozás lehetőségével, valamennyi reklámozható árut, és szolgáltatást érinti.

29. 2. Az Ütv. 8. § (1) bekezdése alapján az ügyvédet *titoktartási kötelezettség* terheli minden olyan tény és adatot illetően, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást. E kötelezettség független az ügyvédi megbízási jogviszony fennállásától, az az ügyvédi működés megszűnése után is fennmarad. A titoktartási kötelezettség kiterjed az általa készített, vagy birtokában lévő iratra is, ha ez fenti körbe tartozik (Ütv.8. § (2) bekezdés).

A Versenytanács szerint alapvető, az ügyvédi tevékenységgel szolgált közérdek fűződik ahhoz, hogy az ügyfél hozzájárulása nélküli az ügyvéd ne tehessen közzé a személyével vagy ügyével kapcsolatos közléseket, ami minden körülmények között, minden ügýtípusban indokolt. A titoktartás az ügyféli-ügyvédi bizalmi viszony alapját képezi, minek alapján az ügyvédnek titokban kell tartania valamennyi információt, amit az ügyfél vele közölt.

A titoktartási kötelezettség – álláspontja szerint - nem az ügyvéd, hanem az ügyfél érdeket szolgálja, és semmiképp nem eredményezheti az ügyfél alulinformáltságát.

Külön értékelendő azonban az az eset, amikor az ügyfél beleegyezik (Ütv. 8. § (3) bekezdés) e tények közléséhez.

A Versenytanács szerint a titoktartási kötelezettség feloldása esetén az Ütv. 8. §-ában foglalt garanciális elv – fent írt céljához kötötten - nem sérül az adott ügyfél vonatkozásában, vagyis a kamarai döntéséből következő versenykorlátozó hatás nem kapcsolódik a közérdekű cél eléréséhez. (Wouters ügy.)

Ez utóbbi esetben is előállhat – mint ahogy erre a Kamara hivatkozott - olyan helyzet, hogy egyes ügyfelek hozzájárulásukat adják a velük kapcsolatos közléshez, míg más ügyfelek hasonló ügyekben a hozzájárulást megtagadják.

Ez utóbbi kérdés azonban nem az alapértékek körében jelentkezik, mivel az ügyfél érdekét szolgáló titoktartási kötelezettség és a bizalmi viszony nem sérül.

Az így kialakuló piaci helyzet a versenytárs ügyvédek között eredményezhet esélyegyenlőtlenséget, nem kívánt hatásokat eredményezve azon ügyvédek számára, akiknek ügyfelei nem adtak felmentést. Ez a körülmény, valamint ennek esetleges fogyasztói hatása a

Versenytanács szerint kizárólag versenyszempontú mérlegeléssel oldható fel, vagyis - versenytársi és fogyasztói relációban – csak a mentesülés körében vizsgálható. Az eljárás alá vont Kamara, bár sérelmezte a versenyhatást, mentesülésre nem hivatkozott, arra nézve bizonyítást nem ajánlott fel.

29.3. A 4. § alapján ügyvédet mindenki *szabadon választhat*.

A szabad ügyvéd választás elve jellemzően nem indokol reklámkorlátozást. Általánosságban éppen az jellemző, hogy a reklámozás korlátozása akadályozhatja az elv érvényesülését.

29.4. Az Ütv. 6. §-a rögzíti az *összeférhetetlenség* tilalmát, mely tilalom kétirányú.

Egyrészt vonatkozik arra, hogy az ügyvéd mely jogviszonyban nem állhat (pl. nem lehet közalkalmazott, köztisztviselő, közjegyző), másrészt az összeférhetetlenséget a végzett tevékenység oldaláról közelíti meg (az ügyvéd végezhet pl. oktatói, tudományos, művészeti tevékenységet).

Fentiek alapján – a Versenytanács szerint – legfeljebb nevesített és bizonyított helyzetben állapítható meg, hogy a Kamara döntéseiben alkalmazott reklámkorlátozások összefüggésben vannak, vagyis alátámaszthatók fenti alapértékekkel.

Az eljárás alá vont Kamara előadására tekintettel rögzíti a Versenytanács, hogy fenti alapértékek figyelembe vétele és nevesítése mellett engedi reklámozni az ügyvédi szolgáltatást az Európai Unió ügyvédeknek Etikai Kódexe.

Az Etikai Szabályzat értékelése a az EKSz. 81. cikk (1) bekezdése alapján

30. A Versenytanács fentiek előrebocsátása után az eljárás alá vont Kamara védekezése kapcsán, miszerint döntése nem alkalmaz általános reklámtilalmat, a Versenytanács először ebből a szempontból vizsgálta a Szabályzatot.

Fentieknél a módosított 1997. évi LVIII. törvény (továbbiakban: Grtv). 2.§ g) pontjában írt tényállásból indult ki, mely szerint gazdasági reklámnak minősül az a tájékoztatás, amely termék, szolgáltatás, ingatlan, jog és kötelezettség értékesítését, vagy más módon történő igénybevételét, a vállalkozás nevének, megjelölésének, tevékenységének népszerűsítését, továbbá áru vagy árujelző megismertetését mozdítja elő.

Az Etikai Szabályzat, annak szövegezéséből megállapíthatóan, azt a megoldást alkalmazta a reklámozással kapcsolatos szabályok megalkotásakor, hogy egyes, a reklám feltételeinek megfelelő magatartásokat nem minősítette tilos reklámnak.

Ezeket a „nem tilos reklámokat” az Etikai Szabályzat 11/4. pontjában helyezte el (pl. vállalkozás nevének megjelölése), míg más, ugyancsak a gazdasági reklám fogalmkörébe tartozó magatartásokat azáltal, hogy azokat nem sorolta a megengedett reklámok közé, közvetve (pl. díjra vonatkozó közlés) tiltott. Fentiekben túl kifejezett, nevesített (pl. összehasonlító reklám) tiltásokat is nevesített.

A Versenytanács szerint a szabályozás és egyben a tiltás hogyanja - jelen esetben - annyiban bír jelentőséggel, hogy a megengedett és tiltott reklámok között nem nevesített további reklámok eleve a tiltott kategóriába tartoznak.

A Szabályzat 11. pontja - mely az ügyvédi reklámra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza - a reklám szabályok között elhelyezve, a 11/1 pontban (azt tisztességtelen ügyfélszerzésnek minősítve) tiltja a felhajtó és az ügynök igénybevételét, azaz azt, hogy az ügyvédek másnak anyagi vagy egyéb szolgáltatást nyújtsanak annak érdekében, hogy a felhajtó és az ügynök – egy adott ügyvédet ajánlva - a jogkereső személyek köréből az ügyvéd részére ügyfelet szerezzen.

A Kamara szerint a szabály a szűk értelemben vett felhajtóra vonatkozik, akit kifejezetten azzal bíznak meg díjazás biztosítása mellett, hogy ügyfelet találjon az ügyvéd számára.⁵² Tevékenysége a biztosító társaságok által alkalmazott biztosítási ügynök (10. számú jkv 7. oldal) tevékenységéhez hasonlítható.

Előadását –felhívásra - akként pontosította, hogy a Szabályzatban használt *két fogalom azonos* az Etikai Szabályzat szóhasználatától és attól függetlenül, hogy az „és” szót használják a két fogalom között.

Előadta ugyanakkor, hogy a tilalom nem vonatkozik például a szakmai jegyzékben (directory) való megjelenésre, a Kamara ezt nem értékeli felhajtó igénybevételeként⁵³

Álláspontja szerint a közvetítő igénybevétele sérti a szabad ügyvédválasztás és az ügyvédek függetlenségének alapelvét, és tisztességtelen üzleti kapcsolatok kialakulásához vezethet. Az ügyvédi hivatás speciális jellege, annak erkölcsi tisztaságához fűződő közérdek megkívánja az ily módon való ügyfélszerzés tilalmazását, figyelemmel a jogviszony bizalmi jellegére is.

31.1 A Versenytanács - már az előzetes álláspontban is kifejtett és a határozatban is fenntartott álláspontja - szerint a tisztességtelen ügyfélszerzésre vonatkozó elvi tiltás olyan etikai elvárás, mely azáltal, hogy meg kívánja akadályozni a tisztességtelen ügyfélszerzést, tartalmát tekintve kívül esik a versenyjog hatályán.

Az etikai elvárásokat egyébként a Szabályzat 15. pontja tartalmazza.

31.2. Tekintettel azonban arra, hogy a rendelkezés nem határozza meg a tisztességtelen ügyfélszerzés fogalmát, illetve e tekintetben nevesítetten csak a felhajtó és az ügynök igénybevételel történő ügyfélszerzést tiltja, ezt is anélkül, hogy a két fogalom közötti különbséget, és ezáltal a fogalmak tartalmát meghatározná, erre (is) figyelemmel kellett döntenie.

31.3. A Versenytanácsnak a döntés érdekében elsődlegesen abban foglalt állást, hogy az ügyvédi szolgáltatás személyes megkeresés útján (felhajtó, ügynök) történő igénybevételel való ajánlása reklámtevékenységnek tekinthető -e. A Grtv. 2. § g) pontjában írtak alapján, mely szerint az a tájékoztatás minősül gazdasági reklámnak, amely a vállalkozás nevének, vagy tevékenységének népszerűsítését, illetve valamely szolgáltatás, értékesítését mozdítja elő.

Fenti értelemben a kamarai értelmezésében vett ajánló, vagy ügynöki tevékenység, vagyis a személyes megkereséssel történő tevékenységnépszerűsítés tilalmazása reklámkorlátozás és versenykorlátozó, miáltal a szolgáltatás értékesítésének gátjává válhat.

További kérdés azonban, hogy a személyesen eljáró felhajtó vagy ügynök igénybevételelre vonatkozó, reklámtilalomnak minősülő szabály, feltétlenül kapcsolódik-e az alapértékek által szolgált célokhoz, azaz indokoltnak és arányosnak minősül-e az eljárás alá vont Kamara által hivatkozott alapértékekre tekintettel.

A Versenytanács álláspontja szerint az Ütv. 3.§.(1) bekezdése értelmében, és a törvény indokolásában írtakra is tekintettel - a 29. pontban részletezettek szerint - az ügyvédi tevékenység függetlenségét – az eljárás alá vonta védekezéssel szemben - nem érinti az ajánlás tiltása, mivel ezáltal nem vállal olyan kötelezettséget, ami veszélyeztetné az ügyvéd függetlenségét. Az ajánlás lehetősége nincs ellentétben a (2) bekezdésben írtakkal sem, miszerint munkájában hivatásához méltó magatartást kell tanúsítania, vagyis hivatását a legjobb tudása szerint, lelkiismeretesen, a jogszabályok megtartásával kell gyakorolnia.

---

⁵² Vj-180/2004/13. 7. oldal.

⁵³ Vj-180/2004/13. 7. oldal.

Közvetlen összefüggés nem mutatható ki a vonatkozásban sem, hogy a tevékenység korlátozná a szabad ügyvédválasztást, mivel a felhajtói tevékenység elvben bővítheti a szolgáltatással kapcsolatos fogyasztói ismereteket.

A Versenytanács szerint azonban a *személyes megkereséssel* történő felhajtói, vagy ügynöki tevékenység gyakorlásának szabályozatlansága (pl. a feladat ellátásához indokolt képzettséghez kötöttség), továbbá jellegéből adódó ellenőrizhetetlensége - a bizalmi szolgáltatásnak minősülő szolgáltatás vonatkozásában - nem teszi lehetővé az ajánlás minőségének, továbbá az egyébként indokolt szakmai kontroll érvényesíthetőségének biztosítását (mely a reklámozás nyilvános formáinál fennálló ellenőrizhetőség folytán garantált), így a tevékenység ténylegesen veszélyeztetné az ügyvédválasztás szabadságát.

Az ajánlási formát nem indokolja továbbá az ügyfél egyébként tételezett információhiánya és az ebből eredő kiszolgáltatottsága sem, ami a jogi ismeretekhez nem kötött tájékoztató tevékenység esetén nem feltétlenül szolgálná a fogyasztók megfelelő tájékoztatásának követelményét.

A tilalom és az ebből származó korlátozás fentiek szerint tehát indokolt.

31.4. Az ügynök fogalma azonban - a jelenlegi piaci viszonyok között – tágabb lehet, mint a fenti értelemben vett felhajtó, vagy ügynök, ami független a Kamara szándékától, előadásától. Az a definíció, miszerint az ügyvédek anyagi szolgáltatást nyújtanak másnak annak érdekében, hogy az ügynök – egy adott ügyvédet ajánlva - a jogkereső személyek köréből ügyfelet szerezzen a megbízó ügyvéd részére, jelentheti például egy reklámcég, mint ügynök igénybe vételének tilalmát is. A reklámmal a reklámot készítő és megjelentető cég ajánlja a reklámot megrendelő ügyvédet a jogkereső közönségnek ellenszolgáltatás fejében, beleértve pl. az okiratszerkesztést, de a kizárólagos ügyvédi tevékenységnek nem minősülő valamennyi ügyvédi szolgáltatást. (pl. okirat-készítés, adótanácsadás, ingatlanközvetítés).

A vizsgált szabályozás által alkalmazott szövegezés (a fogalmak definiálatlansága, és a szöveg pontatlansága, így felsorolásjellege) – a Versenytanács szerint tág jogértelmezést tesz lehetővé a jogalkalmazó számára, és ettől függően tiltottá tehet bármilyen, ügynöki tevékenység révén történő piaci megjelenést.

A Versenytanács fenti kérdésben osztja azt, a Bizottság által képviselt álláspontot, miszerint azokban az esetekben, amikor nem egyértelmű – adott esetben tetszőlegesen bővíthető - az érvényes szabályozás, ez már önmagában visszatarthatja a szolgáltatókat egyes reklámmódszerek alkalmazásától, vagyis versenykorlátozáshoz vezethet.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy azért sem találhatta indokoltnak és arányosnak a tilalmat, mert nem valamennyi ügyvédi tevékenység kezelhető azonosan az ügyvédi alapértékek, illetve a szolgáltatással összefüggő bizalmi jelleg szempontjából, amit a szabályozás figyelmen kívül hagy.

Fentiekre tekintettel a Versenytanács jelen formájában nem találja jogszerűnek a tilalmat, arra is figyelemmel, hogy a nem egyértelmű és differenciálatlan szabály nem kezelhető teljes terjedelmében a célhoz kötött korlátozás arányosságának és indokoltságának megállapítása szempontjából. Az eljárás alá vont Kamara nem terjesztett elő külön védekezést az egyéb ügyvédi tevékenység vonatkozásában.

Alaptalanul hivatkozott az eljárás alá vont Kamara arra, hogy a Wouters-ügy 99. pontja alapján a kamarának szabad belátása van a szakma szabályozásában. A hivatkozott ítélet ugyan elismeri a kamara szabályzó tevékenységét, de – a már részletezettek szerint - azt nem tartja korlátlanak.

Fent írtakkal 30, 30.1., 30.2.,30.3., 30.3.pont) összefüggésben - az előzetes álláspontot követően – az általános tiltásra korábban tett, tényleges tartalommal meg nem töltött, és az Etikai Szabályzathoz 11.1. pontjához kapcsolódó nyilatkozathoz képest teljes mértékben megváltozott tartalmú - nyilatkozatot tett az eljárás alá vont Kamara, mikor is úgy nyilatkozott, hogy a tisztességtelen ügyfélszerzés, mintegy generálklauzulaként funkcionál, melynek tartalma egyedileg tölthető ki a változó életviszonyok tükrében és az ide sorolható közlések kizárólag abban az esetben tiltottak, ha azokat megtevesztésre alkalmas módon közlik. Az előzetes álláspont után előadottak szerint a keretjellel szabályban (Szabályzat 11.1 pont) foglalt általános, a tisztességtelen ügyfélszerzésre vonatkozó tiltás és a kifejezetten megengedett reklámok (Szabályzat 11.4. pont) közötti szürke zónában nincs kifejezett tiltás, mint ahogyan azt a Versenytanács értékelte. Ugyanakkor, ugyanezen, majd későbbi jegyzőkönyvi nyilatkozatban adta elő azt is, miszerint a gyakorlatban nem lehetséges olyan ügyvédi árhirdetés, ami ne lenne megtevesztő, ami a gyakorlatban a Kamara nyilatkozatát alapul véve is a teljes tilalmat jelenti, mivel eleve nem enged teret a fenti hivatkozott egyedi mérlegelésnek.

A Versenytanács szerint a díjra és ezáltal a nem szabályozott tilalmakra vonatkozó korábbi, így a 13. számú jegyzőkönyvben tett, nyilatkozatokhoz hasonló teljes álláspont-változás érhető tetten a tisztességtelen ügyfélszerzés (Szabályzat 11.1. pont) körében is. E szabály vonatkozásában a eljárás során a Kamara több nyilatkozatot tett anélkül, hogy említette volna a szabály utóbb hivatkozott kamarai vagy egyes ügyvédi értelmezését. E helyett részletesen nyilatkozott a szabályban nevesített – általa azonosnak tartott - felhajtó és ügynök tilalmának okaira.

A Versenytanács – fentiektől függetlenül is - fenntartja a 30. pontban írt álláspontját azzal, hogy a kamarai nyilatkozatok ellentmondásossága is alátámasztja a versenytanácsi értelmezést.

Fenntartja, hogy a Szabályzat 11. 1. pont etikai elvárást és nem reklámszabályt tartalmaz, így annak helye a Szabályzat 15. pontjában lenne, ami az etikai szabályokat tartalmazza.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy egyébként sem nem lenne jogszerű az olyan szabályozás, ami quási jogalkotói jogkörrel ruházza fel a jogalkalmazó Kamarát azáltal, hogy az általa (később) előadott parttalan jogértelmezéssel ruházza fel tagjai viszonyában. (A Kamara Tpv.-analógiája kapcsán rögzíti a Versenytanács, hogy éppen emiatt került át a korábban hatályos Tpv. 3. §-a a bíróság hatáskörébe, megakadályozandó, hogy más szerv „alkosson” jogot., mely nem kevésbé veszélyes akkor sem, ha azt az egyébként éppen funkcióban lévő, de egyébként azonos jogállású ügyvéd teszi ezt más ügyvédekkel szemben).

Megjegyzi továbbá, hogy – közismerten - az ügyvédek nem feltétlenül ítélik meg azonosan még ugyanazt a tényállást sem.

A Szabályzat 11.1.pontja vonatkozásában a Versenytanács álláspontja változatlanul az, hogy mivel még az eljárás alá vont Kamara sem definiálta az itt használt, ”és” kötőszó mellett használt fogalmakat, azok – a Kamara szerint is helytelennek tartott fogalmazással is összefüggésben - az ügyvédek által sem voltak értelmezhetők.

A „személyes megkeresés” fogalmat, ami azonos lehet a két fogalomban, először az előzetes álláspont használta, úgy találva, hogy a személyes megkeresést nem aránytalan tiltás, ettől azonban - ezen rendezőelv mentén - eltér a reklámügynökség igénybevétele.

Ez utóbbi a Versenytanács szerint – a Kamara álláspontjával ellentétben - nem tekinthető ésszerűtlennek, mivel a reklámozás szokásosan ügynökségek igénybe vétele mellett történik, ami természetesen nem kötelező, de tiltani sem lehet.

Utal a Versenytanács az Európai Unió Ügyvédek Kódexére, ami a média széles skáláján lehetővé teszi a reklámok megjelentetését.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy fenti ügynök-fogalmak nem azonos a Kamara által hivatkozott marketing tanácsadó. Ilyen típusú fogalmat az állásfoglalás is tartalmaz

(közreműködő-fogalom) , amit a Versenytanács a reklámtiltás kapcsán nem kifogásolt, illetve azt nem is nevesítette.

A Wouters ügyben használt ésszerűség-kritérium a Versenytanács szerint fenti relációban nem alkalmazható maradéktalanul a Kamara által előadott módon. A már kifejtésre került okból a személyes megkeresés ésszerű korlátozás, azonban ez nem mondható el az ügynök fogalom kapcsán.

Az ésszerűség egy racionális megfontolás eredménye (lehet), de nem jelentheti azt, hogy a téves, pontatlan fogalmazás következménye, vagy egy fogalom át nem gondoltsága az ésszerűsége körébe vonható.

32. Az Etikai Szabályzat 11/2. pontja alapján tilos olyan látszatot kelteni, hogy az ügyvéd, egyes hatóságoknál eljárva a többi ügyvédnél kedvezőbb eredményt tud elérni, vagy az ügyet gyorsabban tudja elintézni.

A Kamara előadása szerint a szabály egyértelmű, csak az amúgy is bűncselekménynek számító befolyással üzérkedést kívánják szankcionálni és tiltani.⁵⁴ A magatartást oktatási, iránymutatási céllal fogalmazták meg, mint viselkedési szabályt.

A 11/2. pont szövegezése, és kifejezetten a reklámokra vonatkozó 11. pontban való elhelyezése alapján ez a szabály is versenyjogi értelmezés alá vonható. A hatóságokkal kapcsolatos magatartást egyébként is a 12. pont szabályozza.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy éppen a jogellenes befolyással való üzérkedéssel kapcsolatos közlés megjelenítése és ennek tiltása nem lehet életszerű a reklámszabályok között, a nyilvános reklámmal összefüggésben.

Azzal, hogy a szabály a reklám szabályok között szerepel, a Kamara által előadottakhoz képest többlet tartalmat kap, tilalmazva annak közlését is, hogy egy ügyvéd, vagy ügyvédi iroda - a hatósággal való jogellenes kapcsolatától függetlenül -, valamilyen objektív körülmény folytán képes valamely ügyet gyorsabban, vagy eredményesebben elintézni. Az ilyen közlés - annak valós tartalma esetén is - tilalom alá eshet a szövegezés helyét és főként tartalmát alapul véve.

A 11/2. pont – kifejezett rendelkezésként – csak az összehasonlítást tilalmazza, a saját tevékenységgel kapcsolatos reklám tiltásáról nem szól.

Erre tekintettel a Versenytanács fenti tiltást a 11/3 ponttal együtt értékelte.

33. Az Etikai Szabályzat 11/3. pontja tiltja, hogy az ügyvédek azt hirdethessék, hogy egyes ügyeket más ügyvédeknel kedvezőbb anyagi feltételek mellett vállalnak és intéznek el.

Tiltja továbbá a tevékenység más ügyvédek tevékenységével történő összehasonlítását is, vagyis a tilalom valamennyi összehasonlító reklám közzétételére kiterjed anélkül, hogy bármilyen különbséget tenne például a különböző ügyvédi tevékenységek között.

33.1. Az Elsőfokú Bíróság és a Bizottság által az EPI ügyben tett megállapítások szerint, a tisztességes összehasonlító reklám több információt ad a fogyasztóknak, így döntésük meghozatalakor teljesebb ismeretek alapján hozhatnak racionális döntést. Az összehasonlító reklám tilalma megakadályozza a hatékonyabb vállalkozások térnyerését, míg a kevésbé hatékony vállalkozásokat kedvezőbb helyzetbe hozza.

---

⁵⁴ Vj-180/2004/13. 9. oldal.

Az Elsőfokú Bíróság az etikai kódex reklámmal kapcsolatos rendelkezéseit vizsgálta a 81. cikk alkalmazásában, és az összehasonlító reklám kapcsán⁵⁵ kifejezetten megerősítette a bizottsági megállapítások helyességét a szabadalmi ügyvivők etikai kódexe vonatkozásában.

33.2. A Versenytanács a Kamara Etikai Szabályzatának 11/3. pontja értékelésekor abból indult ki, hogy az olyan, valós állításokat tartalmazó összehasonlító reklám - amely nem téveszti meg a fogyasztót - nem tiltott.

Az Etikai Szabályzat fentiektől eltérő, annál szigorúbb követelményt határoz meg azért, hogy a valóban kedvezőbb áron, vagy más szempontjából kedvezőbb szolgáltatást nyújtsanak – az összehasonlítás módszerével - nem adhatják át az ebből eredő előnyöket a fogyasztóknak.

A Versenytanács a tilalom értékelésénél figyelembe vette azt is, hogy az ügyvédi tevékenység jellemzően nem eredménykötelem, így annak eredményessége bizonytalansági tényező lehet (képviselő).

Az értékelésnél figyelemmel volt arra is, hogy – az eljárás alá vont Kamara jelen eljárásban tett előadásával szemben - az ügyvédi tevékenységen belül is vannak olyan tevékenységi körök, amelyek sztenderdizáltak, és melyek kapcsán a szolgáltatás, illetőleg az eredmény bizonytalansága nem domináns (pl. okiratszerkesztés, melyek megbízási díját jellemzően %-osan határozzák meg az ügyvédek). Az ilyen tevékenység – amire nézve az ajánlott díj kapcsán az eljárás alá vont is nyilatkozott - tekintetében a reklámozás általánosságban nem tekinthető alkalmasnak a fogyasztók félrevezetésére. Versenyjogi megközelítés szerint, az ilyen „termékesedő” szolgáltatások nyújtása során - azok megfelelő beazonosíthatósága esetén helyénvaló lehet pl. az árverseny.

33.2.1. A 11/3. pont alatti korlátozás *azonban* nem a szolgáltatás jellemzőinek (áraknak vagy áralkalmazási feltételeknek) reklámozását tiltja, hanem azok összehasonlíthatóságát.

A Versenytanács szerint a szakmai szabályozások kapcsán tekintettel kell lenni a szakmák különbségeire, sajátosságaira is, így általános szabály nem alkalmazható.

Ehhez képest vizsgálta a Versenytanács, hogy a vizsgált szabályozás (tevékenység és ár összehasonlítás tilalma) alátámasztható-e az ügyvédi alapértékekkel, a szolgáltatás minőségének biztosításával, valamint a társadalom egésze szempontjából fontos egyéb szempontokkal.

E körben értékelte a szakma szabályozással kapcsolatos felelősségét, továbbá a szabályozás negatív következményeinek elhárításában betöltött szerepét.

A Versenytanács szerint az ügyvédi szakma reklámszabályainál - fenti szempontból - elsősorban az ügyvédeket kötelező, célhoz kötött, garanciális jellegű titoktartási kötelezettséget kellett vizsgálni, mely akadályát képezheti annak, hogy ügyfelekkel kapcsolatos ismereteiket – hozzájárulásuk nélkül – nyilvánosságra hozzák.

A Versenytanács elfogadta a Kamara azon álláspontját, miszerint a titoktartási kötelezettség akadályozza az alkalmazott díjak nyilvánosságra hozatalát, illetve nem teszi lehetővé (reálisan) valós tartalmú összehasonlító árreklám közzétételét, amit erősít az is, hogy az ügyvéd és az ügyfél díjmegállapodása szabad megállapodás tárgya, miáltal a díjak egyéniesíthetők. Bár bizonyos ügyvédi tevékenységek (pl. okiratszerkesztés) – a fent írtak szerint – standardizálhatók, ez azonban önmagában nem teszi lehetővé az objektív összehasonlítást, mert az összehasonlításhoz - ahogyan arra az eljárás alá vont Kamara is hivatkozott – összehasonlításra alkalmas, ismert és valós információkra van szükség, aminek megszerzését akadályozza a titoktartási kötelezettség.

---

⁵⁵ EPI bírósági ügy 75. pont.

Az a körülmény, hogy a Kamara elképzelhetőnek tartja nem kötelező, ajánlott díjak közzétételét - mely középértéket határozná meg ügykategóriánként, vagy perértékenként és amelytől mind lefelé, mind felfelé el lehetne térni - nem jelenti azt, hogy az ügyvédek, a titoktartási kötelezettség folytán egyénileg is rendelkeznének az összehasonlításhoz szükséges adatokkal, másrészt ilyen ajánlott díjakat a Kamara sem tett közzé.

33.2.2. A Versenytanács szerint fentiek nem vonatkoznak feltétlenül az Útv. 5. § (3) bekezdésében írt egyéb ügyvédi tevékenységgel kapcsolatos díjakra, mely tevékenységek egyike az Elsőfokú Bíróság által a CIB ügyben vizsgált szabadalmi ügyvivők etikai kódexe révén érintve volt.

A Versenytanács szerint ugyanakkor a más szakmai területeket is érintő, egyéb ügyvédi tevékenységek vonatkozásában az eljárás alá vont Kamara - a bizonyítási teher ellenére - nem indokolta meg, hogy miért terjeszti ki ezen szakterületekre is a díjra vonatkozó korlátozást.

33.2.3. A Versenytanács - figyelemmel arra, hogy a valós állításokat tartalmazó reklám, amely nem téveszti meg a fogyasztót, általában nem lehet tiltott, az árak összehasonlíthatósága után külön értékelte - az ott figyelembe vett alapértékre tekintettel -, hogy indokolt és arányos-e az ügyvédi *tevékenységre* vonatkozó összehasonlító reklám általános tiltása.

A Wouters ügyben kifejtett elveket elfogadó álláspontja szerint a titoktartás alapelve - mely garanciális okokból az egész ügyvédi eljárást jellemzi -, figyelembe véve azt is, hogy a szolgáltatás további feltételei is szabad megállapodás tárgyát képezik, arányos korlátozást eredményez a szakmai tevékenységet (és nem azok adottságait, körülményeit) összehasonlító reklám vonatkozásában, mivel a hasonlításnak (a titoktartás miatt) nincs objektív, mérhető mércéje.

A Versenytanács szerint az összehasonlító reklám csak az esetben fejt ki pozitív piaci hatást, amennyiben képes a fogyasztók tárgyyszerű tájékoztatására.

Megjegyzi továbbá, hogy a CCBE egyébként piacbarát szabályozása sem tartalmaz megengedő szabályt a tevékenységet összehasonlító reklámra nézve.

33.2.4. Fentiek ellenére lehet olyan ismérv, melynek alapján lehetőség adódik az összehasonlításra úgy, hogy annak nem feltétlenül akadály a titoktartási kötelezettség, illetve más alapérték.

Például objektíve alátámasztható az olyan, főként az ügyvédi irodákkal kapcsolatos összehasonlító tényközlés, ami anélkül, hogy az árakat, az ellátott ügyek minőségét, eredményességét, gyorsaságát (amit az ügyvéd nem tud feltétlenül befolyásolni), vagy az ellátott ügyek számát összehasonlíttatná, közli, hogy egy adott irodában van, más irodákhoz hasonlítottnak, például a legtöbb, adott jogterületre specializálódott ügyvéd, vagy például a technikai ellátottságot hasonlítja össze.

Ezekre az összehasonlításokra vonatkozó korlátozás – mivel függetlenek az alapértékektől - a mentesülés körébe eshet.

33.2.5. Az eljárás alá vont a más szakmai területeket is érintő egyéb ügyvédi *tevékenység* (Útv.5. § (3) bekezdés) vonatkozásában sem indokolta meg, hogy miért terjeszti ki a korlátozást ezen, a szomszédos piacokkal kapcsolatos szakterületekre is, így a Versenytanács e vonatkozásban indokolatlannak tartja az összehasonlítást tiltó szabályt.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy az egyéb ügyvédi tevékenységekre alkalmazhatóan – ezek közé tartozik a szabadalmi ügyvivői tevékenység is – az Elsőfokú Bíróság (CIB ügy) az összehasonlító reklám tilalma kapcsán azzal utasította el a felek érvelését, hogy nem

indokolták meg kielégítően azt, hogy miért szükséges az alkalmazott versenykorlátozás a szakmai méltóság megőrzéséhez⁵⁶, ami fenti vonatkozásban is megállapítható.

Fentiekre tekintettel a Versenytanács a - fogalmazásból eredő - *általános, minden díjra és a tevékenységre egységesen kiterjedő* ár-összehasonlító szabályt versenykorlátozónak tartja.

Az eljárás alá vont Kamara előzetes álláspontra tett előadása kapcsán kifejti a Versenytanács, hogy a Kamara pótlólag sem nyilatkozott az egyéb ügyvédi tevékenység alapértékeire, holott a kizárólagos ügyvédi tevékenység vonatkozásában kiemelt jelentőséget tulajdonított a szakmák különbözőségének – sajátját az igazságszolgáltatáshoz való kötöttségben megjelölve -, és ismert volt előtte a CIB ügy is.

33.3. A szakma szabályaiból levezethetőnek találta a Versenytanács a 11/2. pontban a „kedvezőbb eredmény”-re utaló ügypontozásra vonatkozó összehasonlítást tiltó rendelkezést is.

Ez utóbbi döntésénél a Versenytanács részben figyelembe vette, hogy az ügyvédi tevékenység nem eredménykötelem, továbbá a titoktartási kötelezettség miatt az ügyvédek nincsenek abban a helyzetben, hogy egymás eredményességéről, gyorsaságáról megbízható, összehasonlításra is alkalmas, adatokkal rendelkezzenek.

A gyorsaság vonatkozásában az objektív összehasonlítást erősen befolyásolja, hogy a bíróságok, vagy más hatóságok tevékenysége által befolyásolt gyorsaság fogalma nehezen lenne értelmezhető és mérhető.

Utóbbi esetben is más megítélés alá esik az egyéb ügyvédi tevékenység, mely viszonylatban érvényesnek tekinthetők a 36.2.5. pontban írtak.

Fentiek indokolás alapján a kellően nem differenciált tiltás versenykorlátozó.

34. Az Etikai Szabályzat 11/4. pontja nevesíti, az előző pontokban felsorolt tilalmakkal szemben azt, hogy a Szabályzat mit tekint megengedett, alkalmazható reklámnak.

A 11/4. pontból közvetve megállapítható, hogy minden más, az ott írt feltételt nem teljesítő reklámot tiltottá minősíti a Szabályzat.

34.1. A 11/4. a) alpont alapján az ügyvéd működésével kapcsolatos legszükségesebb adatok (iroda, székhely, telefon) és változásaik tehetők közzé, melyek minimálisan szükségesek ahhoz, hogy a szolgáltatás létezésére felhívják a figyelmet. A közzététel két hónapig tarthat.

A 11/4.b.) alponttal (tevékenységváltozás közlés) és a 11/4. d.) alponttal (szakemberként való publikálás, és az írott sajtóban, elektronikus médiában történő nyilatkozattétel) kapcsolatban versenyjogi aggály nem merül fel.

A 11/e. pont az egyéb ügyvédi tevékenység kapcsán közzétehető tényeket tartalmazza.

34.2. 11/4 pontból az a.) c.) és e.) pont vonatkozásában indokolt önálló értékelés.

A 11/4. a) alpontból korlátozásként nevesíthető az a rendelkezés, hogy az ott megjelölt adatok két hónapig tehetők közzé.

A 11/4.c) alpont a „mindenki számára nyilvánosságot biztosító helyen” (pl. telefonkönyv, szaknévsor, szakmai jegyzék stb.) engedi meg általánosságban a nyelvtudás és szakterület megjelenítésével bővítetten az a.) pontban írt adatok közzétételét, tiltva a kiemelt betűtípust, és a hirdetés kiemelt nagyságát.

A 11/4 a.) alpont időbeli korlátozása, értékelhetően, nem volt alátámasztva az alapértékekkel.

---

⁵⁶ EPI bírósági ügy 77. pont.

A 11/4 c.) pont szövegezése szerint a zárójelbe tett szövegből megállapíthatóan, az ott megengedett reklámozási formákba legfeljebb az írott sajtó sorolható be, a betűtípus és hirdetési nagyság kitételek ugyanis nehezen, vagy egyáltalán nem értelmezhetőek a TV és a rádió esetében. Fentiek miatt, bár a szövegezés (a „stb.” alkalmazásával) elvben tág teret hagy az értelmezésnek, a fogalmazás inkább a szűkítő értelmezést sugallja.

A Versenytanács a Bizottság már idézett álláspontját osztja e vonatkozásban is. Az egyértelműen nem értelmezhető fogalmazásból eredő tiltás önmagában versenykorlátozó lehet, bizonytalanságban hagyva a szakmát az igénybe vehető reklámhordozók tekintetében.

Mindamellett, ettől függetlenül is, nem alátámasztott a tiltás sem a betűtípus, sem a hirdetési felület nagysága, sem pedig az igénybe vehető reklámhordozók tekintetében (11/4.c. pont).

A Kamara által hivatkozott CCBE vonatkozó szabálya szerint (2.6.2.pont) az ügyvéd reklámozhatja önmagát a média bármely formája, úgy, mint sajtó, rádió, televízió, elektronikus kereskedelmi kommunikáció útján, vagy bármely más módon, amennyiben ez a reklám megfelel a 2.6.1. pontban foglalt követelményeknek, azaz az általa nyújtott szolgáltatásokról pontos, nem félrevezető tájékoztatást ad, és nem sérti a titoktartás kötelezettségét, vagy más alapvető értékeket.

Fenti követelmény reálisan támasztható az eljárás alá vont Kamara Szabályzatával szemben is, annál is inkább, hogy a CCBE is ugyanazon alapértékek figyelembe vételével hozta meg döntését, nevesítve azokat a Kódexben.

Anglia példáját figyelembe véve ott még az illusztrációk, fotók közzététele is megengedett, illetve máshol a tilalmazás a „jó ízlés” és „méltóság” körében van meghatározva (Franciaország).

Megjegyzi a Versenytanács, hogy az állásfoglalás engedi arckép közzétételét az Interneten.

34.3. A 11/4. pont e) alpontja az egyéb ügyvédi tevékenység kapcsán szintén csak a név, cím, elérhetőség és a tevékenység közzétételét engedi.

Az Ügyvédi tv. 5. § (3) bekezdés szerint az ügyvéd elláthat egyéb tevékenységeket is, pl. adótársadalombiztosítási, pénzügyi tanácsadást, ingatlanközvetítést, szabadalmi ügyvivői tevékenységet.

A Versenytanács szerint ezen, nem kizárólagos ügyvédi tevékenységek esetében semmi – vagyis még a kizárólagos tevékenység esetben hivatkozott, az igazságszolgáltatáshoz való viszonyhoz kötődő alapértékek sem - indokolják a közzétehető információk szűk körre történő korlátozását.

Fenti vonatkozásban az ügyvédek hasonló megítélés alá kell, hogy esnek az ugyanezen tevékenységet folytató más vállalkozásokkal, vagyis magatartásuk az általános piaci szabályok szerint értékelhetőek, és ehhez kell igazodni a reklámtevékenység szabályainak is.

Az indokolatlan reklámkorlátozás sértheti a versenyhez fűződő közérdeket.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy a versenykorlátozás negatív érintheti az ügyvédek helyzetét a szomszédos szakmák képviselőivel folytatott versenyben is.

35. A Kamara által alkalmazott szabályozási módszer a Versenytanács szerint ugyan nem jelent teljes általános tiltást (a 11/4. pont a.)- e.) pontban írtak ugyanis megengedő szabályok), de a további reklámozás lehetősége vonatkozásában a szabályozás teljes tilalomként jelentkezik.

A fenti formában megvalósított reklámkorlátozás, az írt kivételekkel, gyakorlatilag a teljes szolgáltatást lefedti.

Az Elsőfokú Bíróság az EPI ügyben hozott ítéletében a reklámkorlátozások értékelésekor kifejtette, hogy a reklám bármely piacon a versenyhelyzet fontos elemét jelenti, hiszen jobb képet biztosít az egyes piaci szereplők értékéről, szolgáltatásaik minőségéről és áraikról.⁵⁷

35.1. A tilalmak között egyik legfontosabb korlátozásként jelentkezik, hogy árinformáció semmilyen formában nem tehető közzé az ügyvédi szolgáltatások kapcsán, mely álláspont szuverenitást az állásfoglalásban is megjelenik.

Az árak közzétételére vonatkozó reklámkorlátozás, mivel az ár a verseny egyik lényeges eleme, még a szellemi szabadfoglalkozások esetében is - függetlenül attól is, hogy a szolgáltatásnak vannak más, a fogyasztók szempontjából további lényeges árutulajdonságai is, így például minőség, megbízhatóság – versenykorlátozónak tekinthető.

Ha a fogyasztó nincs birtokában az árakkal kapcsolatos információnak, akkor nem tud a számára megfelelő, de esetleg kedvezőbb árú szolgáltatás piaci létéről, így csökken annak lehetősége, hogy a számára megfelelő szolgáltatást válassza, vagy a már igénybevett szolgáltatás helyett másik szolgáltatást, egyben ügyvédet válasszon. Az árinformációk reklámozhatóságának hiányában a fogyasztók keresési költségei nőnek, a keresés megnehezedik, mivel jelentős keresés (több ügyvéd személyes megkeresése, majd összehasonlítása) után juthat a fogyasztó abba a helyzetbe, hogy az ár és egyéb információ birtokába, és a kialakult bizalom alapján, megkösse a megbízási szerződést, mely körülmény a keresés ellen hat. (Az ügyvád kiválasztásának más formái a saját tapasztalat és jellemzően más laikus fogyasztók ismeretanyaga lehet, mely utóbbi bizonyos ponton nem különbözik a nem kívánatos személyes megkereséstől.).

A fogyasztók alulinformáltsága miatt a piac szereplői sincsenek ösztönözve a versenyzésre, és ezáltal alacsonyabb árak alkalmazására, vagy/és a minőség növelésére, így a reklámozás tilalmával elérhető a verseny korlátozása, a piaci viszonyok megmerevedése.

Az árak reklámozása fokozza az árversenyt, ami a Versenytanács szerint nem jelenti azt, hogy ezáltal csökkenne a szakmai színvonal, vagyis alacsony áron rossz minőségű szolgáltatást nyújtanának, sőt a hatásos verseny elfogadott következményeként az ügyvédek az árverseny mellett a minőség javítására kényszerülnének.

Aki a szakma egyébkénti etikai szabályait figyelmen kívül hagyva jelenleg gyenge minőségű munkát végez, azt önmagában a reklámtilalom nem tartja vissza az alacsony minőség nyújtásától tekintettel arra is, hogy közismerten nagy az ügyvédi létszám, viszont alacsony a fogyasztók informáltsága. Az alacsony informáltság jelen körülmények között azt eredményezheti, hogy a legközelebbi ügyvédet veszik igénybe, függetlenül annak díjaitól és egyéb adottságaitól.

Az árak ügyvédi szolgáltatásban betöltött szerepét jól mutatja, hogy az Ügyvédi tv. 23. § (1) bekezdése szerint az ügyvéd és a megbízó között a megbízás akkor jön létre, ha a felek megállapodtak a megbízás tartalmában, a megbízás díjában és az előrelátható költségekben.

A szabályt a MÜK etikai kódex is átveszi.

Az ár tehát nem tekinthető az ügyvédi szolgáltatás elhanyagolható tényezőjének akkor sem, ha a szolgáltatás minőségének Kamara által hivatkozott jelentőségét nem vitatja a Versenytanács.

Az árak ismeretlen volta nem eredményezi a minőség javulását, mint ahogyan ismertté válásuk sem jár együtt törvénytörően a minőség romlásával.

---

⁵⁷ T-144/99 ügy Institute of Professional Representatives before the European Patent Office kontra Bizottság [EBHT II-1087. o., 72. pont] (továbbiakban „EPI bírósági ügy”)

Mindamellet a fogyasztóknak biztosítani kell a jogot, hogy megfelelő ismeretanyag birtokában hozzák meg fogyasztói döntésüket.

Az árinformáció jelentőségére utal az az információ is, hogy a Kamara támogatná a nem kötelező ajánlott díjtételek kibocsátását.⁵⁸

A Debreceni Ügyvédi Kamara közgyűlése által elfogadott díjképzési ajánlat egyedi mentesítése tárgyában indult eljárásban a Versenytanács Vj-56/2003/18. szám alatt hozott határozata 12. pontjából megállapítható, hogy a kezdeményezést az eljárás alá vont Kamara is támogatta. A határozat 13. pontja szerint az ajánlott díjra vonatkozó döntést a Debreceni Kamara az ügyvédek és állampolgárok részéről megfogalmazódott igénnyel magyarázta. Hasonlóan nyilatkozott a Kamara is jelen eljárásban.⁵⁹

Fentiekből az a következtetés vonható le, hogy - a szakma gyakorlóinak véleménye szerint - a piac különböző szereplőinek részéről megfogalmazódott az igény az árinformációk közzététele iránt.

Jelen eljárásban ez azt jelenti, hogy az ár közlése, megismertetése és az ezt elősegítő reklámozás szükséges, vagyis a tilalom nem indokolt - az eljárás alá vont Kamara fenti álláspontjából is levezethetően - a verseny egyik fontos elemét képező díj-közlés tekintetében.

A Kamara véleménye azt is jelenti, hogy az ajánlott árlistát a Kamara össze tudná állítani, így a jelen eljárásban - más szempontból - előadott álláspontja ellenére, mely vitatja, hogy a díjakat jogszerűen közzé lehet tenni, nem kizárt, hogy az egyes ügyvédek (kiknek információi alapján alakították ki hivatkozott eljárásban megjelenített díjakat) is képesek az áraikat közzétenni reklámozási céllal úgy, hogy hasznosítható információ legyen a fogyasztók számára anélkül a negatív piaci hatás nélkül, hogy az árak egységesednének, és ezáltal fennállna a verseny megszűnésének veszélye.

Az eljárás alá vont Kamara feltehetően félreértette a Versenytanács álláspontját, amikor az előzetes álláspontot követően csodálkozásait fejtette ki a vonatkozásban, hogy a Versenytanács kívánja bevezetni az ajánlott ár intézményét. Továbbá feltehetően nem ismeri a Vj56/2003. számú eljárás adatait sem, ahol nem középértéket kívánt ajánlott díjként bevezetni az illetékes kamara, illetve, az adatszolgáltató ügyvédek jellemzően fix díjat kamarával, vagyis ismerték ezeket.

Az Európai Unió Ügyvédek Etikai Kódexe⁶⁰ és ezzel összhangban a tagállamok nagy része sem tiltja az árreklámot, és jellemzően az ügyvédek által saját szolgáltatásukról nyújtott tájékoztatást sem, feltéve, hogy az pontos, nem félrevezető, és nem sérti a titoktartás kötelezettségét vagy más alapvető értékeket.

Az árak reklámozásának versenykorlátozó jellegét mutatja az Egyesült Államok példája, még akkor is, ha annak nincs közvetlen relevanciája az EK vagy magyar versenyjog alkalmazásában. Az amerikai antitröszt jogban az árak reklámozásának tilalma „per se” jogsértésnek minősül, azt az árrögzítés közvetett formájának tekintik.

Egy jogsértés akkor tartozhat a „per se” kategóriába, ha versenykorlátozó következményei annyira nyilvánvalóak, hogy szükségtelen akár a tényleges hatások bekövetkezésének bizonyítása is. Ezekben az esetekben nem kell megvárni, míg jelentkezik a versenykorlátozó következmények, mert a tapasztalatok alapján az valószínűsíthető. Az Egyesült Államok kontra Gasoline Retailers Association ügyben⁶¹ a bíróság per se jogsértést állapított meg azzal összefüggésben, hogy a felek megállapodtak abban, hogy áraikat nem reklámozzák. Bár ez nem árrögzítés, a bíróság

⁵⁸ Vj-180/2004/13. 2. oldal.

⁵⁹ Vj-180/2004/17. 2. oldal.

⁶⁰ http://www.ccbe.org/doc/Hu/code2002_hu.pdf

⁶¹ United States v. Gasoline Retailers Association, 285 F.2d 688, 691 (7th Cir. 1961).

megállapítása szerint az árak befolyásolására irányult, így függetlenül attól, hogy ezt milyen mechanizmus révén érték el, a magatartás jogsértő.

35.2. Az Elsőfokú Bíróság az EPI ügyben hozott ítélete a reklámmal kapcsolatban úgy foglalt állást, hogy az a versenyhelyzet fontos elemét jelenti, mivel jobb képet biztosít az egyes piaci szereplők értékéről, szolgáltatásaik minőségéről is.⁶²

A Versenytanács szerint a szolgáltatás reklámtilalmára vonatkozó szabályok a Wouters ítéletben írtak és Szabályzat 11/4. pontban írt megengedő szabályok figyelembevételével is aránytalan és indokolatlan korlátozást hoztak létre (38.1. pontban írtak).

Ilyen mértékű korlátozások nem szerepelnek a CCBE, de jellemzően más tagállamok Kódexeiben sem (Anglia, Ausztria, Franciaország, Hollandia, Németország, Olaszország).

A CCBE által nevesített alapelvek (függetlenség, bizalom, személyes feddhetetlenség, titoktartás), a reklámra vonatkozó rendelkezések megalkotásakor nyilvánvalóan fenti vonatkozásban is figyelembe vételre kerültek a szabályozáskor, és az eljárás alá vont által hivatkozott jogállamiság elvét a CCBE Kódexe is rögzítette azzal, hogy az ügyvédi hivatás különleges szerepet tölt be, mivel feladata az igazság szolgálata és azok érdekeinek érvényesítése.

Fentiek folytán az eljárás alá vont Kamara alaptalanul hivatkozott a CCBE Kódexre és ennek kapcsán az alapértékekre is.

A Kamara védekezésében írtakra kifejti a Versenytanács, hogy a Versenytanácsnak nem kötelessége a mintegy új szabályzat megalkotásával felérő útmutatás készítése. A versenyfelügyelet utólagos normakontrollt valósít meg, és az a körülmény, hogy az előzetes álláspont a díjkiözlésre vonatkozóan különböző lehetőségeket jelölt meg (pl. ajánlott díj, rezsióradíj, standardizált szolgáltatások) nem ró rá további kötelezettségeket. Bár fenntartja, hogy ezek a hírközlési módszerek felhasználhatók, illetve széles körben ismertek, pl. szerződéskötés körében az ügyvédek alkalmazzák is a szerződési értékhez mért százalékos díjtételt, melyek vonatkozásában, a Versenytanács szerint, az ún. „től-ig” határon belüli díjkiözlés is megjelenhet.

Elnökségi állásfoglalás értékelése az EKSz. 81. cikk (1) bekezdése alapján

36. A Versenytanács kiindulásul - a Grtv. 2.§ g) pontjában írtakra figyelemmel – először abból a szempontból értékelte az Elnökségi állásfoglalást, hogy a versenyjog hatálya alá vonható rendelkezéseket elkülönítse a más típusú, jelen eljárásban irreleváns rendelkezésektől.

Eszerint azokat a rendelkezéseket vizsgálta, amelyek a szolgáltatás értékesítésével, így a vállalkozás nevével, megjelölésével, tevékenységének népszerűsítésével voltak kapcsolatba hozhatók.

Az Elnökségi állásfoglalás a szabályozásnál az Etikai Szabályzathoz hasonló módszerrel fogalmazza meg a megjelenés lehetséges formáit azzal a különbséggel, hogy az Etikai Szabályzattal szemben a „*nem minősül reklámnak*” kitétellet engedi meg az önmegjelenítés meghatározott formáit. Fenti formában engedi az ügyvéd (arc) fényképének, szakmai önéletrajzának, jogi szakmai vagy jogtudományi publikációinak közzétételét, szakmai gyakorlatának bemutatását, nyelvismeretének feltüntetését, mely megjelenés feltétele a valós tényeket tartalmazó, tárgyilagos, mértéktartó közzététel, ami nem ütközik az Etikai Szabályzat 11.2 és 11.3. pontjaiban foglalt összehasonlítást tiltó rendelkezésekbe.

---

⁶² T-144/99 ügy Institute of Professional Representatives before the European Patent Office kontra Bizottság [EBHT II-1087. o., 72. pont] (továbbiakban „EPI bírósági ügy”)

A Versenytanács szerint míg a „nem minősül tiltott reklámnak” fordulattal az Etikai Szabályzat abból indul ki, hogy az ott megengedett magatartások reklámnak tekinthetők, addig az Elnökségi állásfoglalás kivette a gazdasági reklámok közül az általa nem tiltott magatartásokat azért, hogy azokat nem is minősítette reklámnak.

36.1. Az Elnökségi állásfoglalás az ügyvédi honlap funkcióját - mely szerint a honlap mindenki számára nyilvánosságot biztosító információ-közlési és hozzáférési forrás – fentiektől függetlenül versenybarát módon határozta meg. További rendelkezése, miszerint „az ügyvéd által való megjelentetésének célja és tartalma nem haladhatja meg az ügyvédről és annak szakmai képzettségéről, tevékenységéről való tárgyilagos és etikus nyilvános tájékoztatás kereteit”, arányos korlátozást fogalmazott meg.

36.2. A állásfoglalás részletszabályaiban határozza meg a honlap címére, elnevezésére, valamint látogatottságára vonatkozó kritériumokat, továbbá annak engedélyezett tartalmát. Azáltal, hogy az Internetes elérhetőségre egyébként is jellemző Internet-címet nevesít jelöl meg, illetve kimondja, hogy a honlap elnevezése nem tartalmazhat olyan elemet, amely az Internetes keresés során indokolatlan előnyt eredményezne az ügyvéd javára (más ügyvédekkel szemben), a Versenytanács álláspontja szerint nem vezetett be indokolatlan korlátozást.

36.3. Tiltást a honlap látogatások számának hozzáférhetősége (számláló), valamint a látogatók e-mail címének gyűjtésére fogalmaz meg az állásfoglalás. Mindezek tilalma a Kamara álláspontja szerint a személyes adatok védelmét szolgálja, mivel az adatvédelmi törvény rendelkezéseibe ütközhet a címek szisztematikus gyűjtése, és azok adatbázisként való felhasználása.⁶³

A Versenytanács álláspontja szerint az e-mail címek gyűjtése - jelen szabályozás mellett - nem vonható a versenyjog hatálya alá, mivel az nem minősül gazdasági reklámtevékenységnek. Az e-mail címek gyűjtése legfeljebb az ügyvéd majdani reklámtevékenységét szolgálhatja azért, hogy a gyűjtés lehetővé teheti a potenciális ügyfelek későbbi elérését a címek ismerete folytán. Az így gyűjtött e-mail címekkel összefüggésben, azok reklám célú felhasználhatóságot, továbbá annak módját egy későbbi kamarai szabályozás rendezheti.

A honlap látogatások száma, bár elvileg jelezheti az adott ügyvéd keresettségét, nem szolgáltat értékelhető, objektív, hasznosítható információt, mivel bárki, adott esetben a szolgáltató is, növelheti a honlapon megjelenő keresettség mutatót, így jellegénél fogva a magatartás nem alkalmas a versenyviszonyok befolyásolására.

36.4. Az állásfoglalás kifejezetten tiltja továbbá a reklám közlésére szolgáló felületek, azaz a bannerek, és a hyperlinkek alkalmazását is.

A Kamara indoklása szerint az Ügyvédi tv. 5. §-a nem teszi lehetővé az ügyvédek számára a más javára végzett reklám tevékenységet. A rendelkezések nem az önreklámozást, hanem a más javára végzett hirdetést tiltják, illetve⁶⁴ a másik honlapra linkelés azt az érzetet kelti a honlap látogatójában, hogy annak a tartalmát is jóváhagyta az ügyvéd.

A Versenytanács szerint fenti magatartástilalmak nem tekinthetők a Grtv. 2.§ g.) pontja szerinti reklámnak, mivel azok nem az ügyvédi szolgáltatást hivatottak népszerűsíteni, tehát nem az ügyvédek közötti versenyhatékonyságot szolgálják, hanem egy másik piacra hatóan az ott működő vállalkozások versenyét befolyásolhatják (ha a banner, vagy a hyperlink más piacon tevékenységet kifejtő vállalkozást mutat be, vagy tesz közvetlenül elérhetővé).

---

⁶³ Vj-180/2004/13. 12. oldal.

⁶⁴ Vj-180/2004/13. 12. oldal.

36.5. Az állásfoglalás a versenyjogi értékelés alá vonható - a honlap tartalmára vonatkozó részében - reklámtevékenységgel összefüggésben tiltja a szerzői (pl. zene, így irodalmi, audiovizuális stb.) művek felhasználását. Kivételt a honlap illő és mértéktartó grafikai szerkesztéséhez és felépítéséhez használt szerzői alkotások (elsősorban szoftveres grafikai művek) képeznek.

A Versenytanács szerint a tilalom alapvetően az ügyvédi hivatáshoz méltó magatartásból vezethető le, függetlenül attól, hogy meghatározott zenei művek azt nem sértenék.

A korlátozás azonban, annak céljához kötöten összességében indokolt mértékű korlátozásnak minősül, megakadályozva a szélsőséges reklámmegjelenítést.

36.6. Az ügyvéd honlapja vonatkozásában az Elnökségi állásfoglalás kifejezetten megtilt különböző, az ügyvédi tevékenység népszerűsítésével kapcsolatos magatartásokat.

- Eszerint tilosnak minősíti a jogi tanácsadásra, és bármely más jogi szolgáltatásra irányuló ajánlatot vagy ajánlattételre felhívást, a díjajánlatot, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlést az Interneten.

- Tiltja továbbá a megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívást vagy ajánlatot, vagy a honlapról lehívható megbízási szerződést vagy meghatalmazást, melynek célját a megbízási szerződés és az ügyvédi meghatalmazás letölthetőségének megakadályozásban jelölte meg a Kamara azzal, hogy meg kell győződni az ügyfél kilétéről, és fel kell hívni a figyelmet a kockázatokra.

- Tilalom alá esik továbbá az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél nevének honlapon való megjelenítése is.

36.7. Az Elnökségi állásfoglalás általánosabb fogalmazással írja elő, hogy az ügyvédi honlap tartalma nem szolgálhatja az ügyvéd, illetve szolgáltatásának népszerűsítését, vagy egyébként reklám célját.

36.8. A Versenytanács szerint az Interneten való megjelenéssel kapcsolatos 36.6. és jelen pontban írt szabályozás részben kifejezett, másrészt általánosabb megfogalmazással előírt tiltó szabályai lényegileg minden reklámtevékenységet megtiltottak, kivéve a Kamara által „nem reklámnak” nevesített önmegjelenítést, melyet a Versenytanács a Grtv. 2. § g.) pontjában írt tényállást figyelembe véve reklámnak tekint, mivel a szolgáltatást nyújtó ügyvédre és szakmai gyakorlatára vonatkozó népszerűsítő információkat tartalmaz.

Kivételszabályt fogalmaz meg továbbá egy, egyébként tiltó szabállyal kapcsolatban nevesített megengedő szabály is, mely bár tiltja, hogy az ügyvéd megnevezze az általa ellátott ügyet és képviselt ügyfelet, kivételként lehetővé teszi, hogy tevékenysége ismertetése körében az általánosságban megjelölje az ügyvéd az általa ellátott ügytípust (pl. biztosítási ügyek, házassági bontóperekben képviselet stb.).

A Versenytanács szerint ez utóbbi kivételszabály – mely ténylegesen gazdasági reklámozást enged a gyakorolt tevékenységi kör nevesítésével – annak ellenére enyhíti a reklámkorlátozás mértékét, hogy az állásfoglalás más rendelkezésében tételesen kimondja (36.7. pont), hogy az ügyvédi honlap tartalma nem szolgálhatja az ügyvéd, illetve szolgáltatásának népszerűsítését, vagy egyébként reklám célját.

Amint az korábban rögzítésre került, a fogyasztók megfelelő tájékoztatásának, és a tisztességes verseny fenntartásának érdeke jellemzően csak bizonyos reklámok megtiltását igazolhatja.

A Versenytanács jelen esetben is abból kiindulva vizsgálta az állásfoglalás 33.6. és 36.7. pontjában részletezett rendelkezéseket, hogy az EKSz. 81. cikk (1) bekezdése alkalmazásában azok a magatartások minősülnek versenykorlátozónak, amelyek - anélkül, hogy más, a korlátozás megállapítása körében értékelhető szempont alapján (alapértékek)

indokoltak lennének, aránytalanul és indokolatlanul korlátozzák a piaci szereplők versenyszempontú közérdekét (Wouters ügy). Figyelembe vette ez esetben is, hogy az ügyvédi hivatással kapcsolatban hozható közérdek védelmét szolgáló alapértékekkel kapcsolatban a Kamarát terheli annak bizonyítása, hogy a korlátozás indokolt és arányos (EPI ügy).

A korlátozás általános szabályát (39.7.pont) a Versenytanács úgy értékelte, hogy a rendelkezés, mely előírja, hogy az ügyvédi honlap tartalma nem szolgálhatja az ügyvéd, illetve szolgáltatása népszerűsítését, vagy egyébként reklám célját, a gazdasági reklám teljes megtiltása felé mutat, amit a jogállamiság, illetve az ezt szolgáló alapértékek nem tesznek indokolttá.

A Versenytanács szerint egyébként ez utóbbi szabály, a „nem minősül reklámnak” szövegezéssel együtt értékelve, megalapozza a versenykorlátozás célzatosságát, mivel a határozat 22. pontjában írtaknak megfelelően a szabályok természetüknél fogva magában hordozzák a versenykorlátozás lehetőségét, továbbá a döntés célja levezethető annak szövegéből, objektív törekvéseiből is.

Tartalmilag ugyanezt a célt szolgálja az a nevesített, kifejezett rendelkezés is, mely tilosnak minősíti a jogi tanácsadásra, és bármely más jogi szolgáltatásra irányuló ajánlatot vagy ajánlattételre felhívást, a díjajánlatot, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlést.

Jelen körülmények között - a reklámhordozót tekintve (Internet) - a „közvetlen” közlés nem járhat olyan hátrányokkal, mint a felhajtó esetében, mert a közlés nyilvános és kontrollálható.

Azt, hogy mely alapértékek indokolták a fenti formában (is) megfogalmazott tilalmakat, az eljárás alá vont Kamara külön nem indokolta, így a Versenytanács nem volt abban a helyzetben, hogy ezt önállóan értékelje – adott esetben szolgáltatás típusokra lebontva - az esetleges indokoltságot és arányosságot. Ennek hiányában az Etikai Szabályzat kapcsán írtak megfelelően irányadók.

36.9. Az Elnökségi állásfoglalás azon szabályával kapcsolatban, mely tiltja a megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívást vagy ajánlatot, vagy a honlapról lehívható megbízási szerződést vagy meghatalmazást, a Versenytanács szerint versenyjogi szempontból annak van jelentősége, hogy a rendelkezés a szerződés kötésére vonatkozó felhívást vagy ajánlattételt tiltja, ami az ön-, és tevékenység megjelenítés illetve népszerűsítés tilalmát jelenti.

Önmagában egy megbízási szerződés vagy meghatalmazás megjelenítése nem feltétlenül alkalmas a reklámozásra, és mivel ez a szövegezés értelmében önmagában tiltott, a letölthetőségre vonatkozó kitétel – mint önmagában értelmezhetetlen rendelkezés – versenyjogilag nem releváns.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy a letöltés önmagában nem hozna létre az ügyvédet kötelező jogviszonyt.

36.9. Azt, hogy tilalom alá esik az ügyvéd által ellátott ügy és a képviselt ügyfél nevének honlapon való megjelenítése a Kamara a közérdekkel, illetve az ügyvédi titoktartással indokolta, előadva, hogy a tájékoztatás nem adna olyan többlet információt az ügyfeleknek, ami segíthetné őket az ügyvédválasztásban. Álláspontja szerint esetenként megtevesztő lehetne a közlés, mert önmagában az ügyfél megnevezése nem tükrözi egy-egy ügy jelentőségét.⁶⁵

Az információ az ügyek ismerete nélkül félrevezető lenne, így károsan hathatna a bizalmi viszonyra.

---

⁶⁵ Vj-180/2004/13. 8. oldal

A Versenytanács fentiekkel kapcsolatban álláspontját már kifejtette az Etikai szabályzat kapcsán. A titoktartás elve indokolja, hogy az ügyvéd – az ügyfél hozzájárulása nélkül - ne nevezhesse meg ügyfelét és az ügyfélhez kötődő ügyet a nyilvánosság előtt. Ezen arányos és indokolt korlátozáson túl – a Wouters ügyben rögzítettek szem előtt tartásával – az alapértékből nem vezethető le további tilalom.

Ezen túl megállapítható, hogy a szakma részéről is megmutatkozik ilyen típusú igény, ugyanis a tagállamokban működő pl. nemzetközi ügyvédi irodák, ahol az ilyen információközlés nem tiltott, gyakran közzéteszik korábbi komolyabb ügyeiket, vagy – természetesen hozzájárulásuk esetén - ügyfeleik nevét honlapjukon anélkül, hogy a bizalmi viszony sérülne.⁶⁶

A Versenytanács álláspontja szerint fenti rendelkezések jelenlegi formájukban alkalmasak a reklámkorlátozás előidézésére a piacon.

Azt az esetleges körülményt, hogy az ügyfelek hozzájárulásával megvalósított közzététel milyen piaci hatást vált ki a versenytársak viszonylatában, a Versenytanács szerint nem az alapértékek viszonyában kell vizsgálni, az ilyen típusú hatás mérlegelése a mentesülés körébe tartozik.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy az állásfoglalás - az eljárás alá vont Kamara előadásával ellentétben - teljes mértékben eltér a hivatkozott CCBE etikai kódexének elveitől és rendelkezéseitől.

36.10. Az Elnökségi állásfoglalás rendelkezik az önmegjelenítés formájáról is, tilosnak minősítve a hatáskeltő szlogent, vagy más gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használatát.

A megjelenés formájáról szóló, tilosnak minősített hatáskeltő szlogen, vagy más gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használatának tiltása a szövegezés alapján úgy értendő - a „vagy más gazdasági reklámnak minősülő megjelölés” kitétel használatát folytán -, hogy a gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használata a hatáskeltő szlogenek egyik válfaja.

Fenti formában, főként, hogy a hatáskeltés egyéb formái nincsenek definiálva – bár önmagában az ügyvédi hivatáshoz méltatlan magatartás tiltása etikailag indokolt -, jelen, a reklámhoz kötődő megfogalmazás mellett a Versenytanács indokolatlannak tartja a versenykorlátozó rendelkezést, minek célja szintén a gazdasági reklám kizárása lehet.

Azt, hogy mely alapérték indokolta a fenti formában megfogalmazott tilalmat, az eljárás alá vont Kamara nem indokolta külön.

36.11. Az alkalmazott díjakra vonatkozó összehasonlítás tilalmát a Versenytanács az Etikai Szabályzattal kapcsolatban kifejtettek szerint minősítette.

Ésszerűségi kritérium

37. A Versenytanács szerint a Kamara nem gondolhatta ésszerűen, hogy a versenykorlátozó etikai szabályok feltétlenül szükségesek és arányosak az ügyvédi alapértékek biztosítása vonatkozásában, valamint az ügyvédi szakma megfelelő gyakorlásához, vagyis ennél fogva a szabályozás nem eshet a 81. cikkben meghatározott tilalom hatálya alá.

Azon túl, hogy az ésszerűségi kritérium más relációban és jelleggel került megfogalmazásra, a 2002. február 19-én született Wouters ítélet kimondta, hogy az ügyvédek gazdasági

---

⁶⁶ Vj-180/2004/19/9.

tevékenysége az EK versenyjog hatálya alá tartozhat, mely nagy nyilvánosságot kapott, a szakirodalom nagy terjedelemben foglalkozott vele.⁶⁷

Az ítélettel, továbbá annak következményeivel a CCBE, az Európai Ügyvédi Kamarák Tanácsa - amelynek a Kamara tagja - is foglalkozott 2002. májusi anyagában,⁶⁸ az 5. oldalon kimondva, hogy az EKB Wouters ítélete egyértelművé tette a szakmai szabályok versenyszabályok hatálya alá való tartozásának lehetőségét, és felhívta a figyelmet arra, hogy minden kamara felülvizsgálhatja szakmai szabályait. A Tanács szempontokat is adott a szabályok áttekintéséhez.

Fentiekhez képest a felülvizsgálat nem történt meg, holott jelen esetben ez lett volna célszerű és ésszerű.

Egyebekben a Versenytanács fenntartja – ami az egyedi mérlegelés kérdésében meg is jelent – hogy az ésszerűségi kritériumot is egy-egy norma viszonylatában kell értékelni.

Megjegyzi a Versenytanács, bár nem vitatja, hogy a Bizottság szakmai szolgáltatások szabályozásáról alkotott véleménye nem köti a Kamarát, fenti körben megjegyzi, hogy széles körben ismert a Bizottságnak a bécsi Institut für Höhere Studien-nel (IHS) „A szakmai szolgáltatások szabályozásának gazdasági hatásai az egyes tagállamokban” című tanulmánya,⁶⁹ illetve a szakmai szolgáltatások piacán tapasztalható versenyről megjelent jelentése. Ami szintén széles körben ismertté tette, hogy a piac szabályai a szakmai szolgáltatások piacára is kiterjednek.

A Versenytanács versenykorlátozó céllal és hatással kapcsolatos álláspontja

38. A jelen eljárásban vizsgált döntésekben foglalt versenykorlátozó szabályokat – a már kifejtett elvekre tekintettel (22 pont) - versenykorlátozó céllal, másrészt arra alkalmasan (pl. ügynökkel kapcsolatos rendelkezés) határozzák meg a döntések.

⁶⁷ **Adams, John N.:** European Intellectual Property Review 1994 p.323-326; **M.M.:** Advocatenblad 2001 p.491-493; **Wouters, J.C.J.:** Advocatenblad 2001 p.529-530; **Nepveu, Jan Pieter:** Advocatenblad 2001 p.704-705; **Römermann, Volker:** Neue juristische Wochenschrift 2002 p.48; **Römermann, Volker ; Wellige, Kristian:** Betriebs-Berater 2002 p.633-644; **Slotboom, Marco:** Advocatenblad 2002 p.246-253; **Hartung, Wolfgang:** Europäisches Wirtschafts- & Steuerrecht - EWS 2002 p.133; **Lörcher, Heike:** Neue juristische Wochenschrift 2002 p.1092-1093; **Pijnacker Hordijk, E.H.:** Markt & Mededinging 2002 p.75-77; **Weil, Heinz:** BRAK-Mitteilungen 2002 p.50-52; **Möschel, Wernhard:** Recht der internationalen Wirtschaft 2002 p.1; **Poillot-Peruzzetto, Sylvaine:** Contrats - concurrence - consommation 2002 n° 64 p.38-39; **Mok, M.R.:** Ondernemingsrecht 2002 p.154-155; **Schlosser, Peter:** The European Legal Forum 2002 p.94-101 (I); **Marcos, Francisco:** Diario la ley 2002 n° 5512 p.1-6; **Bastianon, Stefano:** Il Foro italiano 2002 IV Col.188-197; **Bertolotti, Angelo:** Giurisprudenza italiana 2002 p.769-770; **Andresen, Ole:** Deutsches Verwaltungsblatt 2002 p.685-688; **Nascimbene, Bruno e Bastianon Stefano:** Il Corriere giuridico 2002 p.602-608; **Van den Bossche, A.M.:** Nederlands tijdschrift voor Europees recht 2002 p.123-125; **De Keer, Sofie ; Tuytschaever, Filip:** Revue de droit commercial belge 2002 p.403-407; **Van de Gronden, J.W. ; Mortelmans, K.J.M.:** Ars aequi 2002 p.450-465; **Gnes, Matteo:** Giornale di diritto amministrativo 2002 p.611-619; **Van der Burg, F.H.:** Administratiefrechtelijke beslissingen ; Rechtspraak bestuursrecht 2002 n° 205; **Haukka, Sari:** Defensor Legis 2002 n° 3 p.508-516; **Kilian, Matthias:** Monatsschrift für deutsches Recht 2002 p.850-851; **Calissendorff, Axel ; Persson Giolito, Malin:** Europarättslig tidskrift 2002 p.295-299; **Vossestein, Adrian J.:** Common Market Law Review 2002 p.841-863; **Henssler, Martin:** Juristenzeitung 2002 p.983-988; **Lazzara, Paolo:** Il Foro amministrativo 2002 p.312-315; **Sosnitza, Olaf:** Europäisches Wirtschafts- & Steuerrecht - EWS 2002 p.460-466; **Chatziioannou, Vasileios A.:** Elliniki Epitheorisi Evropaïkou Dikaiou 2002 p.331-340; **Deards, Elspeth:** European Law Review 2002 p.618-627; **Chatzopoulos, Vasilis:** Nomiko Vima 2002 p.863-883; **Duk, R.A.A.:** S.E.W. ; Sociaal-economische wetgeving 2003 p.69-70; **Scassellati Sforzolini, Giuseppe ; Rizza, Cesare:** Giurisprudenza commerciale 2003 II p.8-40; **Eichele, Wolfgang ; Happe Eike:** Neue juristische Wochenschrift 2003 p.1214-1219; **O'Loughlin, Rosemary:** European Competition Law Review 2003 p.62-69; **Manzini, Pietro:** Giurisprudenza commerciale 2003 II p.285-296

⁶⁸ http://www.ccbe.org/doc/En/analysisguidance_en.pdf

⁶⁹ <http://europa.eu.int/comm/competition/liberalization/conference/libprofconference.html#study>

A szabályozás jogsértőnek talált rendelkezései indokolatlanul és aránytalanul sértik a versenyhez fűződő közérdekeket, ráadásul – a később megjelent állásfoglalást tekintve - olyan piaci körülmények között, amikor a forgalmazásban, értékesítésben egyre jelentősebb szerepet kap az Internet, és nőhet a korszerű informatikai lehetőségeket hatékonyan hasznosító ügyvédi honlap szerepe.

XI.

EKSz. 81. cikk (3) bekezdése szerinti mentesülés

39. Egy versenykorlátozó megállapodásnak is lehet egyidejűleg versenyt erősítő hatása. Amennyiben a versenykorlátozó döntésnek a versenyre gyakorolt pozitív hatásai teljesítik a 81. cikk (3) bekezdésben írt feltételeket, vagyis a pozitív hatások meghaladják a negatív hatásokat, akkor a 81. cikk (1) bekezdés tilalma nem alkalmazható.

A 81. cikk (3) bekezdése alapján az (1) bekezdést akkor lehet alkalmazhatatlannak nyilvánítani, amennyiben a megállapodás, vállalkozások társulásának döntése:

- a) hozzájárul az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, vagy a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához,
- b) ugyanakkor lehetővé teszi a fogyasztók méltányos részesedését a belőle eredő haszonból anélkül, hogy
- c) az érintett vállalkozásokra olyan korlátozásokat róna, amelyek e célok eléréshez nem nélkülözhetetlenek,
- d) lehetővé tennék ezeknek a vállalkozásoknak, hogy a kérdéses termékek jelentős része tekintetében (a korlátozás folytán) megszüntessék a versenyt.

A Tanács 2002. december 16-i 1/2003/EK rendelete a Szerződés 81. és 82. cikkében lefektetett versenyszabályok végrehajtásáról, HL L1, 2003/01/04 1. o. (továbbiakban 1/2003-as rendelet) 1. cikke szerint azok a megállapodások és döntések, amelyek nem elégítik ki a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének feltételeit, tilosak.

Az 1/2003-as rendelet 2. cikke szerint a 81. cikk (1) bekezdés megsértése bizonyításának terhe azon nyugszik, aki a jogsértést állítja.

Fentiekkel szemben azonban azon állítás bizonyításának terhe, hogy az EKSz. 81. cikke (3) bekezdésének feltételei teljesülnek, azt a vállalkozást vagy a vállalkozások azon társulását terheli, amely igényli az e bekezdés által biztosított kedvezményt.

A döntésnek mind a négy feltételt teljesíteni kell, következésképpen egy feltétel hiánya már a mentesülés hiányát eredményezi.⁷⁰

A Kamara a 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazhatóságát alátámasztó kifejezett érvelést, az őt terhelő bizonyítási teher ellenére sem tett, tekintettel arra, hogy álláspontja szerint nem valósult meg jogsértés. Mindazonáltal - az erre irányuló kérdésre adott -egyes nyilatkozatai a 81. cikk (3) bekezdése alapján értékelhetőek.

Általános érvként jelent meg a Kamara részéről, hogy az ügyvédi szakma esetében a reklám szükségszerűen megtévesztő, így csak az olyan információk közzététele engedélyezhető, ami

---

⁷⁰ Lásd T-528/93 ügy Métropole Télévision SA kontra Bizottság [EBHT 1996. II-649. o. 86. pont]; T-65/98 ügy Van den Bergh Foods [EBHT 2003. II-4653. o., 144. pont].

kontrollálható és valós, mint az Etikai Szabályzat 11/4. pontjában meghatározottak.⁷¹ Különösen és szükségszerűen megtévesztő az árreklám és az összehasonlító reklám, illetve a volt ügyfelek megnevezése is jogellenes, miből adódóan az tilalmuk védi a fogyasztókat.

Az EKSz. 81. cikk (3) bekezdése alapján a vállalkozások társulásának döntése akkor mentesül, ha az hozzájárul az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához.

A Versenytanács szerint a Kamara döntései azáltal, hogy azok egyes rendelkezései – a fent részletezettek szerint - az indokolt és arányosan korlátozó információk közzétételén és a döntésekben nevesített kivételszabályokon túl további reklámtilalmakat vezettek be, jelentősen tiltva a reklámozás lehetőségét, nem járulnak hozzá az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához (EKSz. 81. cikk (3) bekezdés a.) pont), ami a mentesüléhez szükséges feltételek konjunktív volta miatt, ami eleve kizárja a mentesülést.

Az eljárás alá vont Kamara a fent jelzett magatartások vonatkozásában, az őt terhelő bizonyítási teher ellenére nem hivatkozott mentesülési okra.

ELŐZETES ÁLLÁSPONT AZ 1996. ÉVI LVII. TÖRVÉNY (TpvT.) ALKALMAZÁSÁBAN

XII.

Alkalmazandó jogszabály

41. A Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény hatályba lépésétől a 2004. május 1. napjáig eltelt időszakra a Versenytanács csak a TpvT. vonatkozó rendelkezései alapján vizsgálhatta az egyébként párhuzamos jogalapon indult eljárásban a 8/1999. (III.22.) számú Szabályzatot és a 2/2001. (V.7.) számú, az ügyvédi honlap tartalmáról szóló Elnökségi állásfoglalást. Mivel az Ütv. európai közösségi jogászokra vonatkozó rendelkezései 2004. május 1. napján léptek hatályba, az ezt megelőző időszakra nem volt indokolt az EKSz. 81. cikk alapján folyó vizsgálat.

A TpvT. alapján hivatalból indult eljárásokat - a kérelmes eljárásokkal egyezően – a TpvT. módosításról szóló 2005. évi LXVIII. törvény rendelkezései szerint kell lefolytatni.

A Vj-93/2005/15. számú, kérelemre indult eljárásban hozott határozatban a Versenytanács – az ott részletezett indokolással - azt az álláspontot foglalta el, miszerint – a Gazdasági Versenyhivatalnak a 2005. július 14-e előtt indult, de addig le nem zárult eljárásokban nincs módja a TpvT. 2005. július 14-én hatályon kívül helyezésre került nemleges megállapítás iránti, illetve egyedi mentesítésre irányuló kérelmekről határozatokat hozni.

Fenti okfejtést figyelembe véve, a Versenytanács – jelen, hivatalból indult eljárásban – is azt az álláspontot foglalja el, hogy a még folyamatban lévő, hivatalból indult eljárásokban is az újonnan hatályba lépett rendelkezések alkalmazandók a mentesüléssel kapcsolatban, figyelemmel arra, hogy a hivatalból indult eljárásokban eddig alkalmazott eljárás - beleértve a mentesítés lehetőségének vizsgálatát is - igazodott a kérelmes eljárásokhoz, azzal az eljárási

---

⁷¹ Vj-180/2004/17. 2. oldal, Vj-180/2004/13. 8., 9., 10. 11. oldal.

különbséggel, hogy ez utóbbi, hivatalból indult eljárásokban – kitanítás után – nyilatkozhatott az ügyfél az akkor hatályos jogszabály szerinti mentesítéssel kapcsolatban.

A vállalkozás fogalma

42. A vállalkozás fogalma a Tpv. 1. §-a alkalmazásában határozható meg, mely szabály értelmében a törvény hatálya a természetes és a jogi személyeknek, valamint a jogi személyiség nélküli gazdasági társaságnak – ide értve a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepét is, a VI. fejezetben szabályozott magatartások kivételével – (továbbiakban az előzőek együtt: vállalkozás) a Magyar Köztársaság területén tanúsított piaci magatartására terjed ki, kivéve ha törvény eltérően rendelkezik.

A Versenytanács Vj-119/1996/20, Vj-56/2003/18. számú határozataiban megállapította, hogy az ügyvéd az ügyvédi tevékenységet nyereség céljából, üzletszerűen, ellenérték fejében folytatja, illetve megbízás szerinti jogi szolgáltatását ellenszolgáltatás fejében nyújtja ügyfelei részére az ügyféllel kötött megállapodás alapján.

A megbízási szerződés keretében vállalt gazdasági tevékenység kiterjed az ügyfelek peres, nem peres és büntető eljárásokban való képviselőre, jogi tanácsok adására, szerződés, beadvány, és más iratok szerkesztésére, letétek kezelésére, és egyéb, a törvényben nevesített tevékenységekre, mely tevékenységért az Ütv. 5.§ (1) bekezdése és a 9.§ (1) bekezdésére figyelemmel megbízási díj és költségtérítés illeti meg az ügyvédeket.

Fentiek alapján az ügyvédek által nyújtott jogi szolgáltatás gazdasági tevékenységnek, és egyben piaci magatartásnak minősül, így a versenyjog hatálya alá tartozik, vagyis arra kiterjed a törvény tárgyi hatálya.

A Tpv. 1. §-a alkalmazásában a törvény személyi tárgyi hatályát a törvény tárgyi hatálya határozza meg. Az esetben, ha egy adott magatartásra a tárgyi hatály kiterjed, annak sincs jogi relevanciája, ha a magatartást non-profit szervezet tanúsítja (Vj-11/2004), miáltal a vállalkozásként gazdasági tevékenységet végző ügyvédekre a törvény személyi hatálya is kiterjed.

A Tpv. 11. §-ában írt vállalkozások társulása és döntéseik

43. A Tpv. 11.§ (1) bekezdése szerint tiltja a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek és más hasonló szervezetnek azon döntését, amely a versenytársak közötti verseny megszüntetését, korlátozását, torzítását (továbbiakban: versenykorlátozás) célozzák, vagy ilyen hatást fejtenek, vagy fejthetnek ki.

Jelen eljárásban a Kamara, mint köztestület, teljes ülése által elfogadott Etikai Szabályzatot, és az Elnökség állásfoglalását kellett értékelni abból a szempontból, hogy a köztestület döntése olyan döntésnek minősül-e, mely a Tpv. hatálya alá tartozóan sértheti a Tpv. 11. § -ában foglalt tilalmat.

Versenyjogilag értékelhető korlátozásnak minősül az a korlátozás, mely nem szolgálja a fogyasztók és a piac többi szereplőjének érdekét, vagyis a versenyszempontú közérdeket.

43.1. A Kamara legfőbb döntéshozó szerve a teljes ülés, melynek tagjai a területi kamarák elnökei, és a területi kamarák által küldött 1-1 tag. A Kamara operatív elnökségét a teljes ülés választja.

Fentiekből megállapítható, hogy a Kamara legfőbb döntéshozó szerve, illetve az elnökség teljes egészében az ügyvédi szakma gyakorlóiból áll, kinevezésükre, megválasztásukra, tagságukra semmilyen befolyást nem gyakorol az állam.

43.2. A szabályozói jogkör kapcsán az Ügyvédi tv. 112. § (1) bekezdése csak azt rögzíti, hogy az ügyvédi hivatás szabályairól a teljes ülés adhat ki szabályzatot, ennek tartalmát azonban nem meghatározza meg részletesebben, tág teret hagyva a belső szabályozásnak. Fentiekből megállapíthatóan a döntések a tagok, illetve a tagok tevékenysége által meghatározott értékek és érdekek alapján születnek.

43.3. Az Ütv, vagy más törvény nem tartalmaz olyan rendelkezést, ami részletesen meghatározná a döntésnél figyelembe veendő közérdek kritériumait, vagy arra kötelezná a teljes ülést, hogy a közérdeket milyen konkrét formában vegye figyelembe döntéseinél.

Fentiek értelmében megállapítható, hogy biztosított a lehetőség arra, hogy gazdasági hatású tevékenységük során – a törvényi kötelezettségek betartása mellett – a döntést hozó szervek az általuk meghatározott módon cselekedjenek.

Felügyeleti jog értékelése a Tpv. alapján.

43.4. A Versenytanács álláspontja szerint az Ütv-ben biztosított törvényességi felügyelet nem eredményezi azt, hogy azokban az eljárásokban, amelyekben valamely törvény (adott esetben a Tpv.) más hatóság hatáskörét állapítja meg, ez utóbbi hatóságnak ne lenne joga - a rá vonatkozó törvényi rendelkezések alapján - eljárást folytatni, és utólagos bírósági kontroll mellett döntést hozni az Ütv-ben megfogalmazott általános törvényességi felügyeleti jog miatt.

A Tpv. 33. §-ának (2) bekezdése szerint a törvényben meghatározott versenyfelügyeleti feladatokat a Gazdasági Versenyhivatal látja el, így a köztestületi döntés versenyjogba ütközését is a Gazdasági Versenyhivatal állapíthatja meg a Tpv. 11.§-a alkalmazásában.

Az Ügyvédi tv. rendelkezéseinek értelmezése alapján megállapítható, hogy a törvényességi felügyeleti jog a kamarai szabályzatok vizsgálatára, és azok bíróság előtti megtámadására terjed ki. A Kamara és a felügyeleti szerv jogvitája a bíróság előtt rendezendő, a felügyelet gyakorlása során a felügyeleti szerv joga csak a perindításra terjed ki, a döntést azonban a bíróság hozza.

Fenti álláspontot támasztja alá az Igazságügyi Minisztériumnak a törvényességi felügyeleti jog terjedelmére vonatkozó megkeresésre adott, már idézett, állásfoglalása is.

Megjegyzi a Versenytanács, hogy egy területi ügyvédi kamara ellen folyamatban volt eljárásban (VJ. 56/2003/18. számú határozat) már megállapította, hogy a kamarai döntés, mint vállalkozások társulásának döntése, a versenyjog hatálya alá tartozik.

XIII.

A Tpv. 11. § (1) bekezdése szerinti versenykorlátozás

44. A Tpv. 11. § (1) bekezdése a vállalkozások közötti olyan döntéseket tiltja, amelyek célja, hatása vagy lehetséges hatása a versenytársak közötti versenykorlátozás.

Az eljárás alá vont Kamara reklámmal kapcsolatos döntéseinek minősítésekor az alábbiakat vette figyelembe a Versenytanács:

44.1. A gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény (továbbiakban: Grtv.) 2.§ g) pontja szerint a gazdasági reklám olyan tájékoztatás, amely egyebek mellett

szolgáltatás értékesítését, vagy más módon történő igénybevételét, a vállalkozás nevének, megjelölésének, tevékenységének népszerűsítését, áru vagy árujelző megismertetését mozdítja elő.

A reklám fogalmából megállapíthatóan a reklám (vagy hirdetés) feladata egy adott termék vagy szolgáltatás iránti kereslet előmozdítása.

Fentiek érdekében tájékoztatja a fogyasztókat az egyes versenytárs termékek, szolgáltatások elérhetőségéről, azok lényeges tulajdonságairól, illetve lehetővé teszi (közvetlenül vagy közvetve) a termékek és árak összehasonlítását, biztosítva ezáltal, hogy a fogyasztó informált legyen a kínálat tekintetében döntése meghozatalakor.

A fogyasztó piaci választékra vonatkozó ismerete az adott piacon nagyobb versenyre ösztönzi a vállalkozásokat, mivel a reklám más vállalkozások fogyasztóihoz is eljut, a vállalkozás fogyasztóinak tudomására hozva egy másik versenytárs, illetve versenytársi termék létezését, elérhetőségét, előnyeit, ami növeli a másik termékre való átváltás lehetőségét.

A reklám a hatékonyabb vállalkozások kezében alkalmas eszköz lehet arra, hogy szélesítsék fogyasztóik körét, illetve piacot szerezzenek a kevésbé hatékony vállalkozások rovására, ezáltal hatékonyabb működésre, élesebb versenyre ösztönözve ez utóbbi vállalkozásokat is.

44.2. A különböző szolgáltatások piacán a reklámozás mértékét egyrészt a keresleti oldal sajátosságai befolyásolhatják.

A keresleti oldal szempontjából elkülöníthető termékcsoportok alapján (keresleti áruk, tapasztalati áruk, bizalmi áruk) megállapítható, hogy a vizsgált ügyvédi szolgáltatás olyan bizalmi szolgáltatás, melyek minőségét a fogyasztó, a szolgáltatás természetéből adódóan, a szolgáltatás igénybe vételekor nehezen tudja felmérni, illetve még az igénybe vételt követően sem tudja feltétlenül megítélni, hogy a kívánt eredmény milyen viszonyban van a nyújtott szolgáltatás szintjével, vagyis döntése helyességéről nem tud kellően meggyőződni.

Az eleve adott információs aszimmetriát és az ehhez kapcsolódó kutatási költséget a reklámkorlátozások tovább fokozzák vagy fokozhatják, és a reklámkorlátozások által korlátozott versenypiacon a szolgáltatók sincsenek arra ösztönözve, hogy versenytársaikhoz képest hatékonyabb és magasabb minőségű, vagy/és alacsonyabb árú szolgáltatást nyújtsanak.

44.3. A fogyasztók megfelelő döntési helyzetének megteremtése, illetve a vállalkozások hatékonyságra való ösztönzése növeli a gazdasági verseny hatékonyságát.

A Versenytanács álláspontja szerint a hatékony versenyhez fűződő közérdek szempontjából egyrészt szükséges annak biztosítása, hogy a fogyasztók a szolgáltatók közötti választás során megfelelő információkkal rendelkezzenek az elérhető, egymással konkuráló szolgáltatásáról, és döntésüket ezen ismeretek birtokában, szabadon hozhassák meg.

Megítélése szerint a fogyasztók számára - előzetes tapasztalatok, ismeretek hiányában - a reklám biztosíthatja az információszerzés egyik lehetőségét, mely a fogyasztók tájékoztatásának egyik alapvető eszköze.

Másrészt a reklám a szolgáltatók számára is fontos versenyesezköz, minek révén eljuthatnak a fogyasztókhoz, ami a piaci jelenlét megteremtését vagy fokozását eredményezheti.

A minden piaci szereplő számára fontos versenyesezköz alkalmazása piaci viszonyok közötti csak jelentős okból korlátozható.

44.4. A Versenytanács több szakmai kamara ellen folytatott versenyfelügyeleti eljárást, melyek során rögzítette a reklámkorlátozásokkal kapcsolatos elveit.

A Magyar Állatorvosi Kamarával szemben eljárva, a Vj 1/1999/25. számú határozatában megállapította, hogy versenykorlátozó az az etikai elvárás, amely a reklámtilalom révén megköveteli a versenytől való tartózkodást.

A versenytörvény a reklámozást csak megtevesztésre alkalmasság esetén tiltja.

A Vj 148/1998. számú ügyben a Magyar Könyvvizsgáló Kamara azon, mentesítés körében előadott érvelésével szemben, miszerint csak a reklámtilalmakkal biztosítható a könyvvizsgálói tevékenység egységes színvonala, jó minősége, ami a fogyasztókat és a nemzetgazdaságot is előnyökhöz juttatja, a következő indokolású határozat született:

„A (...) hirdetési tilalom, a kisebb piaci szereplők kiszűrésére vezethet, és elzárhatja a jó minőségű munkát végzőket is saját megismertetésüktől.

A Magyar Orvosi Kamarával szemben folytatott versenyfelügyeleti eljárásban hozott versenytanácsi határozat (Vj-137/1999/18.) megállapította, hogy a hirdetés/reklám célja egy termék vagy szolgáltatás eladásának aktív módon történő előmozdítása.

A határozat megállapította továbbá, hogy keresleti oldalról külön termékcsoporthoz képez a bizalmi áruk köre, mely áruk minőségét a vásárlást követően is csak költségesen lehet ellenőrizni. Az ilyen körülmények között létrejött hiánypiacon az orvos ösztönzést kaphat a nem-hatékony minőségű szolgáltatást magas, nem-versengő áron való kínálására; szemben a versengő piaccal, ahol a vállalkozások kényszerülnek fognak árakat csökkenteni vagy hatékonyabb szolgáltatást kínálni.

44.5. A Versenytanács szerint, fenti eseti döntéseket is figyelembe véve - a Kamara álláspontjával szemben - a Kamara egyes döntései – pl. tagjai reklámmal kapcsolatos piaci magatartása meghatározás - alkalmasak lehetnek a piaci viszonyok befolyásolására, illetve korlátozhatják a szolgáltatók versenyét, és ezáltal a fogyasztók hozzáférését a döntéshez szükséges információkhoz.

Fentiek azt is jelentik - a 2004. május. 1 napja előtti időszakra nézve -, hogy a Wouters kivétel alapján alkalmazandó (külön) értékelés nem indokolt, vagyis az ügyvédi alapértékeket a mentesülés körében kell figyelembe venni.

Az Etikai Szabályzat értékelése a Tpv. 11. § (1) bekezdése alapján

45. Az Etikai Szabályzat - a Grtv-ben írt gazdasági reklámfogalomhoz képest – a már írtak szerint (33. pont) a törvényi tényállásból kiemeli egyes tényállási elemeket, ezeket nem minősítve tiltott reklámnak. (11.4. pont).

Más, szintén a gazdasági reklám fogalmkörébe tartozó magatartásokat - azáltal, hogy azokat nem sorolta a megengedett reklámok közé - közvetve, vagy kifejezett rendelkezéssel tiltott.

45.1. Az Etikai Szabályzat 11. pontja - az ügyvédi reklámra vonatkozó rendelkezések között elhelyezve a 11/1. pontban – azt tisztességtelen ügyfélszerzésnek minősítve - tiltja a felhajtó és az ügynök igénybevétele, vagyis ez ellenérték fejében történő ügyfélszerzést.

A Kamara szerint a szabály szűken értelmezendő, az itt használt két fogalom azonos attól függetlenül, hogy az „és” szót használják a két fogalom között.

A Versenytanács szerint a tisztességtelen ügyfélszerzésre vonatkozó elvi tiltás olyan etikai elvárás, mely azáltal, hogy meg kívánja akadályozni a tisztességtelen ügyfélszerzés lehetőségét, tartalma alapján kívül esik a versenyjog hatályán. Az ilyen típusú etikai elvárásokat azonban a Szabályzat 15. pontja tartalmazza, vagyis nem a jelen eljárásban értékelt reklámmal kapcsolatos szabályozás.

45.1.1. A Versenytanácsnak az ügyvédi szolgáltatás személyes megkeresés útján (felhajtó, ügynök) történő ajánlását reklámtevékenységnek tekintette a Grtv. 2.§ g) pontjában írtak alapján. Megállapította, hogy a szövegezésből (szintén) következő, kamarai értelmezésében

vett, ügyvédi szolgáltatást ajánló felhajtói és ügynöki tevékenység tilalmazása versenykorlátozó, az a szolgáltatás értékesítésének gátjává válhat.

45.1.2. Az ügynök fogalma - a jelenlegi piaci viszonyok között – tágabb lehet, mint a fenti értelemben vett felhajtó, vagy/és személyesen eljáró ügynök tevékenysége.

A reklámmal a reklámot készítő és megjelentető cég, mint ügynökség is ajánlhatja az ügyvédet a jogkereső közönségnek különböző tevékenysége vonatkozásában, beleértve pl. az okiratszerkesztést, de a kizárólagos ügyvédi tevékenységnek nem minősülő tevékenységeket is (pl. adótanácsadás, ingatlanközvetítés).

A szabályozás szövegezése a Versenytanács szerint – a már írtak figyelembe vételével - tág jogértelmezést tesz lehetővé a jogalkalmazó számára, továbbá az értelmezéstől függően - tiltottá tehet bármely ügynöki tevékenység révén bekövetkező nyilvános megjelenési szándékot, illetve megrendelést, anélkül, hogy különböztetne a különböző ügyvédi tevékenységek között, így külön szabályokat alkotna a csak az ügyvédi tevékenység piacát, és a más piacokat is érintő szolgáltatások között, miáltal a szabály – jelenlegi formájában - versenykorlátozó rendelkezést tartalmaz.

45.2. Az Etikai Szabályzat 11/2. pontja alapján tilos olyan látszatot kelteni, hogy egy ügyvéd egyes hatóságoknál kedvezőbb eredményt tud elérni, vagy az ügyet gyorsabban tudja elintézni.

A 11/2. pont szövegezése, és a reklámokra vonatkozó 11. pontban történt elhelyezése alapján, a szabály versenyjogi értékelés alá vonható annál is inkább, hogy a jogellenes befolyással való üzérkedésre irányuló magatartás nyilvános reklámozása, ezáltal tiltása sem életszerű a 35. pontban kifejtettek alapján.

A rendelkezés magában foglalhatja a hatóságok befolyásától független, objektíven gyorsabb szolgáltatások reklámozásának tilalmát is, mely értelmezést a Kamara által folytatott etikai eljárás is alátámasztja.

Fenti értelmezés mellett szól az a Kamara által lefolytatott fegyelmi eljárás is, mely ⁷² ügyben, a Kamara - közel azonos tartalmú előző etikai szabálya alapján - megállapította az ügyvéd fegyelmi vétségét, annak ellenére, hogy nem követett el bűncselekményt. Fenti ügy nem érintette a hatóság előtti eljárást, a Fegyelmi Tanács mégis alkalmazhatónak tartotta az akkor hatályos etikai szabályt.

A Versenytanács egy korábbi, hasonló kamarai szabály kapcsán már megállapította - könyvvizsgálók összeköttetésre hivatkozásának tilalma -, hogy az ilyen állítás nyilvánvalóan megtévesztő, hiszen a független és pártatlan szervek eljárására vonatkozóan nem ígérhető kedvezőbb ügyintézés. Az esetben, ha a hatóság befolyásolására történne kísérlet, akkor más jogsértés valósul meg a (Vj.148/1998/18 számú határozat).

Mivel azonban a 11/2. pont az összehasonlítást, és nem az önmegjelenítést tilalmazza, a Versenytanács fenti tiltást is a 11/3. ponttal együtt értékelte.

45.3. Az Etikai Szabályzat 11/3. pontja tiltja az összehasonlító reklámot úgy a díj, mint a tevékenység vonatkozásában.

A Versenytanács a Kamara Etikai Szabályzatának 11/3. pontja értékelésekor abból indult ki, hogy a valós állításokat tartalmazó, a fogyasztót meg nem tévesztő összehasonlító reklám nem tiltott. Az Etikai Szabályzat ennél szigorúbb követelményt határoz meg, minek folytán a

---

⁷² Vj-180/2004/7. 1. melléklet

valóban kedvezőbb áron, vagy magasabb minőségben szolgáltatást nyújtó ügyvédek – az összehasonlítás módszerével - nem adhatják át a fogyasztóknak az ebből eredő előnyöket.

A Grtv. 2.§ o) pontja által meghatározottak szerint az összehasonlító reklám közvetve vagy közvetlenül felismerhetővé teszi a reklámozóéval azonos, vagy ahhoz hasonló tevékenységet folytató más vállalkozást, vagy a más vállalkozás által előállított forgalmazott vagy bemutatott, a reklámban szereplő áruval azonos vagy ahhoz hasonló rendeltetésű árut.

Az összehasonlító reklámmal szemben elvárt követelményeket a Grtv. 7/A.§ (2) bekezdése fogalmazza meg, mely szerint az összehasonlító reklám nem lehet megtévesztő, az nem sértheti más vállalkozás, vagy annak cégneve, áruja, árujelzője vagy egyéb megjelölése jó hírnevét, nem vezethet összetévesztésre a reklámozó és más vállalkozás, illetve annak cégneve, áruja, árujelzője vagy egyéb megjelölése között, nem vezethet más vállalkozás, vagy annak cégneve, áruja, árujelzője vagy egyéb megjelölése jó hírnevéből adódó tisztességtelen előnyszerzésre, és nem vezethet szolgai utánzásra.

A törvény kimondja azt is, hogy az összehasonlító reklám csak az azonos rendeltetésű vagy azonos szükségleteket kielégítő árukat hasonlíthatja össze, és az összehasonlítás során tárgyilagosan köteles összehasonlítani az áruk egy vagy több lényeges, meghatározó, jellemző és ellenőrizhető tulajdonságát. Áruk árainak összehasonlítás esetén azokat köteles tárgyilagosan bemutatni (Grtv. 7/A.§ (3) bekezdés).

Az összehasonlító reklám, mint ahogyan azt a Versenytanács a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Etikai Kódexe kapcsán megállapította (Vj.148/1998. számú eljárás), önmagában nem tiltott, mivel alapvető célja, hogy a szolgáltató saját előnyeit megfelelően bemutatva érjen el üzleti sikert, ami versenyjogi szempontból az esetben sem kifogásolható, ha a jogszerű bemutatás által a versenytárs hátrányt szenved tisztességes versenyben.

A Versenytanács szerint azáltal, hogy az Etikai Szabályzat tiltja az összehasonlító reklám alkalmazását, versenykorlátozó szabályt vezetett be, mivel korlátozza a piaci megjelenés egy formáját. A korlátozás esetleges indokoltsága illetve arányossága a mentesülés körében vizsgálható, figyelembe véve a Grtv. idézett rendelkezéseit is.

Ugyanez vonatkozik az Etikai Szabályzat 11/2. pontjában írtakra is.

45.4. A 11/4. pont közvetve tiltja meg az ügyvédek számára minden egyéb, az e pontban előírtaktól eltérő tartalmú, vagy formájú információnyújtást, illetve reklámozást, függetlenül azok valóságtartalmától, illetve megtévesztésre való alkalmasságától.

Fentiekből megállapítható, hogy a rendelkezés nem ad lehetőséget a tevékenység infrastrukturális jellemzőin kívül csak minimális (szakterület, nyelvtudás) objektív jellemző ismertetésére.

A 37.2. pontban írt – és a 11/4. a.) és c.) és e.) alpontokkal kapcsolatban megfogalmazott - versenyjogi kifogások a Tpv. alkalmazásában is fennállnak, vagyis azok versenykorlátozónak minősülnek a már kifejtettek alapján.

45.5. A Kamara által alkalmazott szabályozási módszer (11/4 pont megengedő szabályai) a már írtak szerint ugyan nem jelent generális tiltást, de következményeként a további reklámozás lehetősége teljes tilalom alá esik.

Az előzetes álláspont 35. pontjában írtak - azok megfelelő alkalmazásával - a Tpv. alapján is megalapozzák a jogsértést, mivel a szabályozás nem teszi lehetővé a gazdasági reklám fogalmába tartozó tényszerű közlést az ár-, vagy áralkulációs szempontok, az esetleges

fizetési feltételek, illetve a további szakmai jellemzők, a szolgáltatás feltételrendszere, vagy technikai feltételei tekintetében sem.

Mivel az ár, valamint a nyújtott szolgáltatás jellemzői a szolgáltatatók közötti verseny lényeges elemei, közzétételük korlátozása nem szolgálja a versenyhez fűződő közérdeket, így jogsértőnek minősül.

Itt is utal a Versenytanács a Kamara díjajánlat közzétételével kapcsolatos, Vj.56/2004 számú eljárásban tett nyilatkozatára, miszerint egyes ügycsoportok esetén, még a Kamara is meg tudna jelölni objektív mértékű árat. A Kamara ott kifejtett véleménye annyiban bír jelentőséggel, hogy valószínűsíti azt, hogy a tagok egyénileg is tudnak objektív mértékű, valós árat ajánlani és egyben reklámozni ezen ügycsoportokra nézve, és nem zárja ki azt, hogy, ha a Kamara nem is, de az egyes ügyvédek más ügycsoportokban is reklámozzanak ismereteik alapján.

A tevékenység egyéni feltételeinek, adottságainak reklám formájában történő közlése nem képezheti akadály tárgyát, ez elősegíti a piac jobb átláthatóságát, versenyre ösztönözve a piac szereplőit. Tekintettel arra, hogy a hamis vagy félrevezető reklámállításokkal szembeni szakmai elvárásait a Kamara érvényesítheti az Etikai Szabályzatában, illetve a megfelelő eljárásban, elejét veheti a hamis vagy félrevezető reklámállításoknak, a reklámtevékenység szakmai színvonalra tett káros hatása kiszűrhető.

Az Elnökségi állásfoglalás értékelése a Tpvt. 11.§ (1) bekezdése alapján

46. A Versenytanács a Grtv. 2.§ g) pontjában írtak alapján a versenyjog hatálya alá vonható azon rendelkezéseket minősítette érdemben, amelyek a vállalkozás és a szolgáltatás értékesítésével, népszerűsítésével kapcsolatba hozhatók voltak.

Itt is figyelembe vette, hogy az Etikai Szabályzattól eltérően az Elnökségi állásfoglalás a „nem minősül reklámnak” kitétellel, továbbá ügýtípusok általános megjelölésével (pl. biztosítási ügyek, házassági bontóperekben ellátott képviselő stb.) engedi meg az önmegjelenítés bizonyos korlátozott formáit.

46.1. A határozat 36.1., 36.2., 36.3. és 36.4. pontjában írtak irányadóak a Tpvt. alapján történő értékeléskor is, így ezen magatartások – az ott írt okokból – nem minősülnek versenyjogi jogsértésnek.

46.2. Az ügyvédi honlap kifejezetten tiltja az ügyvédi tevékenység népszerűsítésével kapcsolatos magatartásokat.

Így tiltja a jogi tanácsadásra, és bármely más jogi szolgáltatásra irányuló ajánlatot vagy ajánlattételre felhívást, a díjajánlatot, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlést, a megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívást vagy ajánlatot, illetve a honlapról lehívható megbízási szerződést vagy meghatalmazást, az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél nevének megjelenítését a honlapon.

46.3. Általánosabb fogalmazással előírja továbbá, hogy az ügyvédi honlap tartalma nem szolgálhatja az ügyvéd, illetve szolgáltatásának népszerűsítését, vagy egyébként reklám célját.

Fenti, kifejezett és általánosabban megfogalmazott tiltások a határozat 36.8 pontjában kifejtettek megfelelő alkalmazásával – figyelmen kívül hagyva természetesen az ügyvédi alapértékekkel kapcsolatos mérlegelést és annak eredményét, mely szempontok a mentesülés körében vehető figyelembe - a Tpvt. alkalmazásában is versenyt korlátozónak minősülnek.

Az Elnökségi állásfoglalás, mely különböző formában és szövegezéssel tiltja az ügyvéd és szolgáltatása népszerűsítését - utalva a reklám korábban ismertetett versenyben betöltött szerepére és korlátozásának hatásaira - célként fogalmazva vezeti be a reklámtevékenység

általános korlátozását a már írt kivételekkel, amit szóhasználatából és/ vagy céljából megállapíthatóan nem tekint reklámnak.

A részletezett tiltás (a jogi tanácsadásra, és bármely más jogi szolgáltatásra irányuló ajánlat, ajánlattételre felhívás, a díjajánlat, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlés, illetve megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívás vagy ajánlat, továbbá az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél nevének megjelenítésének honlapra vonatkozó tilalma) nevesített formában bontja le azt az általánosan érvényes szabályt, miszerint eleve tiltott a honlap reklám céljára történő felhasználása.

A reklámozás élesebb versenyre ösztönzi a vállalkozásokat. Fenti szabályok, a Versenytanács szerint korlátozzák a versenyt, akadályozva ezáltal a fogyasztók piaci ismereteinek bővülését, beszűkítve egyben döntési lehetőségüket, ami viszont akadályozza vállalkozásokat a további ár és tevékenységgel kapcsolatos versenyben.

46.4. A határozat 36.10. pontjában foglalt tilalom, mely az ott írt szöveggörnyezetben a gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használatát tiltja, az ott írtak megfelelő alkalmazásával tekinthető versenykorlátozónak, függetlenül attól, hogy önmagában az ügyvédi hivatáshoz méltatlan magatartás tiltása etikailag indokolt.

A versenykorlátozó rendelkezés célja e szabályból is megállapíthatóan a gazdasági reklám kizárása lehetett.

46.5. Az Elnökségi állásfoglalás versenyjogi értékelés alá vonhatóan – a honlap tartalmára vonatkozó részében - a reklám megjelenítésével összefüggésben tiltja egyes szerzői (pl. zene, irodalmi, audiovizuális stb.) művek felhasználását. A rendelkezés korlátozza a versenyt, a tiltás révén kizárva a tevékenység szabályozásban nem nevesített módján kívüli figyelemfelhívásra alkalmas önmegjelenítést.

46.6. Végül a honlap tartalmára vonatkozó állásfoglalásban is szerepel a díjakra vonatkozó összehasonlítás tilalma. A díjak reklámozásának és összehasonlításának tilalma versenykorlátozó, mivel - az összehasonlítás módszerével - nem ad lehetőséget a vállalkozások közötti verseny kialakulására, illetve a fogyasztói ismeretek bővülésére.

XIV.

Az Etikai Szabályzat és az Elnökségi állásfoglalás mentesülése a Tpv. 17. §-a alapján

51. A Tpv. 17.§ (1) bekezdésében írt - a EKSz. 81. cikk (3) bekezdése szerinti mentesülés szabályaival tartalmilag egyező – feltételek teljesítése, illetve bizonyítása esetén az egyébként versenykorlátozó döntés mentesülhet a tilalom alól.

A Versenytanács korábbiakban, egy szakmai kamara etikai szabályzatának értékelése során, megállapította, hogy bizonyos szakmai sajátosságokra alapozottan elismerhető, hogy speciális szabályai legyenek az üzleti-kereskedelmi célú önmegjelenítésnek. A reklámszabályozás korlátozó volta, annak megalapozottsága és adott mértéke elismerhető - a szükségesség és arányosság mércéjének alkalmazása mellett - a vállalkozási tevékenység és a versenyhez kötődő kereskedelmi szólásszabadság kivételeként (Vj-45/2001/35. számú eljárás).

52. Az eljárás alá vont Kamara a reklámot korlátozó tilalmak bevezetését a jogállamisággal összefüggő, az igazságszolgáltatással és a fogyasztók valóságban alapuló, és megalapozott

tájékoztatással kapcsolatos közérdekre és az ezt szolgáló alapelvekre alapította. Álláspontja szerint az Etikai Szabályzat megengedő szabályain túli reklámtevékenység nem indokolt fent hivatkozott feladatok megvalósíthatósága érdekében, ugyanis minden további információáramlás megtévesztő lenne.

Az egyes mentesülési okokra külön nem nyilatkozott.

A reklámtilalmak kapcsán alkalmazott korlátozások előnyeit, azaz a Tpv. 17. §-ában foglalt kritériumoknak való megfelelést - melyek csak akkor járnak mentesüléssel, ha valamennyi feltétel teljesül - az eljárás alá vont Kamarának kell bizonyítani (Tpv.20.§.).

Az előző pontban írtak értelmében a Versenytanács részben elfogadta a Kamara álláspontját, hangsúlyozva, hogy a Kamara által hivatkozott közérdek csak bizonyos reklámszabályok szükséges és arányos megtiltását igazolhatja figyelembe véve a fogyasztók megfelelő tájékoztatásához, valamint a tisztességes verseny fenntartásához fűződő közérdeket.

53. A Tpv. 17.§ (1) bekezdés a) pontja alapján akkor mentesül a döntés, ha hozzájárul a szolgáltatások forgalmazásának, értékesítésének ésszerűbb megszervezéséhez, vagy a versenyképesség javulásához.

Mentesül a döntés, ha a megállapodásból származó előnyök méltányos része a fogyasztóhoz jut (17.§ (1) bekezdés b) pont), továbbá,

ha a korlátozás nem haladja meg a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket (17.§ (1) bekezdés c. pont), és

nem teszi lehetővé az érintett áruk jelentős részével kapcsolatban a verseny kizárását (17.§ (1) bekezdés d). pont.

A mentesülés csak a feltételek együttes fennállása esetén következik be, bármely feltétel hiánya megakadályozza a mentesülést.

Etikai Szabályzat értékelése

54. Előrebocsátja a Versenytanács, hogy reklámkorlátozás jellemzően nem segíti a forgalmazás, az értékesítés ésszerűbbé tételét, mivel indokolatlanul akadályozza, vagy nehezíti az értékesítést a szolgáltatásaik népszerűsítését kívánó - a társulások döntésének hatálya alá tartozó - vállalkozások számára (Tpv. 17.§ (1) a) pontja). A fogyasztók piaci ismeretének korlátozása révén megnehezíti, hogy a fogyasztók válasszanak a versenytársak, vagy a versenytársi szolgáltatások között, amivel akadályozza a választáshoz szükséges ismeretek megszerzését (Tpv.17.§ (1) b) pont). A további feltételek általában is csak az adott szabályokkal együtt értékelhetők.

54.1. A Versenytanács szerint az Etikai Szabályzat 11/1. pontjában nevesített, a felhajtóval és ügynökkel kapcsolatos szabály értékelése, a 11/1. pont megfogalmazásából adódóan, csak együttesen történhet a mentesülés szempontjából is, függetlenül a Versenytanács részletesen kifejtett elvi álláspontjától.

Bár a személyes megkereséssel történő felhajtói (vagy ügynöki) tevékenység, annak szabályozatlansága, jellegéből adódó ellenőrizhetetlensége veszélyeztetné a bizalmi szolgáltatásnak minősülő szolgáltatást, és egyben az ügyvédválasztás szabadságát, hozzájárulva a forgalmazás, értékesítés ésszerűbb megszervezéséhez, a teljes szabály vonatkozásában - mely minden ügynök típusú igénybevételt megtilt - fentiek nem állapíthatók meg (Tpv. 17. § (1) bekezdés a.) pont).

Az adott, jelenlegi szabályozási forma mellett a Tpv. 17. § (1) bekezdés b.) pont alkalmazhatósága sem állapítható meg, függetlenül a részleges előnytől. A teljes, így a tágabb értelemben vett ügynöki tevékenységre nézve is előírt tilalomból származó előnyök nem jutnak el a fogyasztókhoz, sőt nehezítik a tevékenységre vonatkozó információk megszerzését, növelve az egyébkéni is fennálló információs asszimetriát. Fentiekre tekintettel a 11/1. pont nem mentesül.

54.2. Az előzetes álláspont az Etikai Szabályzat 11/4. a.) és c.) és e.) alpontjaival kapcsolatban megfogalmazott versenyjogi kifogások a Tpvt. alkalmazásában is fennállnak.

Az ügyvédi irodával kapcsolatos adatok közzétételének időbeni korlátozása, az alkalmazható betűtípus és reklámméret meghatározása, főként a „kiemelt” beazonosíthatatlan tartalmú kifejezés használata mellett, továbbá az egyéb ügyvédi tevékenységet folytatók megjelenítésének, az igazságszolgáltatáshoz nem is kötődő, szigorú korlátozása nem mentesülhet a Tpvt. 17. § (1) bekezdése a.) pontja alkalmazásában, de a mentesülés a Tpvt. 17. § (1) bekezdés b.) és c.) pontja alapján sem indokolt.

Fentiekre tekintettel a 11/4. pont a.) és c.) és e.) alpontjai nem mentesülnek.

54.3. A 11/4 pont megengedő szabályai folytán minden további, ott meg nem engedett (ön) reklám tilalom alá esik.

A tevékenységgel kapcsolatos, díjra is kiterjedő önreklám tilalma alkalmazhatatlanná teszi a Tpvt. 17. § (1) bekezdés a.) pontját, mivel az információk hiánya akadályozza az értékesítés ésszerűbbé tételét.

Az ár a verseny egyik lényeges eleme a szellemi szabadfoglalkozások esetében is, függetlenül attól, hogy a szolgáltatásnak vannak más, a fogyasztók szempontjából lényeges árutulajdonságai is, így például minőség, megbízhatóság, gyorsaság.

A tilalom a szolgáltatók közötti verseny akadályául szolgál annak ellenére, hogy – szemben az összehasonlító árreklámmal – az ügyvédek rendelkeznek a tisztességes versenyzéshez szükséges feltételekkel, ismeretanyaggal.

Az ár és egyéb, a szolgáltatást ismertető reklámtevékenységet ez esetben a titoktartás nem akadályozza, sőt a szolgáltató és a fogyasztó szemszögéből nézve a reklámtevékenység növeli a választhatóságot és a szabad ügyvédválasztás lehetőségét, minek továbbgyűrűző hatása pozitív a verseny fokozódását tekintve.

A verseny törvényei szerint az ár és minőség egy irányba mozdul, mert a fogyasztónak módjában van kiválasztani a számára minden szempontból kedvezőbb szolgáltatót és szolgáltatást, ami további ár és minőség versenyre ösztönzi a piac szereplőit.

A Tpvt. 17. § (1) bekezdés b.) pontját sem szolgálja a reklámtilalom. A jelenlegi szabályozás mellett csökken annak lehetősége, hogy a fogyasztó a számára legmegfelelőbb szolgáltatást válassza, vagy a már igénybevett szolgáltatás helyett másik szolgáltatást vegyen igénybe. Az árinformációk reklámozhatóságának hiánya ezen túl a fogyasztók keresési költségeit is növeli, ami a keresés ellen hat.

A Tpvt. 17. § (1) bekezdés c.) pontja szempontjából is aránytalannak és indokolatlannak minősül a korlátozás. Sem az alapelvek, sem a profitorientált tevékenységet végző ügyvédek ügyvédi hivatásához kötődő szakmai méltósága nem indokolja a közös célok eléréséhez szükséges korlátozás mértékének túllépését.

Fentiekre tekintettel a 11/4. pont fogalmazásából adódó korlátozás, mely a díjakra is kiterjedően érinti az ügyvédi szolgáltatást, nem mentesül.

54.4. A 11/2. és 11/3. pontjában megfogalmazott - általános és külön is nevesített - összehasonlító reklámra vonatkozó tilalom – egy tevékenységi kör, az egyéb ügyvédi szolgáltatás kivételével - a Tpvt. 17 §-ban foglalt valamennyi mentesülési feltételnek megfelelne.

A Versenytanács szerint a valós állításokat tartalmazó összehasonlító reklám jellemzően nem téveszti, tévesztheti meg a fogyasztót. A jogszerű összehasonlító reklámmal szembeni követelményeket a Grtv. 7/A.§ (2) és (3) bekezdése fogalmazza meg, mely tiltja a megtévesztő reklámtevékenységet, illetve kizárólag az azonos rendeltetésű vagy azonos szükségleteket kielégítő áruk összehasonlítását engedi. A reklám tárgyilagosan köteles összehasonlítani az áruk egy vagy több lényeges és ellenőrizhető tulajdonságát, illetve

amennyiben az áruk árainak összehasonlítását is tartalmazza, azt tárgyilagosan köteles bemutatni.

A Versenytanács korábbi gyakorlattal egyező álláspontja szerint a (Vj-45/2001/35. számú eljárás) az ügyvédi összehasonlító reklámtevékenység értékeléséhez jelen ügyben is a szakma jellemzőit kellett alapul venni.

A Versenytanács e körben értékelt az ügyvédi titoktartást és annak következményeit. A titoktartás szükségszerűen nem teszi lehetővé, hogy az ügyvédek – amit a szolgáltatási díjakra vonatkozó szabad megállapodás törvényi lehetősége is erősít – egymás díjait, vagy más szolgáltatási feltételeit oly módon megismerjék, hogy azok megfeleljenek a Grtv.7/A § (2) és (3) bekezdésében foglalt elvárásoknak.

Az összehasonlító reklámtevékenység tilalma, a kizárólagos ügyvédi szolgáltatást tekintve, hozzájárul a forgalmazás ésszerűbb voltához, mivel nem engedi az objektíve összehasonlíthatatlan információk kiszűréséhez (Tpvt.17.§ a.) pont), előnyei eljutnak a fogyasztókhoz, ugyanis az ügyfelek érdekét képezi a valós piaci információ megjelenése (Tpvt.17.§ b.) pont), továbbá a verseny korlátozása is arányosnak és indokoltnak minősül a Tpvt. 17.§ (1) c.) pont alkalmazásában azon bizalmi szolgáltatás tekintetében, ahol törvényi elvárás az objektív összehasonlíthatóságon alapuló reklámtevékenység, melynek adott esetben nem állnak fenn a szakma adottságaiból eredő feltételei.

Bár a kizárólagos ügyvédi tevékenységen belül is vannak olyan tevékenységi körök, amelyek sztenderdizáltak, és melyek kapcsán a szolgáltatás, illetőleg az eredmény bizonytalansága nem domináns, azonban az összehasonlíthatósághoz szükséges és megismerhető tényleges és pontos díjak, valamint az azokkal összefüggő díjalkalmazási feltételek ez esetben is titoktartási kötelezettség alá esnek, és ezáltal objektíve megismerhetetlenek, így a Grtv-ben írt, és az ügyfelek érdekében is elvárt kritériumok nem teljesíthetők garantáltan. A Versenytanács szerint a szabályozás - fenti körben - eleget tesz a Tpvt. 17.§ (1) d.) pontjában meghatározott feltételnek is, mivel az összehasonlítás tilalma lehetővé teszi a szolgáltatásokkal kapcsolatos további versenyt az áruk jelentős részében az önmegjelenítés különböző formái révén.

A Versenytanács fentiek ellenére nem látott módot a 11/2. és 11/3. pontban írt egységes szabály mentesítésére, mivel az eljárás alá vont Kamara a Tpvt. 20. §.-ban írt bizonyítási teher ellenére nem nyilatkozott külön mentesítésre, így az egyéb ügyvédi tevékenység (Ütv.5. § (3) bekezdés) összehasonlító reklámmal kapcsolatos szabályára sem, illetve ez irányú bizonyítást nem terjesztett elő. Előadását az igazságszolgáltatással és ezzel összefüggésben a fogyasztók valóságban alapuló, megalapozott tájékoztatásával kapcsolatos közérdekre, valamint az ezt szolgáló alapelvekre alapította anélkül, hogy más jellegű tevékenységre, így például az egyéb ügyvédi tevékenységekkel érintett más piacok vonatkozásában megjelölt volna a Tpvt. 17§-a alkalmazásában figyelembe vehető piaci körülményeket, vagy speciális értékeket.

Elnökségi állásfoglalás értékelése

55. A határozat 46.2.-46.6. pontjaiban foglalt magatartásokat találta versenykorlátozónak a Versenytanács.

A 42.2. és 42.3. pontokban írt, szinte teljes önreklámtilalmat bevezető szabályok, valamint a 42.4. pont alatti, a gazdasági reklámnak minősülő megjelölést tiltó rendelkezés a Versenytanács szerint nem járul hozzá az értékesítés ésszerűbb megszervezéséhez. (Tpvt.17. § (1) bekezdés a) pontja), így nem mentesülhet.

A magatartások vonatkozásában a Versenytanács a határozat 54.3. pontjában, az Etikai Szabályzat kapcsán kifejtetteket tartja fenn, azzal, hogy a jogi tanácsadásra, és bármely más

jogi szolgáltatásra irányuló ajánlat, vagy ajánlattételre felhívás, a díjajánlat, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlés, éppúgy, mint más formában nevesítve a megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívás vagy ajánlat tiltása, azzal kiegészítve, hogy a gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használata is tilos, azáltal, hogy gyakorlatilag – egy szűk kör kivételével – minden önreklámot megtilt, egyenesen akadályozza a honlap felhasználásával történő értékesítést.

Az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél nevének megjelenítésével kapcsolatban ugyan lehetőség adódhatna a mentesítésre az esetben, ha a megjelenítéshez nem járul hozzá az ügyfél, azonban a szabályozás differenciálatlansága erre nem ad lehetőséget.

Megjegyzzi a Versenytanács, hogy a Tpv. 17. § (1) bekezdés b) pontjában írt feltételt sem valósul meg (azaz, hogy az előnyök méltányos része a fogyasztókhöz jut). A tiltott reklám nem eredményezi azt, hogy a fogyasztó a tilalom miatt több, de azt sem, hogy jobb minőségű szolgáltatást kap. A reklámozás növeli a versenytársak közötti versenyt, mely versenyben részben a minőségi munkával juthat piaci előnyhöz.

A 17. §. (1) bekezdés c) pontjában írt feltétel kapcsán nem lehet gazdaságilag indokolt közös cél, hogy szinte teljes reklámtilalom uralkodjék az ügyvédi szolgáltatások tekintetében, előidézve azt, hogy a szakma kevésbé ismert, például kezdő képviselőinek ne legyen módjuk tevékenységükkel megjelenni a piacon.

Az eljárás alá vont Kamara előadására tekintettel kifejti a Versenytanács, hogy az indokolt reklámtilalom mellett bekövetkező esetleges félrevezető tartalmú reklámokkal szemben megfelelő eljárásban fel lehet lépni, ami által az is megakadályozható, hogy az ilyen reklámok a szakmai színvonalra káros hatással járjanak.

Álláspontja szerint a hivatkozott szakmai autonómia, illetve a belső szabályozás lehetősége és joga nem jelentheti olyan tilalmak kimondását, amelyet más jogszabállyal szemben állva, lép túl az arányos és indokolt szabályozás keretein.

54.6. A határozat 46.5. pontjában írt korlátozás – annak tartalmára tekintettel – a szolgáltatások forgalmazásának, értékesítésének ésszerűbb megszervezésé szempontjából arányosnak és indokoltnak tekinthető, mivel az ügyvédi hivatás méltóságával összefüggésben fogalmazza meg a honlap illő és mértéktartó grafikai szerkesztéséhez és felépítéséhez használt szerzői alkotások körét.

Az összehasonlító árreklámra vonatkozóan a Versenytanács kifejtette álláspontját az Etikai Szabályzat kapcsán (Határozat 54.5. pontja).

XV.

Jogsértés

40. Fentiekre tekintettel a Versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés d.) pontja alapján megállapította, hogy az Etikai Szabályzat

11/1., 11/2. 11/3. pontjában foglalt reklámtilalom, a 11/4. pontban a „nem tilos reklámként” nevesített reklámszabályokon túli, az ügyvédi tevékenységgel összefüggő közvetett reklámtilalom, a 11/4. pont a) alpontjában a közzétételi lehetőség 2 hónapban történő korlátozását előíró rendelkezés, és a 11/4. pont c) és e) alpontjainak második mondataiban foglalt rendelkezések

az EKSz. 81. cikk (1) bekezdése b) pontjában írt, a termelést, az értékesítést korlátozó magatartást valósítottak meg, továbbá megvalósították a Tpvt. 11. § (2) bekezdés b.) pontjában írt jogsértést.

Megállapította továbbá, hogy fenti jogszabályhelyekbe ütközően versenykorlátozó döntésnek minősülnek a Magyar Ügyvédi Kamara Elnöksége 2/2001. (09.03.) számú, az ügyvédi honlap tartalmáról rendelkező állásfoglalásának alábbi rendelkezései:

- az ügyvédi honlap tartalma nem szolgálhatja az ügyvéd, illetve szolgáltatásának népszerűsítését, vagy egyébként reklám célját,
- tilos a hatáskeltő szlogen vagy más gazdasági reklámnak minősülő megjelölés használata,
- az ügyvéd honlapja nem tartalmazhat sem jogi tanácsadásra, sem bármely más jogi, az ügyvéd által nyújtható szolgáltatásra irányuló ajánlatot vagy ajánlattételre felhívást, díjajánlatot, illetve bármely közvetlen vagy közvetett közlést és összehasonlítást az ügyvéd által alkalmazott díjakra,
- nem tartalmazhat megbízási szerződés kötésére vonatkozó felhívást vagy ajánlatot vagy a honlapról lehívható megbízási szerződést vagy meghatalmazást,
- az ügyvéd által ellátott ügy és képviselt ügyfél a honlapon nem nevezhető meg.

Fenti, a versenykorlátozónak talált rendelkezéseken túli részében az eljárást – jogsértés hiányában - megszüntette a Tpvt 77.§ (1) bekezdés j.) pont alapján.

A Versenytanács az eljárás alá vont Kamarát eltiltotta a döntések jogsértőnek talált szabályai alkalmazásától a Tpvt. 77.§ (1) bekezdés f.) pontja alapján a határozat kézhezvételétől számított 30 naptól kezdődően.

Kötelezte az eljárás alá vont Kamarát, hogy a jogsértő magatartásoktól való eltiltást tegye közzé a Kamara internetes honlapján, továbbá arról értesítse írásban a Magyar Ügyvédi Kamara Etikai Bizottságait. Kötelezte továbbá, hogy a legkorábban megjelenő hivatalos lapjában tegye közzé jelen határozat rendelkező részét. (Tpvt. (1) bekezdés h.) és f.) pont).

Elrendelte, hogy az eljárás alá vont Kamara a törvénybe ütköző állapotot legkésőbb 2006. szeptember 15. napjáig szüntesse meg, mely rendelkezés a Tpvt. 77. § (1) bekezdés f. pontján alapul, mely szerint a jogsértő állapot megszüntetése elrendelhető.

A Versenytanács álláspontja szerint jelen esetben ez a szabály – együttértelmezve a Tpvt. 11. § (3) bekezdésében írtakkal – azt jelenti, hogy a törvénybe ütköző állapotot, vagyis a versenykorlátozó rendelkezéseket kell megszüntetni.

Ettől elválik a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás további folytatásától való eltiltás, ami azt jelenti, hogy a törvénybe ütköző rendelkezéseket nem alkalmazhatja a gyakorlatban a Kamara.

A Gazdasági Versenyhivatal jogalkalmazása körében figyelemmel volt arra, hogy valamennyi, a Tpvt. 77. § (1) bekezdésében írt jogkövetkezményt alkalmazhatja.

XVI.

Bírságkiszabás

58. A Tpvt. 78. § (1) bekezdése alapján, a (2) bekezdésben írtak figyelembevételével bírság szabható ki a jogsértő magatartást tanúsító vállalkozással szemben.

A Tpv. 78. § (1) bekezdése szerint a vállalkozások társadalmi szervezetével szemben kiszabható bírság összege legfeljebb a tag vállalkozások előző évben elért üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet.

Fenti, a bírság maximumát meghatározó szabály azt hivatott szolgálni, hogy a kiszabott bírság arányosan igazodjék a bírsággal sújtott teljesítőképességhez, vagyis annak tevékenységét ne lehetetlenítse el.

Jelen ügyben az, az időközben hatályba lépett szabály, amely a kiszabott bírság behajtását - nem csak a vállalkozások társadalmi szervezetével szemben teszi lehetővé, hanem arra mód van a vállalkozás társadalmi szervezete tagjaival szembeni eljárásban is, még nem volt alkalmazható.

Fentieket figyelembe véve a Versenytanács a Kamara bevételének alapulvételével határozta meg a bírság összegét úgy, hogy annak konkrét összegét a Tpv. 78. § (2) bekezdésében írt szempontok figyelembe vételével határozza meg.

A bírság összegét a jogsérelem súlyára (gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, fogyasztói érdekek sérelmének köre, kiterjedtsége), a jogsértés időtartamára, az elért előnyre, a jogsértő piaci helyzetére, a felróhatóságra, illetve az eljárás alatt tanúsított együttműködő magatartásra tekintettel kell megállapítani.

A Versenytanács a jogsérelem súlya szempontjából értékeli, hogy az ügyvédi szolgáltatások piacán a döntések, azok hatályba lépésétől kezdve, jelentősen korlátozták a vállalkozások közötti versenyt úgy, hogy a szabályozás a fogyasztók piaci érdekeit éveken keresztül figyelmen kívül hagyta.

A döntések - a kamarai tagság kötelező voltára is tekintettel - alkalmasak voltak a piac minden szereplőjére kihatóan arra, hogy piaci szereplők, és egyben a piac működését jelentősen befolyásolják.

Értékelte továbbá a Versenytanács, hogy a szabályok megalkotásakor a Kamara magatartása, különös tekintettel az állásfoglalásra, célzatos volt.

XVII.

Eljárási kérdések

59. Az eljárás alá vont Kamara álláspontja szerint több eljárási jellegű szabálysértést észlelt, amelyek kihatnak az érdemi döntésre, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvénybe („Római Egyezmény”) is ütköznek.

59.1. A Gazdasági Versenyhivatal méltánytalanul rövid felkészülési időt biztosított, miáltal a büntetőjogi jellegű eljárásban nem volt mód a tárgyalásra történő megfelelő felkészülésre.

A Versenytanács, amellet, hogy vitatja a versenyfelügyeleti eljárás büntetőjogias jellegét, nem osztja a Kamara azon álláspontját, hogy nem volt lehetsége védekezni, illetve a tárgyalásra felkészülni.

Az eljárás alá vont Kamarát a vizsgálati eljárás során többször meghallgatták, azon érdemi nyilatkozatokat tett.

A vizsgálati jelentés, melyet a Tpv. 73. § alapján az előzetes állásponttal együtt kellett kézbesíteni, az eljárás alá vont Kamara a törvény rendelkezéseinek megfelelően kapta meg 2006. április 11-én.

A Versenytanács 2006. május 11-ére tűzött ki tárgyalást, melyre a Kamara először 2006. május 2-án nyilatkozott, mely nyilatkozata szerint az ügy nagysága és a kamarai választások miatt nem tud érdemben nyilatkozni, tekintettel arra is, hogy az új tisztségviselők helyett a régi vezetés nem kíván érdemi védekezést előterjeszteni.

Fenti kamarai kérelmet követően a Versenytanács a 2006. május 11-ére kitűzött tárgyalást elhalasztotta, előadva, hogy az új tisztségviselők nyilatkozzanak érdemben az előzetes álláspontra.

A következő tárgyalást körülbelül egy hónap múlva tartotta a Versenytanács, amikor is az eljárás alá vont Kamara érdemi nyilatkozatot tett, illetve újabb halasztást követően 2006. június 14-én megtartott tárgyalásig is további nyilatkozatokat terjesztett elő.

A Versenytanács szerint a jogban járatos Kamara nem gondolhatta, hogy az ellene szabályszerűen megindult eljárás megszűnik az eljárás időpontjára tekintettel, mivel annak csak jogsértés hiányában van helye.

59.2. Az eljárás alá vont Kamara ellenkérelmében kifogásolta, hogy nem gyakorolhatta megfelelően iratbetekintési jogát.

A Kamara az eljáráshoz csatolt 28. sorszámú meghatalmazás tanúsága szerint megtekintette az iratokat és ezt követően tett olyan nyilatkozatot, hogy az Igazságügyi Minisztérium levelét nem találta.

Az eljárás alá vont Kamara által reklamált irat 19. sorszám alatt az iratoknál fellelhető volt, az eljáró képviselő feltehetően azért nem találta, mert az iratban több melléklet lelhető fel (1-11 sorszámig).

Az eljárás alá vont Kamara képviselője a 2006. június 8-án megtartott tárgyaláson olyan nyilatkozatot tett, hogy az irat hiányát sem a betekintést biztosító hivatali dolgozónak, sem a Versenytanács eljáró tagjának nem jelezte.

Fentiekre tekintettel a Versenytanács nem találta alaposnak a Kamara ezen – formálisan meg nem tett – eljárásra irányuló kifogását sem.

Budapest, 2006. június 14.